

КРИТЕРИЈУМИ оцењивања из предмета БИОЛОГИЈА

за ученике 5., 6., 7. и 8. разреда основне школе

За састављање овог правилника користили само се званичним документом Министарства просвете, *према* Правилнику о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању - „Службени гласник РС” број 34 од 17.маја 2019.

Из предмета биологија, ученик се оцењује бројчано, а у складу са законом и прописима донетим на основу њега и то на више начина:

1. усмено,
2. на основу активности на часу
3. школска свеска,
4. разне друге активности ван редовног часа и
5. учешће у школским пројектима.

Усмено одговарање - Ученици су увек унапред, пре почетка сваке нове обрађиване области, обавештени о датуму усменог одговарања. Подсећање се врши сваког часа, на датум одговарања. Пре сваког одговарања постоји час када се колективно обнавља градиво и добија оцена на активност оних ученика који су највише учествовали и давали јасне и тачне одговоре. Такође, могу добити и оцену на активност на редовном часу, уколико активно и својим знањем доприносе квалитету часа. Усмени одговор подразумева неколико питања (уз под питања уколико наставник процени да је ученику потребна додатна стимулација како би се добила већа оцена). Оцена се уписује у дневник. Ученици могу поправљати своје усмене одговоре.

Школска свеска - Наставник повремено прегледа и оцењује свеску ученика. Наставник оцењује: садржај свеске, уредност, цртеже, додатне текстове...

Разне друге активности ван редовног часа – Наставник уважава и награђује свако залагање ученика које је у вези са биологијом (чишћење школског простора, брига о еколошким правилима школе и сл.).

Учешће у школским пројектима – Ученици на разне начине доприносе школским пројектима, држе предавања млађим разредима, праве пригодне презентације и паное, учествују на продакним изложбама и сл.

Врста, ниво и обим знања и ангажовање ученика оцењују се тако да оцену:

Одличан (5) добија ученик који:

- је у потпуности савладао градиво,
- је сигуран и самосталан, брзо и логично закључује,
- успешно повезује садржаје, уочава корелације с другим предметима,
- зна применити знање у решавању проблемских задатака,
- брзо, тачно, опширно, логички и аргументовано одговара на постављена питања,
- самостално или у групи ради и презентира пројектне задатке,
- је одговоран према раду, наставницима, ученицима и животном окружењу.

Врло добар (4) добија ученик који:

- има висок ниво и обим знања и степен разумевања програмских садржаја,
- спорије, али тачно, логично и углавном аргументирано одговара на постављена питања, уз евентуално постављање подпитања,
- поседује и успешно примењује стечена знања из биологије (уз мању помоћ наставника и висок степен ангажовања ученика),
- доноси закључке на већ наученим примерима,

- се повремено укључује у тимски рад при изради пројектних задатака,
- је одговоран према раду, наставницима, ученицима и животном окружењу.

Добар (3) добија ученик који:

- има просечан ниво и обим знања и степен разумевања програмских садржаја,
- полагано и углавном тачно одговара на постављена питања, уз помоћ наставника,
- углавном разуме наставне садржаје и деломично примењује стечена знања,
- изводи закључке уз помоћ наставника,
- је понекад неспреман, али ипак може изказати знање, способности и вештине из биологије,
- је одговоран према наставницима, ученицима и животном окружењу.

Довољан (2) добија ученик који:

- има задовољавајући ниво и обим знања (не разуме у потпуности наставне садржаје и отежано примењује стечена знања),
- деломично и површно одговара на постављена питања уз помоћ наставника,
- уз знатну помоћ наставника на једноставан начин набраја и описује природне и биолошке процесе,
- код доношења закључака наилази на веће проблеме и несамостално доноси закључке.

Недовољан (1) добија ученик који:

- није достигао задовољавајући ниво и обим знања и разумевања програмских садржаја,
- не одговара на постављена питања и није усвојио кључне појмове,
- не разуме наставне садржаје и не примењује знање из биологије и у свакодневном животу,
- уз велику помоћ наставника непотпуно описује биолошке појаве и процесе,
- не показује вољу за стицање биолошког знања,
- погрешно уочава биолошке процесе те доноси нелогичне закључке без разумевања.

Врста, ниво, обим знања и ангажовање ученика се повезују са критеријумима оцењивања који су базирани према исходима постигнућа ученика.

ИСХОДИ ПО ТЕМАМА И РАЗРЕДИМА

(на крају теме ученик би требало да ...)

5. РАЗРЕД

ТЕМА: ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА

Разуме појам живог и истражује особине живих бића по познатој процедури и води рачуна о безбедности током рада, користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата.

ТЕМА: ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА

Идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење, једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и значи кључне

детаље, користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата.

ТЕМА: НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА

Прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке, разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота, поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате, користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата.

ТЕМА: ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ

Доводи у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи, прави разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу, предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасиљан начин, илуструје примерима деловање људи на животну средину и схвата последице таквих дејстава, користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата.

ТЕМА: ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ

Идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања, користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата.

6.РАЗРЕД

ТЕМА: ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА

Упореджује грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелије и нивоу организма; повезује грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма, одређује положај органа човека и њихову улогу, цртежом или моделом приказује основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама, користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање готових и самостално израђених препарата, хумано поступа према организмима које истражује; користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата, табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке, разматра у групи, шта и како учи и где та знања може да примени.

ТЕМА: ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ

Прави разлику између животне средине, станишта, популације, екосистема и еколошке нише, разматра односе међу члановима једне популације, односе између различитих популација, као и односе између различитих популација на конкретним примерима, илуструје примерима међусобни утицај живих бића и узајамни однос са животном средином; повезује узроке нарушавања животне средине са последицама по њу и људско здравље и делује личним примером у циљу заштите животне средине, хумано поступа према организмима које истражује, користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата, табеларно и графички представи

прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке, разматра у групи, шта и како учи и где та знања може да примени.

ТЕМА: НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА

Истражује утицај средине на испољавање особина, поштујући принципе научног метода, идентификује примере природне и вештачке селекције у окружењу и у задатом тексту/илустрацији, повезује еволутивне промене са наследном варијабилношћу и природном селекцијом, хумано поступа према организмима које истражује, користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата, табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке, разматра у групи, шта и како учи и где та знања може да примени.

ТЕМА: ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА

Групише организме према особинама које указују на заједничко порекло живота на Земљи, одређује положај непознате врсте на „дрвету живота“, на основу познавања општих карактеристика једноћелијских и вишећелијских организама, користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата, табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке, разматра у групи, шта и како учи и где та знања може да примени.

ТЕМА: ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ

Прикупи податке о радовима научника који су допринели изучавању људског здравља и изнесе свој став о значају њиховог истраживања, одржава личну хигијену и хигијену животног простора у циљу спречавања инфекција, доведи у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци, збрине површинске озледе коже, укаже прву помоћ у случају убода инсеката, сунчанице и топлотног удара и затражи лекарску помоћ кад процени да је потребна, користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата, табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке, разматра у групи, шта и како учи и где та знања може да примени.

7.РАЗРЕД

ТЕМА: НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА

Прикупља и анализира податке о животним циклусима почевши од оплођења, упоређује бесполно и полно размножавање, идентификује разлике између митозе и мејозе на основну промене броја хромозома и њихове улоге у развићу и репродукцији, одређује однос између гена и хромозома и основну улогу генетичког материјала у ћелији, шематски прикаже наслеђивање пола и других особина према првом Менделовом правилу, користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата, табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке, разматра у групи, шта и како је учио и где та знања може да примени.

ТЕМА: ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ

Одређује положај организма на дрвету живота на основу прикупљених и анализираних информација о његовој грађи; упоређује организме на различитим позицијама на „дрву живота“ према начину на који обављају животне процесе; користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива; упоређује грађу животиња, биљака и бактерија на нивоу ћелија и нивоу организма, повезује грађу и животне процесе на нивоу ћелије и нивоу организма, одређује положај човекових органа и њихову улогу; цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама; користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање препарата, хумано поступа према организмима које истражује.

ТЕМА: ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА

Одређује положај организма на дрвету живота на основу прикупљених и анализираних информација о његовој грађи; упоређује организме на различитим позицијама на „дрвету живота“ према начину на који обављају животне процесе; користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива; разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомних кључева; повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста – фосила; користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; разматра, у групи, шта и како је учио и где та знања може да примени.

ТЕМА: ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ

Идентификује основне односе у биоценози на задатим примерима; илуструје примерима однос између еколошких фактора и ефеката природне селекције; упоређује прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима; повезује утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области – биому са животним формама које га насељавају; анализира разлику између сличности и сродности организама на примерима конвергенције и дивергенције; идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране; предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима; користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; разматра, у групи, шта и како је учио и где та знања може да примени.

ТЕМА: ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ

Анализира задати јеловник са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране; идентификује поремећаје исхране на основу типичних симптома (гојазност, анорексија, булимија); планира време за рад, одмор и рекреацију; доведи у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци; аргументује предности вакцинације; примењује поступке збрињавања лакших облика крварења; расправља о различитости међу људима са аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости; користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке

8.РАЗРЕД

ТЕМА: ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА

Повезује грађу ћелијских органела са њиховом улогом у метаболизму ћелије; повезује однос површине и запремине ћелије и тела са начином обављања основних животних функција; идентификује регулаторне механизме у одржавању хомеостазе; илуструје примерима везу између физиолошких одговора живих бића и промена у спољашњој средини; цртежом или моделом прикаже основне елементе грађе ћелије једноћелијских и вишећелијских организама; користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање препарата; хумано поступа према организмима које истражује; користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; разматра, у групи, шта и како је учио и где та знања може да примени.

ТЕМА: ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ

Одговорно се односи према свом здрављу; изражава критички став према медијским садржајима који се баве здравим стиливима живота; повезује промене настале у пубертету са деловањем хормона; идентификује поремећаје у раду органа и система органа изазваних нездравим начином живота; користи лабораторијски прибор и школски микроскоп за израду и посматрање препарата; хумано поступа према организмима које истражује; користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; разматра, у групи, шта и како је учио и где та знања може да примени.

ТЕМА: ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА

Доводи у везу промене животних услова са еволуцијом живота на планети; истражује давно нестале екосистеме; повезује промене које се догађају организму током животног циклуса са активностима гена; повезује промене наследног материјала са настанком нових врста путем природне селекције; установљава узрочно-последичну везу између губитака врста у екосистему и негативних последица у преносу супстанце и енергије у мрежама исхране; користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; разматра, у групи, шта и како је учио и где та знања може да примени.

ТЕМА: НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА

Повезује промене које се догађају организму током животног циклуса са активностима гена; повезује промене наследног материјала са настанком нових врста путем природне селекције; користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; разматра, у групи, шта и како је учио и где та знања може да примени.

ТЕМА: ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ

Критички процењује последице људских делатности у односу на расположиве ресурсе на Земљи; повезује утицај еколошких чинилаца са распоредом карактеристичних врста које насељавају простор Србије; истражује присуство инвазивних врста у својој

околини и вероватне путеве насељавања; истражује разлоге губитка биодиверзитета на локалном подручју; користи ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата; табеларно и графички представи прикупљене податке и изведе одговарајуће закључке; разматра у групи, шта и како је учио и где та знања може да примени

ШТА СЕ И КАКО ОЦЕЊУЈЕ

Иницијални тест-спроводи се на почетку школске године (прва недеља) и обухвата задатке задате на три нивоа: основни (идеално урађено 80%), средњи (идеално урађено 50%) и напредни (идеално урађен 20%) на нивоу одељења. На основу иницијалног тестирања наставник добија информацију са каквим предзнањем ученици крећу у нови разред и које области и питања треба обновити. Исту информацију даје сваком ученику посебно. Обнављање се врши на редовним часовима, часовима допунске наставе и код куће. Резултат иницијалног процењивања не оцењује се и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика.

Која знања и вештине имају ученици на појединим нивоима постигнућа

На основном нивоу -ученик препознаје, именује и објашњава основна чињеничка знања о типичним, добро познатим биолошким феноменима и једноставним процесима. Познаје основну, за општу културу важну, биолошку терминологију. Изводи једноставна закључивања и уопштавања (на основу понуђених јасних одговора и/или једноставног визуелног оквира), решава једноставне биолошке проблеме и проблем- ситуације са јасним захтевом, малим бројем корака у закључивању и очигледним узрочно-последичним везама. У практичном раду уме да изведе једноставна истраживања са јасно дефинисаном процедуром. Има функционална знања која су важна за решавање свакодневних животних ситуација.

На средњем нивоу-ученик има сва знања и вештине са првог нивоа, а поред тога има и низ нових компетенција. Познаје репрезентативне феномене и процесе у биологији. Познаје и активно користи основну стручну терминологију. Способан је да уопштава и повезује градиво када су односи јасно видљиви и по узору на познате моделе закључивања. Разуме једноставна објашњења и активно их користи. Врши једноставна предвиђања за типичне ситуације. Решава једноставне биолошке проблеме и проблем-ситуације (са неколико захтева, 2-3 корака у закључивању и једноставним узрочно-последичним везама). У практичном раду уме да реализује прихватљиву процедуру прикупљања, бележења и интерпретирања података, уз асистенцију и чврсто вођење. Може, уз помоћ наставника, да постави једноставну хипотезу и осмисли једноставан експеримент за њену проверу. Разуме значај проверавања у науци.

На напредном нивоу -ученик има све компетенције са претходна два нивоа, а поред тога има и низ посебних знања и вештина. Познаје мање типичне феномене и процесе у биологији. Познаје и активно користи биолошку стручну терминологију. Способан је да уопштава, повезује и интерпретира градиво. Активно примењује и самостално смишља сложенија објашњења (која захтевају увиђање мање очигледних веза између појава, повезивање више фактора и познавање специфичних механизма). Решава биолошке проблеме и проблем-ситуације са више захтева, више корака у закључивању и са сложенијим сплетом узрочно-последичних веза. Врши сложенија предвиђања (на

основу вероватноће) и уме да провери њихову тачност. У практичном раду уме да изведе истраживање које је сложено/квантитативно, са вишеструком каузалношћу и исходима. Способан је да систематично прикупља, излаже и уопштава резултате истраживања и разуме зашто је систематичност важна. Способан је за аналитичко и синтетичко мишљење, уме да верификује хипотезу, познаје основе алгоритамског и процесног размишљања и разуме значај проверљивости и критичности знања. Способан је да успешно настави даље академско школовање.

Усмена провера постигнућа ученика - обавља се у току оба полугодишта. Најмање по две оцене треба да буду на основу усмене провере постигнућа ученика.

Начини оцењивања: Дискусија на часу, мапе појмова, проблемски задаци, есеји...

Писмена провера постигнућа ученика - обавља се у току оба полугодишта.

Начини оцењивања: Објективни тестови са допуњавањем кратких одговора, задаци са означавањем, задаци вишеструког избора, спаривање појмова...

Бодовање теста или петнаестоминутне контролне вежбе.

Постигнуће у тесту или петнаестоминутној контролној вежби се изражава у процентима. За тест или петнаестоминутну контролну вежбу даје се оцена пропорционално процентима. Оцена са теста се уноси у дневник у року од осам дана и мора бити евидентирана у распореду контролних и писмених задатака у дневнику и **најављена унапред** ученицима. Након три петнаестоминутне вежбе, узима се средња вредност и уколико је ученик задовољан својим постигнућем, оцена се уписује у дневник. Петнаестоминутна контролна вежба се **не најављује!**

Постигнуће изражено у %	Оцена
100 – 86	Одличан (5)
85 – 71	Врло добар (4)
70 – 56	Добар (3)
55 – 41	Довољан (2)
40 – 0	Недовољан (1)

Пројекат - групни облик рада на одређену тему, а има за циљ: самостално прикупљање и критички одабир информација; решавање проблема; доношење одлука; планирање и поштовање рокова; самостално учење; рад у групи; сарадња; критички однос према властитом и туђем раду. Наставник јасно дефинише и упознаје ученике са елементима за вредновање пројекта, групног рада и индивидуалног рада у оквиру групе.

Начини оцењивања: Експерименти, истраживачки пројекти

Практични рад (оглед, лабораторијска вежба, практични задатак) - ученик/ученица се оцењује: за извођење огледа/лабораторијске вежбе/задатка, давање једноставног објашњења рада (поступка) и начина одбране (излагања).

Начини оцењивања: Лабораторијске вежбе, проблемски задаци, симулације

Активност и резултати рада ученика - су различите активности којима се показује примена знања ученика, самосталност, показане вештине у коришћењу материјала,

алата, инструмената и др. у извођењу задатка, као и примена мера заштите и безбедности према себи, другима и околини, а које су у складу са програмом биологије. Ученик се оцењује на основу:

- излагања и представљања (изложба радова, резултати истраживања, модели, цртежи, графикони, табеле, постери...)
- писање есеја
- учешће у дебати и дискусији, школским пројектима
- учешће на општинском, окружном или републичком такмичењу (пласман на општинско, прва три места на општинском и окружном такмичењу и пласман на републичко даје се оцена одличан (5))
- учешће на националним и међународним такмичењима
- учешће у различитим облицима групног рада
- збирка одабраних ученикових продуката рада - портфолија, у складу са програмом биологије...

Домаћи задатак – наставник у поступку оцењивања прикупља и бележи реализацију и оперативност у изради домаћих задатака. Наставник јасно дефинише и упознаје ученике са елементима за вредновање домаћег задатка (педагошка свеска и/или ес-дневник).

Активност на часу- подразумева кратке усмене одговоре на часу приликом обнављања или обраде нове лекције, израде домаћих задатака, активно учествовање у наставном процесу. Наставник сваки час прати активност ученика и благовремено бележи у своју педагошку свеску и активност ученика у е-дневнику. На тај начин наставник формативно оцењује ученика. Целокупна активност ученика може бити изражена сумативно оценом у дневнику.

Рад на часу- подразумева ученикову пажњу, праћење (слушање наставника или ученика док излажу), једном речју активно учествовање у наставном процесу. За активност на часу ученик може добити плус који се касније сабира са плусевима за домаћи задатак. Овде се могу добити и минусеви за непажњу и непраћење на часу који се такође сабирају са минусевима за домаћи задатак.

Сјајна идеја - добија онај ученик/ученица који у току часа, закључи, повеже, пронађе решење за постављени проблем... покаже своју генијалност!
Вредност идеје је одличан (5).

Школска свеска из биологије - наставник може да оцени школску свеску ученика на крају полугодишта/школске године. Наставник оцењује: садржај свеске, уредност, цртеже, додатне текстове...

Остало - у закључну оцену за крај полугодишта/школске год. могу да уђу и остале активности и интересовања ученика, његова залагања, прикази занимљивих текстова из научно-популарне литературе, редован долазак на часове додатне и допунске наставе, припремне наставе,учествовање у секцији.

Закључна оцена утврђује се на крају првог и другог полугодишта, на основу свих појединачних оцена (најмање четири оцене током полугодишта) које су унете у дневник од почетка школске године.

Закључна оцена не може да буде већа од највеће појединачне оцене уписане у дневник, добијене било којом техником провере знања. Као почетно полазиште код закључивања оцене узима се у обзир **аритметичка средина оцена из елемената оцењивања**. Осим аритметичке средине, **у закључну оцену улазе све белешке праћења рада ученика**. То подразумева описно праћење ученика у наставничкој свесци (ученички портфолио)

као што су: различите способности ученика, марљивост и залагање, однос према раду, однос према наставнику и осталим ученицима, школској имовини, животној средини у окружењу школе, напредовање или назадовање у раду, уредност, интерес за предмет и слично. Закључна оцена не мора произлазити из аритметичке средине уписаних оцена, а нарочито ако је ученик показао напредак у другом полугодишту.

Закључна оцена на полугодишту не узима се у обзир приликом утврђивања аритметичке средине на крају другог полугодишта.

Образовни стандарди за крај обавезног образовања за наставни предмет

1. ОБЛАСТ – ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА У овој области ученик/ученица: - зна карактеристике живе и неживе природе (БИ.1.1.1. БИ.1.1.2. БИ.2.1.1. БИ.3.1.1. БИ.3.1.2.) - уочава сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња (БИ.1.1.3. БИ.2.1.2. БИ.3.1.3.) - уочава потребу за класификовањем живог света због његове велике разноликости (БИ.1.1.4. БИ.2.1.3. БИ.3.1.4.) - уочава просторну и временску променљивост живог света (БИ.1.1.5. БИ.2.1.4. БИ.3.1.5.) 2. ОБЛАСТ – ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА У овој области

ученик/ученица: - зна да организми имају карактеристичну грађу која омогућава одвијање различитих функција неопходних за одржавање живота (БИ.1.2.1. БИ.1.2.2. БИ.1.2.3. БИ.2.2.1. БИ.2.2.2. БИ.2.2.3. БИ.3.2.1. БИ.3.2.2. БИ.3.2.3.) - познаје основне животне процесе и њихову улогу у остваривању одговарајућег понашања јединке (БИ.1.2.4. БИ.1.2.5. БИ.1.2.6. БИ.2.2.4. БИ.2.2.5. БИ.2.2.6. БИ.3.2.4. БИ.3.2.5.) - разуме да организми функционишу као независне уравнотежене целине у сталној интеракцији са околином (БИ.1.2.7. БИ.2.2.7. БИ.2.2.8. БИ.2.2.9. БИ.3.2.6. БИ.3.2.7. БИ.3.2.8.) 3. ОБЛАСТ – НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА У овој области ученик/ученица: - разуме да се врста одржава репродукцијом, а да вишећелијски организми расту деобама и повећањем величине ћелија (разлику између митозе и мејозе) (БИ.1.3.1. БИ.1.3.2. БИ.2.3.1. БИ.2.3.2. БИ.3.3.1. БИ.3.3.2.) - зна да основни ћелијски процеси зависе од гена и разуме да се особине наслеђују комбиновањем генетичког материјала предака и да средина утиче на њихово испољавање (БИ.1.3.3. БИ.1.3.4. БИ.1.3.5. БИ.1.3.6. БИ.1.3.7. БИ.2.3.3. БИ.2.3.4. БИ.3.3.3. БИ.3.3.4.) - разуме основе теорије еволуције и схвата њен значај у формирању савременог биолошког мишљења (БИ.1.3.8. БИ.1.3.9. БИ.1.3.10. БИ.2.3.5. БИ.2.3.6. БИ.3.3.5. БИ.3.3.6.) 4. ОБЛАСТ – ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ У овој области ученик/ученица: - зна и разуме опште еколошке појмове (БИ.1.4.1. БИ.1.4.2. БИ.2.4.1. БИ.2.4.2. БИ.3.4.1.) - познаје и разуме основне законитости и принципе у екологији (БИ.1.4.3. БИ.2.4.3. БИ.2.4.4. БИ.3.4.2. БИ.3.4.3. БИ.3.4.4.) - уочава разноликост екосистема на Земљи (БИ.1.4.4. БИ.2.4.5. БИ.2.4.6. БИ.2.4.7. БИ.3.4.5.) - разуме утицај човека на биосферу (заштита животне средине) (БИ.1.4.5. БИ.1.4.6. БИ.1.4.7. БИ.1.4.8. БИ.2.4.8. БИ.2.4.9. БИ.3.4.6. БИ.3.4.7. БИ.3.4.8.) 5. ОБЛАСТ – ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ У овој области ученик/ученица: - познаје основне хигијенске мере и разуме зашто су потребне (БИ.1.5.1. БИ.1.5.2. БИ.1.5.3. БИ.1.5.4. БИ.1.5.5. БИ.2.5.1. БИ.3.5.1. БИ.3.5.2.) - познаје принципе правилне исхране и разуме њихов значај (БИ.1.5.6. БИ.2.5.2. БИ.2.5.3. БИ.3.5.3. БИ.3.5.4. БИ.3.5.5.) - познаје принципе

вођења здравог живота и разуме значај поштовања ових принципа (БИ.1.5.7. БИ.1.5.8. БИ.1.5.9. БИ.2.5.4. БИ.3.5.6.) - препознаје карактеристична понашања људи и разуме узроке њиховог настанка (БИ.1.5.10. БИ.1.5.11. БИ.1.5.12. БИ.1.5.13. БИ.2.5.5. БИ.3.5.7. БИ.3.5.8.) 6. ОБЛАСТ – ПОСМАТРАЊЕ, МЕРЕЊЕ, ЕКСПЕРИМЕНТ У БИОЛОГИЈИ*

У овој области ученик/ученица: - *прикупља податке (посматрањем, бројањем, мерењем) у биологији: (БИ.1.6.1. БИ.2.6.1. БИ.3.6.1.)* - *познаје основне поступке истраживачког рада у биологији: (БИ.1.6.2. БИ.2.6.2. БИ.3.6.2.)* - *обрађује и приказује

прикупљене податке: (БИ.1.6.3. БИ.2.6.3. БИ.3.6.3.)* - *изводи експеримент у
биологији:(БИ.1.6.4. БИ.2.6.4. БИ.3.6.4. БИ.3.6.5.)*

Критеријуми оцењивања ученика за предмет

Географија

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем.

Ученик се из предмета Географија оцењује најмање два пута у полугодишту у петом разреду, а четири пута у полугодишту у шестом, седмом и осмом разреду.

У току полугодишта ученици се оцењују на три начина: 1) усмено 2) писмено 3) на основу активности на часу. Ученик може бити оцењен током сваког дела часа и на свим типовима часа. Оцена је јавна са образложењем и препоруком за даљи рад. Оцена се бележи у педагошку свеску и уноси у дневник.

Оцене на писменим задацима, изражена у процентима:

86 -100%	одличан (5)
70 – 85%	врло добар (4)
50 – 69%	добар (3)
30 – 49%	довољан (2)
0 – 29%	недовољан (1)

- **Иницијални тест** - обавља се на почетку школске године, у првој или другој недељи. Наставник процењује претходна постигнућа ученика у оквиру одређене области или теме, која су од значаја за предмет. Резултат иницијалног оцењивања не оцењује се и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика.
- **Писмена провера постигнућа ученика** - обавља се у току оба полугодишта. Ученик ће имати најмање једну оцену (у полугодишту) на контролном задатку дужем од 15 минута. Оцене су јавне, ученик има увид у свој рад. Тестови дужи од 15 минута су најављени, оцена се уписује у дневник у року од осам дана од дана провере. Реализује се на крају наставне области, а према плану предметног наставника.
- **Провера картографске писмености** се остварује усменим и писменим путем – представљање географских објеката на немој карти.
- **Усмена провера постигнућа ученика** - обавља се у току оба полугодишта. Најмање једна оцена треба да буде на основу усмене провере постигнућа ученика.

Критеријуми за бројчане оцене ученика.

Пети разред

Одличан (5) - ученик објашњава појаве и процесе у Сунчевом систему и њихов утицај на планету Земљу; зна димензије Земље, анализира и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања; објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање, у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, самостално се сналази на географској карти, лако логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује, показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Врло добар (4) - ученик разуме појаве и процесе у Сунчевом систему и њихов утицај на планету Земљу; зна димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања, разуме физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и познаје мере за његову заштиту, обнову и унапређивање, у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује.

Добар (3)- ученик класификује небеска тела и описује појаве, процесе и њихове односе у Сунчевом систему разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери), у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе.

Довољан (2) - ученик именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред, описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања, именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике; знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.

Недовољан (1) - ученик не препознаје основне географске објекте, појаве, процесе и односе. Не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује жељу за напредовањем као ни интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

Шести разред:

Одличан (5) - ученик у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, лако логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује, показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања. Доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте; објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља, објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности, вреднује алтернативе за одрживи развој усвојој локалној средини, Србији, Европи и свету, представља процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света; објашњава географске везе и законитости у Европи и уме да издвоји географске регије.

Врло добар (4) - ученик у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује. Разуме просторне (топографске) и каузалне везе географских чињеница - објеката, појава, процеса и углавном самостално доноси закључке о њиховом односу на основу анализе географске карте; описује утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља, познаје утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности, разуме алтернативе за одрживи развој у својој локалној средини, Србији, Европи и свету, описује процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света, углавном се самостално сналази на географској карти; познаје географске везе и законитости у Европи и уме да издвоји географске регије, илуструје уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе.

Добар (3) - ученик у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама, у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе. Одређује стране света у простору и на географској карти, одређује положај места и тачака на географској карти, препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и шемом; приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболима), графиком, табелом и шемом; разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва, именује међународне организације у свету; описује природне и друштвене одлике Европе и наводи њене географске регије.

Довољан (2) – ученик разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања, наводи и описује начине представљања Земљине површине, препознаје и чита географске и допунске елементе карте; познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава

њихов просторни распоред, дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране;

препознаје основне природне и друштвене одлике Европе; знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.

Недовољан (1) - ученик не познаје основне појмове из картографије, области друштвене географије и регионалне географије Европе; знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује жељу за напредовањем и ангажовањем као ни интересовање за учешће у активностима.

Седми разред

Одличан (5) - ученик објашњава географске везе и законитости у Европи и на ваневропским континентима; издваја и објашњава географске регије, препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама, доводи у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава, самостално се сналази на географској карти, у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, лако логички повезује чињенице и појмове; самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Врло добар (4) - ученик разуме географске везе и законитости у Европи и на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије, углавном се самостално служи географском картом, у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове, специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма на проучаваним континентима, регијама и одабраним државама, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује.

Добар (3) - ученик описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије; у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама, у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, делимично је самосталан у сналажењу на географској карти, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе.

Довољан (2) - ученик који именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике; знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну

примену, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.

Недовољан (1) - ученик не познаје основне појмове из регионалне географије Европе и ваневропских континената. Знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује жељу за напредовањем и ангажовањем као ни интересовање за учешће у активностима.

Осми разред

Одличан (5) - ученик анализира и објашњава географске везе и законитости у нашој земљи и издваја и пореди географске регије, самостално се сналази на географској карти, у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља Србије, логички повезује чињенице и појмове; објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности у нашој земљи, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.

Врло добар (4) - ученик објашњава природне и друштвене одлике наше државе и описује географске везе и законитости у нашој земљи и издваја географске регије, углавном се самостално сналази на географској карти, углавном самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује.

Добар (3) ученик описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи и описује њене географске регије у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама, у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, делимично је самосталан у сналажењу на географској карти, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе.

Довољан (2) - ученик препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе, знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену, није самосталан у сналажењу на карти, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.

Недовољан (1) - ученик не познаје основне појмове из регионалне географије Србије, њена природна и друштвена обележја; знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

- **Активност на часу** - активност ученика прати се и вреднује континуирано током наставног процеса.

Елементи формативног оцењивања чине : усмени одговори, ангажовање, степен развијености ученичке компетенције, активност на часу, домаћи задаци, садржај школске свеске, коришћење атласа на часу, успешност у групном раду, практичан рад, излагања и представљања изложби радова, презентација, резултата истраживања, паноа, цртежа, у складу са програмом географије, домаћи задаци, однос према раду, писање есеја, учешћа у дебати и дискусији, сарадња у тиму, комуникација у тиму, показивање иницијативе, заинтересованост, као и учешће на општинском, окружном или републичком такмичењу и учешће на националним и међународним такмичењима.

Критеријум за оцењивање презентације

- Презентација треба да буде садржајно тачна, без граматичких и словних грешака.
- Ученик сходно свом узрасту треба да обухвати све значајне теме задате области, не користити само копиран текст са интернета. Ученичко излагање треба да буде поткрепљено примерима из свакодневног живота и занимљивостима везаних за задату тему.
- Оптималан број теза по слајду је од четири до пет. Слова морају бити видљива на подлози слајда и својим величином. Препоручена величина слова на слајду је од двадесет осам до тридесет два, наслова четрдесет четири. Слике на слајду морају да прате излагање ученика, при чему се води рачуна о броју слика. Сваки графикон и слика на слајду морају бити појашњени.
- Време излагања ученика треба да буде од десет до петнаест минута.
- Прилико излагања ученик треба да буде сигуран и да влада материјом коју презентује друговима. Не би требало да чита са слајда или папира.
- Презентација представља самосталан рад ученика. Ученик који задовољи све задате критеријуме добија одличну оцену. Уколико постоје блаже грешке у раду ученик добија оцену врло добар. Уколико код ученика постоје веће грешке или велики број мањих грешака ученик се упућује да исправи грешке, научи и добија прилику да поново представи свој рад.

КРИТЕРИЈУМ ОЦЕЊИВАЊА ЗА ПРЕДМЕТ ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

ПРЕДМЕТНА НАСТАВА

Критеријуми оцењивања сачињени су у складу са исходима, циљевима и задацима прописаних Планом и програмом наставе и учења предмета, Општим стандардима постигнућа за енглески језик и уз поштовање Правилника о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.

ПЕТИ - ОСМИ РАЗРЕД

Оцењивањем ученика од петог до осмог разреда обухваћени су следећи елементи:

- ● Разумевање (писаног/слушаног садржаја)
- ● Говорне способности
- ● Способности писменог изражавања
- ● Језичке законитости – граматика

● Мерила за елемент Разумевања:

Одличан 5- ученик разуме саговорника и усмено излаже у нормалном темпу, у потпуности разуме писани и слушани текст, с лакоћом влада материјом и вештинама.

Врло добар 4- разуме питања у нормалном говорном темпу, али је потребно понекад нешто поновити, не разуме сваку појединост код писаног и слушаног садржаја.

Добар 3 - разуме излагања и питања постављена споријим темпом, понекад је нужно поновити и поједноставити неке делове реченице, потребно га је усмеравати.

Довољан 2 - има минимум разумевања и напредује уз помоћ наставника који га води кроз материју, има тешкоћа у разумевању излагања, једва схвата уз објашњења и

поједностављења, слабо разуме писану и говорну материју.

Недовољан 1 - не разуме усмена излагања, слушан ни писан садржај ни уз помоћ наставника.

- Мерила за елемент Говорне способности:

Одличан 5 – ученик слободно и без оклевања изражава своје мисли, активан је у разговору, правилним изговором течно изговара реченице и нема већих граматичких грешака.

Врло добар 4 - ученик говори правилно, али се изражава са мањим Граматичким грешкама које не утичу на разумевање смисла реченице; понекад користи реч или фразу која је неадекватна и погрешно је изговора.

Добар 3 - ученик може да комуницира и има скроман речник, смисао изреченог је понекад нејасан због граматичких грешака и нетачног реда речи, али је разумљив.

Ученик има делимичних тешкоћа у читању, изговору и интонацији.

Довољан 2-ученик прави велике и честе грешке у разговору и изговору што Отежава оно што жели да каже; ретко налази праве речи и фразе, тешко се изражава, а његов оскудан речник користи полако и са пуно оклевања упркос великој помоћи наставника.

Недовољан 1 - ученик не уме самостално да се изражава, једва користи најосновнији вокабулар, има потешкоћа у читању, изговору и интонацији. Није савладао ни најосновније граматичке структуре па је смисо изреченог нејасан и неразумљив.

- Мерила за елемент Способности писменог изражавања:

Одличан 5- ученик може у писаној форми да изрази своје мисли самостално и без већих граматичких и правописних проблема; редовно извршава све писане домаће задатке, има добру технику решавања тестова и успешан је у томе.

Врло добар 4 - ученик у писаној форми изражава своје мисли самостално уз понеке граматичке и правописне грешке; готово редовно има све писане домаће задатке; има врло добар резултат на тесту и проверама знања.

Добар 3 - ученик не може без помоћи да изрази своје мисли писаним путем и прави честе и веће правописне и граматичке грешке; делимично ради домаће задатке; углавном остварује просечан резултат на тесту и проверама знања.

Довољан 2 - ученик није способан самостално да се писмено изрази, прави учестале и озбиљне правописне и граматичке грешке; нередовно ради домаће задатке; постиже минималан успех на тестовима и проверама знања.

Недовољан 1- прави крупне грешке у писаном изражавању и у основним граматичким облицима, не ради домаће задатке готово уопште, не постиже минималан број бодова на тесту и проверама знања.

- Мерила за елемент Језичких законитости-граматике:

Одличан 5 - ученик влада граматичким правилима, потпуно их разуме и правилно примењује у датом језичком контексту.

Врло добар 4 - ученик разуме и правилно примењује научена граматичка правила, уз

местимичне грешке.

Добар 3 - ученик делимично примењује научена граматичка правила уз грешке.

Довољан 2- ученик препознаје граматичка правила и повремено их минимално примењује.

Недовољан 1-ученик не препознаје граматичка правила нити уме да их примењује.

Оцењивање ученика од петог до осмог разреда је бројчано и врши се:

- 1) Писаним путем
- 2) Усменим путем
- 3) Праћењем активности на часу и кроз израду домаћих задатака/пројектних Активности

Оцена представља објективну и поуздану меру напредовања и развоја ученика, као и ангажовања ученика и његове самосталности у раду.

Ученици 5-8.разреда имају 1 писмени задатак по полугодишту и најмање 1 писану проверу уз претходну најаву садржаја програма наставе и учења који ће се писмено проверавати.Распоред писаних провера дужих од 15 минута уписује се у дневник и објављује се за свако одељење на огласној табли школе и на званичној интернет страни школе.Распоред може да се мења на предлог наставника, уз сагласност одељењског већа. Писане провере постигнућа у трајању до 15 минута могу се обављати без претходне најаве и евидентирају се у педагошкој документацији наставника ради праћења постигнућа ученика.

- 1) Писане провере постигнућа се оцењују на основу скале која изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене:

- 86-100% оцена одличан (5)
- 70%-85% оцена врло добар (4)
- 50%-69% оцена добар (3)
- 33%-49% оцена довољан (2)
- до 32% оцена недовољан (1)

Скала може да варира у односу на постигнућа ученика, али не више од 5%.

2) Оцена добијена усменим путем се формира на основу учениковог одговора или излагања према следећој бројчаној скали:

Одличан (5) – Ученик у потпуности разуме планом и програмом предвиђене појмове, речи и изразе и показује изузетно велики степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Успешно користи све граматичке елементе и конструкције и уочава најчешће изузетке од правила. У стању је да самостално искаже усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора или наративног текста. Правилно и самостално изражајно чита. Ученик самостално остварује комуникацију и размењује са саговорницима информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. На матерњем и страном језику саопштава информацију добијену од 3. лица у вези са познатим темама у конкретним комуникативним ситуацијама. У потпуности показује способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама.

Врло добар (4) – Ученик у великој мери разуме планом и програмом предвиђене појмове, речи и изразе и показује велики степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Ученик разуме једноставне фреквентне речи и изразе, а приликом изражавања користи једноставна језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. У стању је да уз мању помоћ наставника успешно искаже

усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора или наративног текста. У великој мери правилно и самостално изражајно чита. Ученик у великој мери самостално остварује комуникацију и размењује са саговорницима информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. У великој мери показује способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама.

Добар (3) – Ученик углавном разуме планом и програмом предвиђене појмове, речи и изразе уз делимичан степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Ученик разуме углавном једноставније, фреквентније речи изразе, а приликом изражавања користи једноставнија језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. Углавном правилно чита. Делимично је у стању да искаже једноставнију усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора или наративног текста. Ученик у довољној мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. Показује делимичну способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама и логичког повезивања појмова.

Довољан (2) – Ученик препознаје и разуме планом и програмом предвиђене основне, најфреквентније појмове, речи и изразе уз мали степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Ученик разуме углавном најједноставније речи, кратке и једноставне поруке и упутства и користи најједноставнија језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. Чита делимично правилно и уз помоћ наставника. Ученик је у стању да искључиво уз помоћ наставника искаже једноставну усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста и то на нивоу репродукције. Ученик у малој мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. Језичке вештине и знања су на нивоу репродукције, уз повремену минималну примену.

Недовољан (1) – Ученик не препознаје нити разуме планом и програмом предвиђене основне појмове, речи и изразе, не уме да их репродукује нити примени у усменом изражавању. Ученик није самосталан у раду и није у стању ни уз помоћ наставника да искаже једноставнију усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста. Ученик у недовољној мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. Језичке вештине и знања нису ни на нивоу препознавања, без способности репродукције и минималне примене.

3) Активност ученика прати се континуирано и вреднује током целе школске године. У активност улази и редовност/благовременост/тачност израде и доношења домаћих задатака, као и редовно доношење материјала потребног за рад на часу. Степен самосталности у раду, степен ангажовања, иницијативе, начин остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима такође се вреднују кроз активност.

Оцена из активности може бити од значаја и за општи успех ученика из предмета, најчешће у његову корист.

Уколико ученик не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање, као ни жељу за напредовањем, оцењује се оценом недовољан (1).

Оцењивање/вредновање пројектних активности углавном има мотивациону улогу и вреднује се у складу са показаним степеном самосталности, активности и ангажовања као и сарадње са осталим члановима групе, извођења закључака на основу прикупљених података и презентовања продукта пројекта.

Оцењивање ученика по ИОП-у

Ученик коме је потребна додатна подршка у образовању оцењује се у односу на остваривање циљева и стандарда постигнућа у току савладавања индивидуалног

образовног плана или у односу на прилагођене стандарде постигнућа при чему севреднује и однос ученика према раду и постављеним задацима/захтевима предмета у складу са његовим способностима.

Оцењивање ученика по ИОП-у 1 се врши на основу ангажовања и степена остварености постојећих стандарда и очекиваних исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Оцењивање ученика по ИОП-у 2 се врши на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Вредновање је усмерено на подстицање ученика на активно учествовање у настави и ваннаставним активностима, развијању његовог самопоуздања и осећаја напредовања.

При евалуацији ученика који раде по ИОП-у, примењује се индивидуални приступ у сарадњи са педагошко-психолошком службом школе

Септембар, 2025.

Актив наставника енглеског језика

Драгана Живковић

Татјана Кукић

Весна Прибић

Зденка Вугделија

Критеријуми оцењивања**Предмет: Информатика и рачунарство****Предметни наставник: Дејана Васиљевић****Разред: VII**

Наставната тема	О Ц Е Н А			
	23	4	5	
ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНА ТЕХНОЛОГИЈА	- разликује визуелну презентацију и логичку структуру текста; - користи алате за стилско обликовање документа и креирање прегледа садржаја у програму за обраду текста;	- разликује визуелну презентацију и логичку структуру текста; - користи алате за стилско обликовање документа и креирање прегледа садржаја у програму за обраду текста; - објасни принципе растерске и векторске графике и модела приказа боја; - креира растерску слику у изабраном програму; - креира векторску слику у изабраном програму;pf	- разликује визуелну презентацију и логичку структуру текста; - користи алате за стилско обликовање документа и креирање прегледа садржаја у програму за обраду текста; - објасни принципе растерске и векторске графике и модела приказа боја; - креира растерску слику у изабраном програму; - креира векторску слику у изабраном програму; - користи алате за уређивање и трансформацију слике;	- разликује визуелну презентацију и логичку структуру текста; - користи алате за стилско обликовање документа и креирање прегледа садржаја у програму за обраду текста; - објасни принципе растерске и векторске графике и модела приказа боја; - креира растерску слику у изабраном програму; - креира векторску слику у изабраном програму; - користи алате за уређивање и трансформацију слике; - креира гиф анимацију; - креира видео-запис коришћењем алата за снимање екрана;

ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	-разликује појмове URL, DNS, IP адреса; -објасни појмове хипер веза и хипер текст; -креира, форматира и шаље електронску пошту; -обавља електронску комуникацију на сигуран, етички одговоран и безбедан начин водећи рачуна о приватност;	-разликује појмове URL, DNS, IP адреса; -објасни појмове хипер веза и хипер текст; -креира, форматира и шаље електронску пошту; -обавља електронску комуникацију на сигуран, етички одговоран и безбедан начин водећи рачуна о приватност; -препозна непримерени садржај, нежељене контакте и адекватно се заштити;	-разликује појмове URL, DNS, IP адреса; -објасни појмове хипер веза и хипер текст; -креира, форматира и шаље електронску пошту; -обавља електронску комуникацију на сигуран, етички одговоран и безбедан начин водећи рачуна о приватност; -препозна непримерени садржај, нежељене контакте и адекватно се заштити; -сараднички креира и дели документе у облаку водећи рачуна о одговарајућим нивоима приступа;	-разликује појмове URL, DNS, IP адреса; -објасни појмове хипер веза и хипер текст; -креира, форматира и шаље електронску пошту; -обавља електронску комуникацију на сигуран, етички одговоран и безбедан начин водећи рачуна о приватност; -препозна непримерени садржај, нежељене контакте и адекватно се заштити; -сараднички креира и дели документе у облаку водећи рачуна о одговарајућим нивоима приступа; -подешава хипер везе према делу садржаја, другом документу или веб локацији;
--------------------------------	---	---	---	---

ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКАТ	- сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка;	- креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који комбинују текст, слике, линкове, табеле и анимације;	- креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка; - поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника; - вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен	- поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима самостално; - вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен
РАЧУНАРСТВО	- уз помоћ програмске библиотеке текстуалног програмског језика исцртава елементе 2Д графике уз помоћ наставника	- уз помоћ програмске библиотеке текстуалног програмског језика исцртава елементе 2Д графике; - употребљава петље и генератор насумичних бројева за исцртавање сложенијих облика;	- уз помоћ програмске библиотеке текстуалног програмског језика исцртава елементе 2Д графике; - употребљава петље и генератор насумичних бројева за исцртавање сложенијих облика; - планира, опише и имплементира решење једноставног проблема;	- уз помоћ програмске библиотеке текстуалног програмског језика исцртава елементе 2Д графике; - употребљава петље и генератор насумичних бројева за исцртавање сложенијих облика; - планира, опише и имплементира решење једноставног проблема; - проналази и отклања грешке у програму
Свете	Често пропусти да уради домаћи задатак; ретко учествује у раду на часу Ради на часу уз помоћ наставника	Труди се да прилично редовно ради домаће задатке; често учествује у раду на часу; Ради на часу уз мању помоћ наставника	Редовно ради домаћи, активно учествује у раду на часу; Самостално ради задатке	Редовно ради домаћи, активно учествује у раду на часу Самостално ради на часу

Критеријум оцењивања

Предметни наставник: Дејана Васиљевић

Предмет: Информатика и рачунарство

Разред: VI

Наставната тема	О Ц Е Н А			
ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНА ТЕХНОЛОГИЈА	Ученик уме да : - правилно користи ИКТ уређаје; - креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који садрже табеле у програму зарад сатекстом	- креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који садрже табеле у програму зарад сатекстом и програму зарад са мултимедијалним презентацијама - креира и обрађује дигиталну слику;	- самостално снама и врши основну обраду аудио и видеозаписа; -- уређује мултимедијалну презентацију која садржи видео и аудио садржаје;	- уређује мултимедијалну презентацију која садржи видео и аудио садржаје; - чува и организује податке локално и у облаку; - одговорно и правилно користи ИКТ уређаје у мрежном окружењу;
ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	- одговорно и правилно користи ИКТ уређаје у мрежном окружењу; - разликује основне интернет сервисе; - примењује поступке и правила за безбедно понашање и представљање на мрежи;	- примењује поступке и правила за безбедно понашање и представљање на мрежи - приступа Интернету, самостално претражује, проналази и процењује информације и преузима их на свој уређај поштујући ауторска права;	- приступа Интернету, самостално претражује, проналази и процењује информације и преузима их на свој уређај поштујући ауторска права;	- објасни поступак заштите дигиталног производа/садржаја одговарајућом СС лиценцом;
ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКАТ	- сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала, представљању пројектних резултата и закључака;	- користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникације и сарадње	- креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате	- креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате - вреднује процес и резултате пројектних активности
РАЧУНАРСТВО	- креира једноставан програм у текстуалном програмском језику; - користи математичке изразе за израчунавања у једноставним програмима;	- објасни и примени одговарајућу програмску структуру (наредбе доделе, гранања, петље);	-- користи у оквиру програма нумеричке, текстуалне и једнодимензионе низовске вредности; - разложи сложени проблем на једноставније функционалне целине (потпрограме);	- разложи сложени проблем на једноставније функционалне целине (потпрограме); - проналази и отклања грешке у програму
Свете ме	Често пропусти да уради домаћи задатак; ретко учествује у раду на часу Ради на часу уз помоћ наставника	Труди се да прилично редовно ради домаће задатке;; често учествује у раду на часу; Ради на часу уз мању помоћ наставника	Редовно ради домаћи, активно учествује у раду на часу; Самостално ради задатке	Редовно ради домаћи, активно учествује у раду на часу Самостално ради на часу

Критеријум оцењивања**Предмет: Информатика и рачунарство****Предметни наставник: Дејана Васиљевић****Разред: V**

Наставна тема	ОЦЕНА			
	2	3	4	5
ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНА ТЕХНОЛОГИЈА	Ученик уме да : -наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу - Правилно користи ИКТ уређаје - Прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса - Прилагоди радно окружење кроз основна подешавања -Сачува и организује податке	- Креира дигиталну слику - Креира текстуални документ и - Разликује основне типове датотека	- примени основне акције едитовања и форматирања дигиталне слике и текстуалног документа (самостално и сараднички)	- Примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа -Креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички).
ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	- реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја - доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине - разликује безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на интернету - реагује исправно када дође у контакт са непримереним садржајем или са непознатом особом путем интернета	- приступа интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај - препознаје ризик зависности од технологија и доводи га у везу са својим здрављем	- информацијама на интернету приступа критички - спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на интернету	- објасни појам ауторских права и разликује основне лиценце за дељење садржаја
ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКАТ	-сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала, представљању пројектних резултата и закључака;	- користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникације и сарадње	- креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате	-креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате - вреднује процес и резултате пројектних активности

РАЧУНАРСТВО	- наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема	- креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу	- сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби - користи математичке операторе за израчунавање	- објасни сценарио и алгоритам пројекта - анализира и дискутује програм - проналази и отклања грешке у програму
-------------	--	--	---	---

Свете	Често пропусти да уради домаћи задатак;ретко учествује у раду на часу Ради на часу уз помоћ наставника	Труди се да прилично редовно ради домаће задатке;; често учествује у раду на часу; Ради на часу уз мању помоћ наставника	Редовноради домаћи, активно учествује у раду на часу; Самостално ради задатке	Редовноради домаћи, активно учествује у раду на часу Самостално ради на часу
---------------------	---	---	--	---

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

разред: ОСМИ

предмет: Информатика и рачунарство

Предметни наставник: Дејана Васиљевић

Редни број теме	ТЕМА	НИВО И ЗНАЊА			
		Препознавање Оцена 2	Репродукција Оцена 3	Разумевање Оцена 4	Примена Оцена 5
1.	ИНФОРМАЦИОНО КОМУНИКАЦИОНА	Ученик ће бити у стању да: -отвори нови радни лист - изврши унос података уз помоћ наставника	Ученик ће бити у стању да: -отвори нови радни лист - изврши унос података - разликује типове података.	Ученик ће бити у стању да: -отвори нови радни лист - изврши уносподатака - разликује типове података. -сортира и филтрира податке по задатом критеријуму форматира ћелије	Ученик ће бити у стању да: -отвори нови радни лист - изврши уносподатака - разликује типове података. -сортира и филтрира податке по задатом критеријуму -разуме појам адресе ћелије -форматира ћелије,сачува је у пдф у и одштампа -користи формуле за израчунавање статистика -изради графикон
2.	ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	Ученик ће бити у стању да Препозна ризик на интернету Установи када не би требало да дели личне податке и разуме ризик од таквих поступака	- Препозна ризик на интернету -разуме на које све начине делимо личне податке приликом коришћења интернета -разуме потенцијалне ризике дељења личних података путем интернета,поготову личних података деце	Ученик ће бити у стању да -објасни појам отворени подаци -разуме на које све начине делимо личне податке приликом коришћења интернета -разуме потенцијалне ризике дељења личних података путем интернета,поготову личних података деце	Ученик ће бити у стању да -објасни појам отворени подаци -Разуме везу између ризика на интернету и кршења права -разуме на које све начине делимо личне податке приликом коришћења интернета -разуме потенцијалне ризике дељења личних података путем интернета,поготову личних података деце

3.	РАЧУНАРСТВО	Присећање и израда основних елемената задатка уз помоћ наставника	Ученик уз малу помоћ наставника (дозвољене 2 сугестије) -креира низове -креира табеле -пише код за одређену функцију/е -израђује једноставан график -изврши само један захтев сортирање или филтрирање	Исти критеријуми као за оцену пет, дозвољене две ситне грешке -креира низове -креира табеле -примењује библиотеке података -исправно пише код за примену функција (сумирање, просечна вредност, минимум, максимум) -графички представља податке -сортира и филтрира податке у табели	Ученик самостално и без грешке -креира низове -креира табеле -примењује библиотеке података -исправно пише код за примену функција (сумирање, просечна вредност, минимум, максимум) -графички представља податке -сортира и филтрира податке у табели -.
----	-------------	---	---	---	--

4.	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК (рачунарство)	креиран онлајн упитник који у потпуности не одговара теми -сарадња у групи није адекватна -постоји покушај израде кода на основу изабране теме -приказан је део тока израде у програму за обраду текста - није креирана презентација	- непотпун креиран упитник ,прослеђен и анализиран -у току израде задатка постоји сарадња у групи -израђени су делови пројекта коришћењем техника рада у програмима за табеларне прорачуне -приказан је део кода који се односи на решење проблема датог у изабраној теми - приказана презентација са непотпуним резултатима рада	-креиран, прослеђен и анализиран онлајн упитник - приказано је коначно програмско решење без анализе тока израде пројекта и тока истраживања - резултати рада су скриншотовани и налазе се у презентацији	-креиран, прослеђен и анализиран онлајн упитник -приказано је коначно програмско решење са анализом тока израде пројекта, тешкоћама на које се наилазило и начинима њиховог отклањања -приказан је ток истраживања и начин долажења до решења датог проблема - резултати рада су скриншотовани и налазе се у презентацији
----	---------------------------------	---	--	--	---

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА ПРЕДМЕТ ИСТОРИЈА

8. РАЗРЕД

Уводни час	-Уме да објасни основне појмове учене у предходној години -Зна ко су главне личности у историји новог века и са почетка 20. века (име, титула, значај) -Зна на карти да покаже основне историјско-географске појмове - Зна основну поделу историјских извора			
ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ ИЗМЕЂУ ДВА РАТА				
Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
Свет између два рата	ученик се присећа последице Првог светског рата,настанка нових држава и нестајања старих царстава,узроке и последице светске економије и настанка велике економске кризе,узрочно последичних односа економске кризе и настанка тоталитарних режим,основне карактеристике тоталитарних режима у свету,узроке пропасти Версајског мировног система и његове последице;	ученик делимично разуме и уме да репродукује објашњава последице Првог светског рата,настанка нових држава и нестајања старих царстава,узроке и последице светске економије и настанка велике економске кризе,узрочно последичних односа економске кризе и настанка тоталитарних режим,основне карактеристике тоталитарних режима у свету,узроке пропасти Версајског мировног система и његове последице	ученик скоро у потпуности и уз мању помоћ наставника уз примере објашњава последице Првог светског рата,настанка нових држава и нестајања старих царстава,узроке и последице светске економије и настанка велике економске кризе,узрочно последичних односа економске кризе и настанка тоталитарних режим,основне карактеристике тоталитарних режима у свету,узроке пропасти Версајског мировног система и његове последице	ученик на креативан начин објашњава, критички повезује,анализира последице Првог светског рата,настанка нових држава и нестајања старих царстава,узроке и последице светске економије и настанка велике економске кризе,узрочно последичних односа и настанка тоталитарних режима,основне карактеристике тоталитарних режима у свету,узроке пропасти Версајског мировног система и његове последице;

Револуције у Русији и Европи (друштвене, политичке и економске прилике у Русији уочи и у току Првог светског рата, Фебруарска револуција, Октобарска револуција и грађански рат, утицај Октобарске револуције на прилике у Европи, револуционарно врење и распад великих царстава; личности: цар Николај II Романов, Владимир Иљич Лењин, Роза Луксембург, Максим Горки, Џон Рид...) Историјски извори	-Зна ко је: цар Николај II Романов - Зна када је била Октобарска револуција и кључну последицу по ситуацију у Европи у Првом св. рату (Русија постаје социјалистичка република и излази из Првог светског рата) - Зна да наведе дефиницију грађанског рата и објасни појам диктатуре пролетеријата - Зна ко су бољшевици и шта значи диктатура пролетеријата -Зна да именује вођу револуције- Владимира Иљича Лењина - Уз помоћ белешки, ист. карте и уџбеника израђују ленту времена	- Уме да дефинише угао гледања једног и другог савеза на рат, као и то какве је последице рат имао и на једне и на друге -Зна да објасни, уз помоћ наставника узроке, ток и последице Фебруарске и Октобарске револуције у Русији - Уме да процени и образложи зашто је грађански рат најпогубнији за државу у којој се одвија - Зна како се зове Русија после Октобарске револуције - Зна да објасни самостално узроке, ток и последице Фебруарске и Октобарске револуције у Русији - Самостално, уме да изради самостално ленту времена, уз одређене корекције	- Изражава свој став (бар један) о Првом светском рату (процењује узроке и последице; праведност-неправедност; жртве; живот током рата...) -Уме да анализира међународну позицију Русије 1918.године, уз помоћ наставника (Русија иступа из рата 1917, не добија ратну одштету, губи део територије, становништва, диктатура пролетеријата, велике жртве, међународна интервенција) - Самостално израђују ленту времена без грешака -Процењује зашто неко из рата извлачи корист и ко је то ко највише страда	- Процењује и даје мишљење о последицама рата на микро (лично људски доживљај) и макро (државном и међудржавном) нивоу - Уме да објасни на примеру Првог св.рата зашто је рат стање поништавања цивилизацијских вредности -Процењује последице револуције у Русији (за различите слојеве становништва), промену друштвеног поретка и утицај на друге земље током рата и касније; смисао убиства читаве породице Романових зарад револуционарних идеја; грађански рат, као најтежи облик сукоба-последице: -Уме да процени интересе појединих друштвених група, народа, држава и изрази своје мишљење о тим интересима...-
Прилике у свету после Великог рата (биланс Првог светског рата – победници и поражени; Мировна конференција у Паризу; нова карта Европе и Света; Друштво народа; улога Вудро Вилсона)	- Зна да се Први св. рат завршио Мировном конференцијом у Паризу 1919/1920 и зна кључне одлуке на њој(1919-1935):- Немачка главни кривац за рат, нестала 4 царства (Немачко, Османско, Аустро-Угарска, Руско), настанак нових држава (Балтичке републике, Краљевина СХС, Чехословачка), Русија (СССР) -ствара се Друштво народа, ко су побеђени, а ко победници -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже главне промене у Европи после Првог св. рата - Зна ко је Вудро Вилсон	- Уз помоћ наставника излаже Версајску мировну конференцију (када је била (1919-1920), ко одлучује, главне одлуке, последице, настанак Друштва народа, главне одлуке уговора са Немачком (1919)...) -Зна да опише Друштво народа (узрок настанка, време настанка(1919) -Самостално на карти показује промене у Европи после Првог св. рата, упоређује стање пре и после Првог св. рата	-Уме целовито да опише организацију Друштва народа (начин функционисања, ефикасност у решавању међународних проблема) -Уме да, уз помоћ наставника, анализира 14 тачака Вудро Вилсона, као и уговоре са пораженим земљама -Упоређује и извлачи закључке о Европи пре и после Првог светског рата на основу историјских карата	Зна ко је Жорж Клеменсо -Самостално, целовито, хронолошки логично описује изграђени Версајски систем, са свим кључним карактеристикама света после Првог св. рата, уз показивање на карти -Уме да повеже настанак и деловање Друштва народа, са функцијом Уједињених нација (као почетак и развој система колективне безбедности)- вертикална повезаност -Уме самостално да анализира 14 тачака Вудро Вилсона као и уговоре са пораженим земљама - Упоређује и извлачи закључке о Европи после Првог светског рата и данас, на основу

				историјских карата
Економске, културне и друштвене прилике (велике економске кризе и њихове последице; свет у покрету-култура, наука, образовање; уметнички покрети; масовна забава, појава радија, телевизије, звучног филма, употреба вештачких материјала у индустрији; личности-Алберт Ајнштајн, Александар Флеминг, Томас Ман, Штефан Цвајг, Ернест Хемингвеј, Џон Голсворди, Михаил Шолохов, Чарли Чаплин,	-Зна ко је Френклин Делано Рузвелт -Зна да објасни појмове: Капиталистичка привреда; Социјалистичка привреда; Економска криза (депресија, рецесија) и економски развој, уз помоћ наставника - Зна да су се у овом периоду развили: радио, телевизија, неми и звучни филм, индустрија масовне забаве, музика, медији -Зна ко је Алберт Ајнштајн	- Зна, уз помоћ наставника, да објасни Велику економску кризу (узрок, време настанка и последице Велике економске кризе (1929-1933)) -Зна да су у овом периоду настали проналасци- Алберта Ајнштајна-теорија релативитета и 1928. пеницилин-Александра Флеминга -Уме, уз помоћ наставника, да протумачи шему Велике економске кризе и да на основу ње закључи о узроцима настанка и последицама (из Историје XX века)	- Уме самостално да протумачи шему Велике економске кризе и да на основу ње закључи о узроцима настанка и последицама, као и светској економској кризи данас	- Зна да је у овом периоду настао аналогни рачунар, почињу проучавања гена и развој генетике -Зна ко су: Милева Ајнштајн, Михаил Шолохов, Пабло Пикасо, Салвадор Дали, Штефан Цвајг, Марсел Пруст, Вирџинија Вулф, Бертолд Брехт, Франц Кафка, Сергеј Јесењин -Уме да упореди свет средином XIX и почетком XX века -Уме да, уз помоћ наставника, повеже велику економску кризу са појмом инфлације, као и главне њене карактеристике са ситуацијом у нашој земљи 1993.године или са светском кризом данас
Свет између демократије и тоталитаризма (либералне демократије-Француска, Велика Британија, САД; фашизам, националсоцијализам, милитаризам-Италија, Немачка, Јапан; комунизам-Совјетски Савез; личности-Френклин Рузвелт, Томаш Масарик, Бенито Мусолини, Адолф Хитлер, Јосиф Висарионович Стаљин...)	-Зна да нацизам, комунизам; - Уме да препозна и повеже државу и идеологију, која се у њој у овом периоду именује и разликује: фашизам, развија, као и тип државе која прати одређену идеологију: Фашизам (фашистичка) - Италија; Нацизам (нацистичка)-Немачка; комунизам (социјалистичка-комунистичка) – СССР; милитаризам –Јапан -Зна водеће људе наведених идеологија: Адолф Хитлер, Бенито Мусолини, Јосиф Висарионович Стаљин -Повезује назив „Дуче“ уз Мусолинија, а Фирер уз Хитлера -Зна да наведе основне карактеристике фашизма: националсоцијализам,	-Зна да опише, уз помоћ наставника, узрок и простор настанка: фашизма (Италија, Мусолини-„Вођа“ Дуче-1922), нацизма (Немачка, Хитлер 1933), стаљинизма (СССР, 1924, Стаљин, Троцки, Коминтерна) -Зна да објасни појам диктатура, тоталитарна власт, фашистичка диктатура уз помоћ наставника -Зна тумачење појма милитаризам и где се у овом периоду јавља (у Јапану), уз помоћ наставника -Зна ко је Лав Троцки	- Зна да објасни основне карактеристике фашизма (расизам, антисемитизам, етнографско-географска теорија, национализам)	-Прави упоредну табелу следећих држава: Немачке, Италије, Француске, Енглеске, САД, СССР по категоријама политички систем, економија, друштво, наука, култура, вођа, партија на власти...да их опише, упореди -Зна да објасни разлику између аграрних и високо индустријализованих земаља (друштава) и на који начин једне и друге траже излазе из економских криза у које су западале у међуратном периоду

	антисемитизам, диктатура, уз помоћ наставника			
Искорак ка Југославији (југословенска идеја, државни програми и концепти-Нишка, Крфска, Мајска, Женевска декларација; чиниоци југословенског уједињења-српска влада, Југословенски одбор, Народно вијеће; међународно окружење; завршне војне операције-досезање до граница нове државе; личности регент Александар Карађорђевић, Никола Пашић, Франо Супило, Анте Трумбић...)	-Зна датум стварања Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца (1.12.1918.) -Зна да именује декларације, којима је створена Краљевина СХС: Нишку, Крфску -На карти, уз помоћ наставника, показује границе Краљевине СХС -Зна да прочита информације из мапе ума Стварање Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, коју је израдио наставник -Зна ко је Никола Пашић	- Зна да именује чиниоце југословенског уједињења (Српска влада, Југословенски одбор, Народно вијеће) -Зна ко је Анте Трумбић -Зна уз помоћ наставника да попуни празну мапу ума, са датим појмовима, које треба да повеже по хијерархији и структури лекције Стварање Краљевине СХС	- На карти, самостално, показује границе Краљевине СХС и опише њено међународно окружење - Уме да упореди државни програм Илије Гарашићина „Начертаније“ са југословенским програмом	-Зна да опише настанак и развој југословенске идеје -Зна да опише политичку позицију сваког од чиниоца уједињења, то јест њихове интересе по питању заједничке државе -Уме да изнесе лични аргументован став о два српска национална програма: Илије Гарашићина и југословенском програму - Зна самостално да попуни празну мапу ума, са датим појмовима, које треба да повеже по хијерархији и структури лекције Стварање Краљевине СХС
Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца 1918-1929. године (простор, друштво и окружење; конституисање државе и међународно признање; Видовдански устав, југословенски парламентаризам - политичке странке, избори и изборне борбе; економске прилике; национално и верско питање; питање демократије; личности- краљ Александар Карађорђевић, Никола Пашић, Љуба Давидовић, Светозар	- Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже границе Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца -Зна шта је то КПЈ и какав је био њен положај у Краљевини СХС/ Југославији - Зна шта је Уставотворна скупштина (Конституанта) и повезује пример са доношењем Видовданског устава (28.јун 1921) - Зна да наведе имена главних странака у Краљевини СХС - Зна да прочита једноставне информације из табеле изборних резултата из 1920.године -Именује владара и династију која влада Краљевином СХС	-Зна самостално да покаже границе Краљевине СХС и њене суседе -Зна да именује главне странке у Краљевини СХС, као и њихове кључне карактеристике: Народна радикална странка, Југословенска демократска странка (1919), Хрватска републиканска сељачка странка, а од 1925-ХСС Хрватска сељачка странка; Словенска људска странка (СЛС); Југословенска муслиманска организација (ЈМО) - Зна да објасни атентат у Народној скупштини 1928. и његове узроке и последице (Пуниша Рачић, посланик радикала, убио представнике	- Зна главне карактеристике Устава из 1921: Једнодомни парламент 1921, уставна парламентарна монархија, на челу са династијом Карађорђевић... уз ставове појединих странака и народа у држави о њему. - Зна да самостално опише крњи парламентаризам у Краљевини СХС до увођења Шестојануарске диктатуре -Зна да из табеле изборних резултата за Уставотворну скупштину, из 1920.године, самостално уочи и извуче закључке о: односу и утицају појединих партија, односу нација једних према другима; да зна да објасни успех КПЈ на првим изборима -Зна ко су Мехмед Спахо,	- Уме да самостално анализира међународну позицију Краљевине СХС у овом периоду (Мала Антанта, Француска, СССР, Аустрија, Мађарска, Италија..) уз показивање на карти -Зна да објасни појам компромисно југословенство и његове манифестације (један народ-три имена, назив државе, имена синова краља Александра, подела територије на округе, грб, химна...)

Прибићевић, Стјепан Радић)		ХСС-а Стјепана Радића и после тога заведена Диктатура) - Зна да у главним цртама опише парламентаризам у Краљевини до Шестојануарске диктатуре: (наведе главне странке, шта је то устав, име и када је донет, шта је монархија и надлежности владара (монарха из династије Карађорђевић) по Видовданском уставу) -Зна ко су: Антон Корошец, Стојан Протић, Анте Трумбић, Љуба Давидовић -Зна да из табеле изборних резултата за Уставотворну скупштину, из 1920.године, уочи, уз помоћ наставника, и извуче закључке о: односу и утицају појединих партија, односу нација једних према другима; да зна да објасни успех КПЈ на првим изборима	Пуниша Рачић, Стјепан Радић	
Југославија 1929-1939.године (Лични режим краља Александра-Шестојануарска диктатура, основне карактеристике; међународни чиниоци; идеологија интегралног југословенства; Устав из 1931; оживљавање политичког живота; атентат у Марсеју; влада Милана Стојадиновића;- унутрашња и спољна политика; личности: кнез Павле Карађорђевић, Милан	-Зна да наведе, уз помоћ наставника, основне чињенице везане за Шестојануарску диктатуру (6.1.1929., зашто је и како уведена, промена назива државе, подела на бановине...) -Зна уз помоћ наставника да прочита и покаже на карти бановине Краљевине Југославије - Зна да наведе дефиницију појма диктатура - Зна основне чињенице везане за Марсејски атентат (када?1934. када су убијени ко? краљ Александар и Луј Барту као и последице овог догађаја)	- Зна, уз помоћ наставника, да опише Шестојануарску диктатуру, њене кључне карактеристике (време, узрок, циљ, снаге које је подржавају, доношење, 6.1.1929, политика интегралног југословенства, промена назива државе, подела на бановине, Устав 1931, атентат на краља Александра) -Зна да примени појам диктатура на примеру Југославије из 1929.године -Зна да наведе основне карактеристике државне политике у време Милана Стојадиновића, уз помоћ наставника -Зна да уз минималну помоћ	-Зна ко су Милан Стојадиновић, Влатко Мачек, Павле Карађорђевић -Зна главне карактеристике и значај Устава 1931 - Зна да именује чланове династије Карађорђевић, који владају државом у међуратном периоду и зна редослед њихове владавине -Петар I Карађорђевић (1904-1921) - Александар I Карађорђевић, регент (1914-1921), краљ (1921-1934) -принц Павле Карађорђевић, намесник (1934-1941) -Петар II Карађорђевић, краљ (1941-1945)	-Зна самостално да опише Шестојануарску диктатуру, њене кључне карактеристике (узрок, циљ, снаге које је подржавају, доношење, 6.1.1929, политика интегралног југословенства, промена назива државе, подела на бановине, Устав 1931, атентат на краља Александра) - Зна да објасни појам интегрално југословенство и да га повеже (нађе примере) са потезима краља Александра у Шестојануарској диктатури -Зна ко су: Луј Барту, Павле Радић, Ђуро Басаричек, Пуниша Рачић, Мехмед Спахо, -Зна да самостално, критички, течно, хронолошки јасно, опише стање у Југославији 1929-1939

Стојадиновић, Влатко Мачек...)		наставника опише карактеристике владавине Милана Стојадиновића (заокруживање унутрашње и спољашње Хрвата, Конкордатска криза, економско окретање ка Немачкој и Италији)	-Зна којој бановини је припадао Нови Сад -Зна основне карактеристике Југословенске радикалне заједнице (ЈРЗ) -Зна ко је Драгиша Цветковић	-Зна да опише међународну ситуацију у Европи са фокусом, како су тадашње прилике или неприлике утицале на Краљевину Југославију
Југословенски културни простор (културни узлет, сарадња и прожимања; универзитет и наука; уметнички покрети, хуманитарне и спортске организације, личности- Милутин Миланковић, Никола Тесла, Михајло Пупин, Бранислав Нушић, Исидора Секулић, Ксенија Атанасијевић, Милош Црњански,)	-Зна ко су: Милутин Миланковић, Бранислав Нушић, Милош Црњански, Никола Тесла, Исидора Секулић, Слободан Јовановић, Десанка Максимовић, Маихаило Петровић Алас, Стојан Новаковић, Алекса Шантић, Јован Дучић и зашто су значајни -Именује признате верске конфесије: Хришћанство:Православље (СПЦ), Римокатоличку цркву, Протестантску цркву, Исламску и Јеврејску верску заједницу - Зна да повеже верске објекте са конфесијом	-Зна ко су Михаило Пупин, Милан Ракић, Јован Цвијић, Ксенија Атанасијевић -Зна да наведе области у којима смо имали изузетне успехе, као и три дела по избору	-Зна да опише културне домете у Југославији у међуратном периоду -Зна да одржи кратко предавање о изабраној личности (пано, ППТ...) -Уочава на примерима (слике, фотографије) примере традиционалног и модерног	-Зна ко су: Паја Јовановић, Мирослав Крлежа, Урош Предић, Растко Петровић, Марко Ристић, Бранислав Петронијевић, Иван Мештровић -Даје свој аргументован суд о култури у свету и Југославији у међуратном периоду - Упоредије српско друштво међуратног периода са данашњим
Изазови новог рата (Свет на путу ка новом рату - Далеки исток, интервенција у Етиопији, грађански рат у Шпанији; рушење поретка-криза Друштва народа; Аншлус, Минхенски споразум; окупација Албаније, пакт Рибентроп-Молотов; преуређење Југославије 1939; стварање бановине Хрватске, влада Цветковић-Мачек, промена међународне	-Зна ко су Франциско Франко, Адолф Хитлер, Бенито Мусолини, Јосиф Стаљин - зна кад је био шпански грађански рат и исход - зна које државе у овом периоду желе нову поделу света - зна кад је и зашто створена Бановина Хрватска	- Зна основне карактеристике и када је био Шпански грађански рат (1936-1939) уз помоћ наставника -Зна да опише спољну политику Југославије у време Милана Стојадиновића, уз помоћ наставника -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже промене у Европи пред Други св. рат - Зна ко је Невил Чемберлен -Уме да опише своја осећања при посматрању „Гернике“, Пабла Пикаса	- Зна да опише процес ширења утицаја Италије и Немачке у предратном периоду, став Француске, Британије (Минхенски споразум) и СССР-а (пакт Рибентроп – Молотов) према томе -Зна основне чињенице везане за јачање утицаја Италије (рат у Етиопији и криза Друштва народа) и Немачке (аншлус Аустрије-припајање Аустрије Немачкој-1938. и Минхенски споразум-1938.), као и њихово учешће у грађанском рату у Шпанији -Зна да наведе основне чињенице о међународној и	- Целовито, критички објашњава ситуацију у Европи и свету од 1935-1939.године, процењујући интересне сфере великих сила (Немачке, Италије, Енглеске, Француске, САД, СССР, Јапана) - Уме да опише позицију (унутрашњополитичку и спољнополитичку) Југославије у овом периоду, уз показивање на карти описаних појава и процеса -Зна ко су Франциско Франко и Пабло Пикасо - Зна на карти, самостално, да покаже промене у Европи пред Други св. рат

позиције Југославије и пораст сепаратизма; отварање српског питања-Српски културни клуб;)			унутрашњополитичкој позицији Југославије од 1939-1941.г (преуређење, отварање српског питања, сепаратизам., окружење земаља чланица Тројног пакта...) -Зна да опише узроке формирања владе Цветковић-Мачек и последице њеног деловања	
---	--	--	--	--

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
Други светски рат	ако се ученик присећа узроке и последице рата,фронтове у рату,најзначајније битке рата,сложене међународне односе и политичке савезе између држава у рату,последице рата, појам геноцид, холокауст и страхоте које је преживело обично становнштво,	ученик ако делимично разуме и уме да репродукује узроке и последице рата,фронтове у рату,најзначајније битке рата,сложене међународне односе и политичке савезе између држава у рату,последице рата, појам геноцид, холокауст и страхоте које је преживело обично становнштво	ученик скоро у потпуности и уз мању помоћ наставника уз примере објашњава узроке и последице рата,фронтове у рату,најзначајније битке рата,сложене међународне односе и политичке савезе између држава у рату,последице рата, појам геноцид, холокауст и страхоте које је преживело обично становнштво	ученик на креативан начина објашњава, критички повезује,анализира узроке и последице рата,фронтове у рату,најзначајније битке рата,сложене међународне односе и политичке савезе између држава у рату,последице рата, појам геноцид, холокауст и страхоте које је преживело обично становнштво,
Доминација сила осовине и преломне године 1939-1941-1943 (узроци и поводи; зарађене стране;савезништва; напад на Пољску и њена подела; совјетско-фински рат, рат на Западу 1940-те године-пад Француске, битка за Британију; ратне операције на Балкану; напад на СССР и	-Зна главне хронолошке одреднице Другог св. рата: напад на Пољску (1.септембар 1939.), трајање Другог св. рата (1.9.1939-2.9.1945) и време трајања Источног фронта (1941-1945)-повезује са нападом Немачке на СССР -Зна да наведе називе савеза сукобљених у рату (Тројни пакт и Антифашистичка коалиција), ко су њихови чланови, као и да их покаже на карти, уз помоћ наставника - Зна када је САД ушла у	- Зна , уз помоћ наставника, да опише и покаже на карти ток Другог св. рата 1939-1941: (Напад на Пољску, освајање Данске, Норвешке, земаља Бенелукса, капитулација Француске (јун 1940); Битка за Британију 1940.; план 25 (напад и војно разбијање Југославије-1941-само напоменути), Барбароса-напад на СССР, као и напад Јапана напад на Перл Харбур (децембар 1941)) -Зна, уз помоћ наставника, да	-Зна да опише односе Немачке и СССР-а од (1939-1943) (споразума Рибентроп-Молотов, преко заједничког напада на Пољску, преко плана „Барбароса“- и напада Немачке на СССР (22.јун 1941), отварања Источног фронта, плана Немаца да стигну до нафте и везе са средњим истоком, до битке за Москву- када су Немци заустављени; Стаљинградска битка (1942/1943) и опсаде Лењинграда (1941-1944))	-Зна самостално да целовито опише и покаже на карти Други св. рат 1939-1941 (Напад на Пољску, освајање Данске, Норвешке, земаља Бенелукса,капитулација Француске (јун 1940),; Битка за Британију 1940.; план 25 (напад и војно разбијање Југославије-1941), Барбароса-напад на СССР, као и напад Јапана напад на Перл Харбур (децембар 1941);)

отварање Источног фронта; оде веропског ка светском рату- Афрички фронт, рат на Пацифику и улазак САД у рат; преломне битке: битка за Москву, опсада Лењинграда, Стаљинградска битка, битка код Ел Аламејна)	Други св рат -Зна дефиницију заробљеничког, сабирног и концентрационог логора	опише ратне операције у ратној 1942-ој уз показивање на карти: битка код Ел Аламејна и Стаљинграда -Зна ко је:Видкун Квислинг и зашто је важан (шта симболизује)	- Зна самостално да опише ратне операције у ратној 1942-ој уз показивање на карти: битка код Ел Аламејна и Стаљинграда	
Победа Антифашистичке коалиције (пад Италије, искрцавање у Нормандију, крај рата у Европи и на Далеком истоку- капитулација Немачке и Јапана; изграђивање новог поретка-од Атланске повеље до Потсдамске конференције; личности-Френклин Рузвелт, Винстон Черчил, Јосиф Висарионович Стаљин, Шарл де Гол, маршал Жуков, генерал Монтгомери, генерал Ајзенхауер, фелдмаршал Ромел...)	- Зна да наведе време када су капитулирали Италија (1943) и Немачка - Дан победе против фашизма (9.мај 1945)- данас Дан Европе и Јапан (2.9.1945)-крај рата -Зна ко су Винстон Черчил, Френклин Рузвелт, Јосиф Висарионович Стаљин-Велика тројица -Зна где су били и када састанци велике тројице у Другом светском рату (Техеранска конференција, 1943) - зна кад и где су бачене атомске бомбе	- Зна, уз помоћ наставника, да опише у главним цртама војне операције ратне 1943-1945: (инвазија на Сицилију; операција „Оверлорд“-јун 1944-отварање другог фронта у Европи; ослобођење Лењинграда; продор Црвене армије у Источној Европи; капитулација Италије, Немачке, Јапана; коришћење атомске бомбе) и да их, уз помоћ наставника, покаже на карти -Зна да наведе где је други фронт отворен у Европи и да га покаже на карти (искрцавањем савезника на Нормандију 6.6. 1944.) - Зна ко је Шарл де Гол	- Описује, уз помоћ наставника, дипломатске активности велике тројице и дефинише интересе великих сила (пре свега Антифашистичке коалиције, као победника у овом рату- „Кримски систем“ (Јалта) (1945-1989))	- Целовито, течно, јасно, хронолошки логично и тачно, описује ратне 1943-1945: од војних операција, до преговора између великих сила уз показивање на карти : (уз предходно додати битку за Берлин (мај 1945) и подела Немачке, - Зна ко су Двајт Ајзенхауер, Георгиј Константинович Жуков, Хајнрих Химлер, Јозеф Гебелс, фелдмаршал Ервин Ромел

Последице рата (људски и материјални губици; технологија смрти-логори смрти, геноцид, холокауст, модерна војна технологија-употреба атомског оружја; живот у рату; рат и култура-уметничко виђење рата; рат као поништавање цивилизацијских вредности, лични доживљај рата)	- Зна да објасни појмове: геноцид: (систематско и планско истребљење становништва (друга раса, вера, етничка група); Културни геноцид; Концентрациони логор; Холокауст -Зна да наведе нова оружја која су се употребљавала у рату: (атомска бомба, носачи авиона, оружја за масовно уништавање људи, вишецевни бацачи, десант...) -На примеру слика (ист.извора) (бомбардованог Београда, Дрездена, Хирошима и Нагасакија) препознаје рат као зло против човечности за људе и на једној и на другој страни -Зна да наведе основне последице II св.рата -Зна да наведе по избору један логор ван Југославије, а Јасеновац-обавезно -Зна датум бацања атомске бомбе на Хирошиму и Нагасаки (6. и 9. август 1945)	-Зна да наведе и покаже на карти следеће концентрационе логоре - Мајданек, Треблинка, Матхаузен, Дахау, Јасеновац, Аушвиц, Стара и Нова Градишка, Старо Сајмиште, Јастребарско, Бањица -Зна да, уз помоћ наставника, попуни дату упоредну табелу Првог и Другог светског рата (вежба) -Уме да одржи кратко предавање на теме нпр: Живот људи у гетоу; у опсађеном Лењинграду; у Маутхаузену; Аушвицу; страдање Хирошима и Нагасакија	-Зна да самостално попуни дату упоредну табелу Првог и Другог светског рата (вежба) -Уме самостално да уради ППТ или пано на тему нпр. Други светски рат; чувене битке Другог светског рата; Главнокомандујући војски у Другом светском рату; последице (биланс) Другог светског рата...	- Уме да упоређивањем података о Првом и Другом св.рату извлачи закључке (кроз примере: рат као поништавање цивилизацијских вредности, нова оружја-већа смртност цивила; логори смрти, као нова, стравична појава савремене цивилизације; победници и побеђени (подела Немчке, сукоб САД и СССР...), утицај великих сила, праведност-неправедност ратних циљева) - Уме да опише свој лични доживљај холокауста, на основу ист. извора или нпр. разлога за бацање атомске бомбе на Хирошиму и Нагасаки или бомбардовање српских градова 1944-те године, бомбардовање уопште
Априлски рат и последице пораза (од дипломатског и војног притиска до рата; -приступање Тројном пакту; војни пуч и демонстрације;	- Зна да наведе време трајања рата у Југославији (6.4.1941-15.5.1945) - Зна како и када смо поражени од стране Тројног савеза (у Априлском рату (6-18.4.1941), бомбардовање Београда,	-Зна да, уз помоћ наставника, опише ток Мартовских демонстрација, Априлског рата;; план 25 (напад и војно разбијање Југославије-1941), бомбардовање Београда, спаљивање Народне	- Зна ко су: Димитрије Љотић (вођа „Збора“), Боривоје Мирковић -Зна самостално на карти да покаже окупациону расподелу Југославије, НДХ, Ужичку републику...	-Целовито, хронолошки повезано, течно, узрочно-последично зна да исприча о судбини Југославије током 1941. уз показивање реченог на карти и повезивање ратних дешавања на Балкану са ствеким токовима

влада Душана Симовића; ток рата- од бомбардовања Београда до војне капитулације; влада и монарх у избеглиштву; подела Југославије; успостављање окупационих система и колаборационистички х режима; терор и репресија; НДХ- геноцидна творевина)	спаљена је Народна библиотека уз помоћ наставника - Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже окупациону поделу Југославије 1941 - Зна када и где је створена Независна држава Хрватска- НДХ (1941-1945)-, Ко је њоме владао (колаборационистичке снаге-усташе) и каква је та држава била по својој суштини (геноцидна творевина према Србима, Ромима и Јеврејима)	библиотеке; распад југословенске војске; Југословенска влада у избеглиштву) -Зна да, уз помоћ наставника, опише Немачку окупациону власт у Србији 1941), зна да опише слабости југословенске војске и зна да објасни појам капитулације на примеру Југославије у Априлском рату,	-Зна да опише начин како је одбачен Тројни пакт то јест зашто су организоване Мартовске демонстрације (демонстрацијама 25-27.март 1941 и војним пучом)	рата - Целовито, хронолошки повезано, течно, узрочно-последично зна да исприча о судбини Србије током 1941. уз показивање реченог на карти - Зна самостално на карти да покаже окупациону расподелу Југославије и анализира је са становишта начина расподеле Југославије, интереса околних држава у тој расподели, позицију српског народа у расподели...
Отпор, устанак и грађански рат (комунисти и револуционарна перспектива; антиокупаторске снаге грађанства, устанак. Егзистенцијални, идеолошки, националослободилачки мотиви; супарнички покрети отпора- различите стратегије националне политике; грађански рат, југословенско ратиште 1941/1942; - носиоци терора и геноцида;)	- Зна да именује два покрета отпора против окупатора: Југословенска војска у отаџбини (Драгољуб Михаиловић) и Народноослободилачка војска (Јосип Броз Тито) - Зна да наведе главне сличности и разлике између ова два покрета отпора, уз помоћ наставника; ко су вође, идеологија покрета, ко је победио на крају рата -Зна да на фотографијама препозна: Дражу Михаиловића и Јосипа Броза Тита	- Зна да самостално опише Немачку окупациону власт у Србији 1941. (формирање Владе народног спаса; одмазде по Србији у јесен 1941; наредбу Немаца (о стрељању 100 Срба за једног убијеног и 50 за једног рањеног Немаца, Ужичка република, битка на Кадињачи) -Уме, уз помоћ наставника, да попуни, упоредну табелу четничког и партизанског покрета на основу текста у књизи и пореди: време настанка покрета, идеолошку основу, националну и верску политику, будуће виђење државе, војну организацију, сарадњу са окупатором... Уме да да лично виђење и тумачење потерница, које су Немци издали за Дражом и Титом - Израђује, уз помоћ наставника, семинарски рад: Упоредне биографије	-Израђује самостално семинарски рад: Упоредне биографије Драгољуба Михаиловића и Јосипа Броза Тита - Уме да издвоји сличности и разлике ова два покрета (четничког и партизанског покрета) на основу упоредне табеле	-Уме самостално да попуни упоредну табелу четничког и партизанског покрета на основу текста у књизи и пореди: време настанка покрета, идеолошку основу, националну и верску политику, будуће виђење државе, војну организацију, сарадњу са окупатором... - Ума да аргументовано, јасно и прецизно бране своје ставове и критикују супротстављене ставове у форми дебате (четници-партизани)

		Драгољуба Михаиловића и Јосипа Броза Тита		
Југословенско ратиште и завршна фаза рата 1943-1945 (АВНОЈ и стварање југословенске федерације-недовршена институционализација ; велике силе и југословенско ратиште - британска политика компромиса и борба за међународно признање нове Југославије; обрачун са противницима револуције; преломне битке на југословенском ратишту-Неретва, Сутјеска, Београдска операција, Сремски фронт и завршне операције за ослобођење земље)	- Зна да објасни шта је АВНОЈ и када су били Прво (1942) и Друго (1943) заседање АВНОЈа -Зна хронолошки редослед кључних војних операција 1943-1945 (Козара, Неретва, Сутјеска, Београдска операција, Сремски фронт и завршне операције за ослобођење земље (1944-1945) - зна кад је била Техеранска конференција и ко на њој учествује	-Зна, уз помоћ наставника, да опише ратне 1943-1945 године, (са нагласком на војним операцијама-Вајс I /II (1942/1943); Шварц I /II (1943); Београдска операција (октобар 1944); као и преговорима: Тито-Шубашић (Вис и Београд), 1944 и притисак Енглеца на краља Петра II да призна Тита за главнокомандујућег антифашистичких снага у Југославији.; савезничко бомбардовање српских градова, улазак Црвене армије у Србију; ослобођење Београда; Сремски фронт) и да покаже на карти -Зна, уз помоћ наставника, да наведе основне потезе Ј.Б. Тита и комуниста (партизана) у овом периоду како у борби против Немаца тако и у освајању власти у Југославији (подршка Британаца на Техеранској конференцији; подршка комунистичког СССР-а, пристанак краља Петра II да именује Тита за главнокомандујућег свих антифашистичких снага у земљи)	Зна самостално да опише ратне 1943-1945 године, (са нагласком на војним операцијама-Вајс I /II (1942/1943); Шварц I /II (1943); Београдска операција (октобар 1944); као и преговорима: Тито-Шубашић (Вис и Београд), 1944 и притисак Енглеца на краља Петра II да призна Тита за главнокомандујућег антифашистичких снага у Југославији, - Уме да дискутује, аргументовано о позицији четника и партизана при крају рата (ко су непријатељи фашиста, револуције, народа, позиција и утицај Енглеца, СССР-а и Црвене армије...) -Зна да наведе прве органе власти будуће комунистичке Југославије (НОО, НКОЈ-Национални комитет ослобођења Југославије, као и како је текао обрачун са противницима револуције) - уме да објасни значај Техеранске конференције на развој дешавања на југословенском ратишту	-Зна самостално да опише ратне 1943-1945 године и да их покаже на карти -Уме целовито и аргументовано да објасни долазак Тита и КПЈ на власт у Југославији: користећи стечена знања, као и знања о споразумима: Стаљин-Тито 1944. и Черчил-Тито 1944. -Зна ко су: Коча Поповић, Пеко Дапчевић - Има лични и аргументовани став о проблематичним и отвореним питањима Другог св. рата: о „савезничком бомбардовању“ Србије и Црне Горе 1944-те, узроку и последицама, зашто се о томе ћутало после рата, зашто је створен Сремски фронт...
Последице рата у Југославији (људско страдање и ратна стварност)	-зна имена усташких логора у НДХ и са којим циљем су они основани - зна да наведе негативне последице рата - зна ко су били Тито, Дража Михаиловић, краљ Петар II	- уме да објасни појмове геноцид и холокауст - уме да опише ратну свакодневницу - зна да објасни појам етничко чишћење	- зна ко су били генерал Милан Недић, Анте Павелић, Алојзије Степинац - уме да образложи која су подручја највише страдала у одређеном периоду рата и од које војске	- уме да опише војни допринос југословенских народа у победи над фашизмом - зна да објасни демографске промене настале као последица рата

ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКИ НАРОД У ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ ДРЖАВИ У ПЕРИОДУ ХЛАДНОГ РАТА

Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
-----------------	---------	---------	---------	---------

Послератни свет и његове супротности (од ратног савезништва до хладног рата; нова карта света и нове поделе; хладни рат у Европи и Азији, блоковска подела, трка у наоружању; нова ратна жаришта, деколонизација и рађање трећег света; покрети еманципације-покрети за женска и мањинска права; антиратни и антирасни покрети; научна достигнућа-освајање свемира, медији, популарна култура; пред новим изазовима-глобализација, тероризам, еколошки проблеми...)	-Зна да наведе основне карактеристике света после Другог св. рата: Хладни рат (1948-1989); Блоковска подела света: НАТО пакт (1949) и Варшавски уговор (1955); -Зна да наведе основне проналаске после Другог св. рата (пет по свом избору): клонирање, освајање космоса и информатичка револуција; -Зна да наведе дефиницију појма тероризам и на примерима из историје га препознаје -Зна ко су Мао Цедунг и Махатма Ганди, Владимир Путин - Зна да са карте прочита ко су чланови НАТО пакта, а ко Варшавског уговора	-Зна да објасни појмове: деколонизација, неоколонијализам -Зна да опише процес поделе Немачке 1945 и узроке настанка Берлинског зида (1961-1989) -Зна да наведе најпознатије терористичке нападе; атентат на Џона Кенедија (1963) и 11.септембар 2001. напад на САД? -Зна да објасни смисао организација: Савета безбедности, УНЕСКО-а и УНИЦЕФ-а -Зна да опише послератну трку у наоружању и њене последице -Зна да наведе примере за деколонизацију (Индија) и неоколонијализам, глобализацију, еколошке проблеме на земљи -Зна ко је Хари Труман - Зна узрок и смисао стварања Организације уједињених нација, 1945.-наставак Друштва народа (1919) и покушај обезбеђивања система колективне безбедности	-Зна да дефинише појмове и процесе: антиколонијализам и политику активне мирољубиве коезистенције (Несврстане, које су углавном чиниле бивше колоније) и „разоружање“ у свету -Зна ко су Фидел Кастро, Че Гевара, Нил Армстронг -Зна да објасни појам „вето“, као и ко има то право у Савету безбедности (повезати са примером одлучивања поводом бомбардовања Србије 1999) -Самостално израђују ППТ о: научним достигнућима у 2/2 XX века; Музика и филм у 2/2 XX...	-Зна да објасни оружане сукобе који су избијали после Другог св. рата, а у 2/2 XX века су однели више живота него Други св.рат: примери Корејски рат (1950-1953): Вијетнамски рат (1961-1975) -Зна дефиницију појма тероризма и карактеристичне примере (код нас и у свету), као и ратове против терора ? (оружани сукоби који су избили у периоду после пада Берлинског зида-Авганистан, Ирак, Алкаида...)
Нова власт (проглашење републике, изградња новог друштвеног уређења; политичка и економска основа нове власти-хегемонија комуниста; репресија; међународни положај-	-Зна да наведе основне чињенице везане за Југословенску револуцију, уз помоћ наставника (1945, успостављање власти на челу са Јосипом Брозом Титом и КПЈ : 29.новембар 1945-проглашење Републике; победа на изборима уз велике	-Зна да наведе имена послератне Југославије -Зна да опише претварање приватне у државну, па у друштвену својину (Национализација; Откуп (1945-1955); Колективизација 1949.) -Зна да, уз помоћ наставника,	-Зна ко су: Гамал Абдел Насер, Цавахарлал Нехру, Милован Ђилас, Александар Ранковић - Зна да опише добре стране и слабости самоуправљања -Зна да опише обрачун са грађанском опозицијом крајем рата (убиства, губљење грађанских права, отпуштање	-Зна да самостално опише односе са СССР-ом после Другог св. рата, сукоб са ИБ-ом; обрачун унутар КПЈ-Голи оток -Уме целовито и критички да пранализира односе Југославије са Истоком и Западом у периоду од 1944-1956. -Уме критички да опише обрачун

ослонац на Совјетски Савез; обнова привреде и индустријализација; државна привреда и њене противуречности; сукоб Југославије и социјалистичких земаља-резолюција Информбироа, Голи оток; нова унутрашњополитичка и спољнopolитичка оријентација; самоуправљање-нова концепција друштвеног развоја и несврстаност-искорак ка Трећем свету; Југославија између истока и запада-од сарадње са западом до помирења са истоком; личности: Јосип Броз Тито, Александар Ранковић, Милован Ђилас, Едвард Кардељ...)	притиске, на почетку ослонац на СССР, а потом Сукоб са Информбироом (1948-1956)) - Зна да, уз помоћ наставника, опише послератни процес претварања приватне у државну својину, а потом у друштвену својину. -Зна да наведе поделу Југославије на 6 република и 5 народа и да их покаже на карти Југолавије - зна кад, где и зашто је основан Покрет несврстаних	опише односе са СССР-ом, после Другог св. рата, сукоб са ИБ-ом; обрачун унутар КПЈ-Голи оток - Зна да наведе промене државног система (Влада ДФЈ/ФНРЈ/СФРЈ), као и суштину једнопартијског система (1945-1990): КПЈ/СКЈ; СКОЈ Зна да опише главне карактеристике покрета Несврстаности (кад се јавља, оснивачи и зашто се јавља - Зна дефиницију Самоуправљања, када је успостављено (1953 - фабрике радницима) и Аграрне реформе (земља сељацима)	са посла, уништавање документације..	са „непријатељима револуције“, мере које су против њих предузимане; национализација у Југославији (1946. и 1948) и повеже је са последицама које имамо данас-наводни повраћај национализоване имовине
---	--	---	---	--

ЕВРОПА, СВЕТ И СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД У САВРЕМЕНИМ ПРОЦЕСИМА

Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
Европске интеграције – од идеје до реализације (пад Берлинског зида-симболичан крај једног поретка; Европска унија, Савет Европе...)	-Зна да наведе када је Дан ЕУ (9-мај, да је химна „Ода радости“) и која је химна ЕУ - зна кад је пао Берлински зид - зна шта је ЕУ	-Зна да, уз помоћ наставника, наведе када је пао Берлински зид и које су његове најзначајније последице -Зна ко су:Никита Хрушчов, Борис Јељцин, Михаил Горбачов, Бил Клинтон, Џорџ Буш	-Зна самостално да повеже појаве и објасни их: Пад Берлинског зида и уједињење Немачке (1989) са распадом СССР-а, а тиме и Варшавског пакта, а тиме и демократске промене у Источној Европи -Зна да објасну суштину функционисања ЕУ, уз помоћ наставника - (слабе унутрашње границе, а јаке спољне; строго контролисани путеви новца;	-Зна да објасни суштину уговора у Мaaстрихту, 1992., проширења ЕУ, да их на карти покаже, - Зна самостално да уради ППТ на тему: Настанак и развој - ЕУ

			монопол)	
Друштвени, економски, политички и културни развој- главни процеси и проблеми (политика- уставно, национално, верско питање, питање политичких слобода; економија- противуречности економског развоја и економске кризе; култура, наука и образовање; свакодневица, животни стандард, популарна култура, личности- Иво Андрић, Милош Црњански, Борислав Пекић, Добрица Ћосић, Александар Петровић, Александар Поповић, Душан Ковачевић...)	- Зна од када до када је Социјалистичка Југославија постојала (од 1945 до 1991), каква је била по својом државном уређењу (федерација 6 република и 5 народа; република са доживотним председником државе) -Зна ко су Иво Андрић, Милош Црњански и зашто су значајни	-Зна да наведе, уз помоћ наставника, основне противуречности југословенског развоја (једнопартијски систем, самоуправљање, атеизам, одвајање Косова и Метохије од Србије, разбијање Србије) стварање политичких народа (Муслимана, Македонаца, Црногораца...) култ вође, братство-јединство...	- Зна које Добрица Ћосић - Зна да опише циљеве и последице Студентских демонстрација 1968. и демонстрација на Косову 1968. и 1981. као и друге облике супротстављања једноумљу: филм, музика - Зна да опише противуречности економског развоја -самоуправљање и животни стандард	-Зна ко су: Бранко Ћопић, Борислав Пекић, Тин Ујевић -Анализира позитивне и негативне стране Југословенског периода и Титовог управљања државом -Самостално израђује ППТ на тему „Спорт и култура у СФРЈ“, „Дан младости“, „Споменици револуције“... - Зна да наведе самостално, бар три противуречности југословенског развоја (једнопартијски систем, самоуправљање, атеизам, одвајање Косова и Метохије од Србије, разбијање Србије) стварање политичких народа (Муслимана, Македонаца, Црногораца...) култ вође, братство-јединство...
Друштвена криза и пораз Југославије (пораз Југославије као идеје, политичког пројекта и друштвеног система; разбијање и распад Југославије- ратови у Словенији, Хрватској, Босни и херцеговини; велике силе и југословенска криза- интернационализација сукоба; настанак нових држава; последице распада југословенске државе- демографске,к	- Зна да репродукује дефиницију појмова партија и политичка организација и зна да их препозна на примерима, као и појмове избеглица и емигрант -Зна разлику између једнопартијског и вишепартијског система на примеру Југославије -Зна основне податке о атентату на Зорана Ђинђића, када је био и шта се тада десило (2003) - Зна да наведе главне догађаје 90-их: (Економска блокада и санкције Србији и Ратови у Југославији (1991-	-Зна да именује најпознатије странке вишепартијског система у Србији од 1990/1991: СПС; СПО; ДС; ДСС; СРС; Г17 + -Зна, уз помоћ наставника, да опише циљеве студенских демонстрација и грађанског отпора 90-их година у Србији - Уме, уз помоћ наставника, да анализира податке из демографских података за 1991. и 2001. годину	- Зна ко су: Добрица Ћосић, Ибрахим Ругова -Уме, уз помоћ наставника, да критички анализира спровођење југословенске идеје у пракси - Уме самостално да уочи и извучи закључке из демографских табела из 1991. и 2001. године	-Зна да опише главне догађаје 90-их у Југославији, да повеже Дејтонску мировну конференцију, којом су се завршили ратови вођени за распад државе, а као последица ратова оформљен је Суд за ратне злочине у Хагу - Уме самостално да критички анализира спровођење југословенске идеје у пракси -Уме да целовито сагледа демографски губитак српског народа у XX –ом веку - Уме да анализира културно, економско и политичко стање у бившим југословенским републикама кроз анализу дневне

економске и културне; сукоби на Косову и Метохији и НАТО интервенција 1999,	1995): (разбијање и распад Југославије Рат у Словенији, Хрватској, Босни и Херцеговини, као и сукоби на Косову и Метохији и НАТО интервенција 1999.) -Зна ко су: Фрањо Туђман, Слободан Милошевић			штампе
--	--	--	--	--------

Приликом оцењивања уважавају се индивидуалне разлике, образовне потребе, узраст, претходно постигнуће и ангажовање ученика, као и Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, члан 6 („Сл.гласник РС“, бр.34/2019, 59/2020 и 81/2020), Општи критеријуми оцењивања за наставни предмет Историја и Начини праћења постигнућа ученика.

Наставници историје: Мирослав Николић, Бојана Вуков

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА УЧЕНИКА ИЗ ПРЕДМЕТА ИСТОРИЈА - 5. РАЗРЕД

ТЕМА: УВОД У ИСТОРИЈУ

ОДЛИЧАН (5)

- САМОСТАЛНО ПРОНАЛАЗИ ПРИМЕРЕ ИСТОРИЈСКИХ ИЗВОРА ИЗ ПОРОДИЧНЕ И ЛИЧНЕ ИСТОРИЈЕ И СВРСТАВА ИХ ПО КАТЕГОРИЈАМА ;
- УМЕ ДА ОБЈАСНИ ЗАШТО ИСТОРИЈУ ЗОВЕМО УЧИТЕЉИЦОМ ЖИВОТА
- УМЕ ДА ПРЕЦИЗНО ОДРЕДИ КОЈОЈ ДЕЦЕНИЈИ, ВЕКУ ПРИПАДА ОДРЕЂЕНА ГОДИНА
- ЗНА ДА ОДРЕДИ ОД КОЈЕ ДО КОЈЕ ГОДИНЕ П.Н.Е И Н.Е. ТРАЈУ ОДРЕЂЕНЕ ДЕЦЕНИЈЕ ВЕКОВИ И МИЛЕНИЈУМИ

ВРЛОДОБАР (4)

- УМЕ САМОСТАЛНО ДА ОДРЕДИ ВРЕМЕНСКО РАЗДОБЉЕ НА ПРИМЕРИМА
- УМЕ ДА ОЗНАЧИ ГОДИНЕ НА ЛЕНТИ ВРЕМЕНА (П.Н.Е И Н.Е)
- ЗНА ДА ОБЈАСНИ ШТА ЈЕ И НА ОСНОВУ ЧЕГА ЈЕ ИЗВРШЕНА ПЕРИОДИЗАЦИЈА ПРОШЛОСТИ
- ЗНА ДА ХРОНОЛОШКИ ПОРЕЂА ИСТОРИЈСКЕ ПЕРИОДЕ

ДОБАР (3)

- ПРИМЕЊУЈЕ ЗНАЊА О ВРСТАМА ИСТОРИЈСКИХ ИЗВОРА НА ДАТИМ ПРИМЕРИМА
- САМОСТАЛНО ПРОНАЛАЗИ ПРИМЕРЕ ИСТОРИЈСКИХ ИЗВОРА
- ЗНА КО ЈЕ ХЕРОДОТ
- ЗНА ДА НАВЕДЕ ПОДЕЛУ ПРОШЛОСТИ
- ЗНА КОЈИМ ДОГАЂАЈЕМ И КАДА ПОЧИЊЕ ХРИШЋАНСКА И ИСЛАМСКА ЕРА

ДОВОЉАН (2)

- ЗНА ДЕФИНИЦИЈУ ПОЈМА ИСТОРИЈА , ИСТОРИЈСКИ ИЗВОРИ, ПРОШЛОСТ
- ЗНА ДА НАВЕДЕ ПИТАЊА НА КОЈА ИСТОРИЈА ТРЕБА ДА ОДГОВОРИ
- ИМЕНУЈЕ ВРСТЕ ИСТОРИЈСКИХ ИЗВОРА
- ЗНА ГДЕ СЕ ЧУВАЈУ ПИСАНИ, А ГДЕ МАТЕРИЈАЛНИ ИСТОРИЈСКИ ИЗВОРИ

-ЗНА ДЕФИНИЦИЈУ ПОЈМОВА : ВЕК , ДЕЦЕНИЈА, МИЛЕНИЈУМ, ЕРА , ДАТУМ

-УМЕ ДА НАПИШЕ ДАТУМ

НЕДОВОЉАН (1)

-УЧЕНИК НИЈЕ УСВОЈИО ОСНОВНА ЗНАЊА, УМЕЊА И ВЕШТИНЕ, НЕ ПОКАЗУЈЕ

ЗАИНТЕРЕСОВАНОСТ ЗА ПРОЦЕС УЧЕЊА, НИТИ НАПРЕДАК, НЕ ПОКАЗУЈЕ РАЗУМЕВАЊЕ

САДРЖАЈА НИ УЗ ПОМОЋ НАСТАВНИКА, НИЈЕ У СТАЊУ ДА ГА САМОСТАЛНО РЕПРОДУКУЈЕ

ТЕМА: ПРАИСТОРИЈА

ОДЛИЧАН (5)

-УМЕ ДА ПРОЦЕНИ И ПРОСУДИ О НАПРЕТКУ ЉУДСКОГ ДРУШТВА КРОЗ ПРАИСТОРИЈСКЕ

ПЕРИОДЕ: РАЗВОЈ ПРИВРЕДЕ , ОРГАНИЗАЦИЈУ ДРУШТВА ...

-УМЕ ДА ПОВЕЖЕ НАСТАНАК ПРИВАТНЕ СВОЈИНЕ СА НАСТАНКОМ ДРЖАВЕ КРАЈЕМ

ПРАИСТОРИЈЕ

-УМЕ САМОСТАЛНО ДА УОЧИ РАЗЛИКУ ИЗМЕЂУ ИСТОРИЈСКИХ ИЗВОРА ИЗ ПРАИСТОРИЈЕ И

ИСТОРИЈЕ ИЗ ПОСЕТЕ ЛОКАЛНОМ МУЗЕЈУ

ВРЛОДОБАР (4)

-УМЕ ДА ХРОНОЛОШКИ ОБЈАСНИ И РАЗВРСТА ПОДЕЛУ ПРАИСТОРИЈЕ

-УМЕ САМОСТАЛНО , НА КАРТИ ДА ПОКАЖЕ ГЛАВНА ПРАИСТОРИЈСКА НАЛАЗИШТА У СРБИЈИ

ДОБАР (3)

-УМЕ НА СЛИЦИ ДА ПОКАЖЕ ИСТОРИЈСКИ ИЗВОР ВЕЗАН ЗА ПРАИСТОРИЈУ

-УМЕ ДА ОБЈАСНИ ПОДЕЛУ ПРАИСТОРИЈЕ НА КАМЕНО И МЕТАЛНО ДОБА

-УМЕ ДА ОБЈАСНИ НАСТАНАК ЗЕМЉОРАДЊЕ, СТОЧАРСТВА И ЗАНАТСТВА У ПРАИСТОРИЈИ

-ИМЕНУЈЕ ПРАИСТОРИЈСКА НАЛАЗИШТА У СРБИЈИ: ЛЕПЕНСКИ ВИР И ВИНЧА

ДОВОЉАН (2)

-ЗНА ДЕФИНИЦИЈУ ПОЈМА ПРАИСТОРИЈА

-ЗНА ДА НАВЕДЕ НАЈЗНАЧАЈНИЈА ОТКРИЋА ПРАИСТОРИЈЕ: ВАТРА, ТОЧАК, МЕТАЛ

-ЗНА ОСНОВНЕ ОДЛИКЕ ПРАИСТОРИЈЕ (ПОСТАНАК ЧОВЕКА, ЖИВОТ И ЗАНИМАЊА)

НЕДОВОЉАН (1)

-УЧЕНИК НИЈЕ УСВОЈИО ОСНОВНА ЗНАЊА, УМЕЊА И ВЕШТИНЕ; НЕ ПОКАЗУЈЕ

ЗАИНТЕРЕСОВАНOST ЗА ПРОЦЕС УЧЕЊА, НИТИ НАПРЕДАК; НЕ ПОКАЗУЈЕ РАЗУМЕВАЊЕ

САДРЖАЈА НИ УЗ ПОМОЋ НАСТАВНИКА НИТИ ЈЕ УСТАЊУ ДА ГА САМОСТАЛНО РЕПРОДУКУЈЕ

ТЕМА: СТАРИ ИСТОК

ОДЛИЧАН (5)

-УМЕ ДА УПОРЕДИ ЕГИПАТ И МЕСОПОТАМИЈУ

-УМЕ ДА ОПИШЕ ВЛАСТ ВЛАДАРА НА ПОДРУЧЈИМА СТАРОГ ИСТОКА

-УМЕ ДА ОБЈАСНИ НАСТАНАК АЛФАБЕТА

-УМЕ ДА ПРОЦЕНИ О ЗНАЧАЈУ РЕЛИГИЈЕ И СВЕШТЕНСТВА У УПРАВЉАЊУ ДРЖАВОМ И У

ОБИЧНОМ ЖИВОТУ

-ЗНА НА КАРТИ ДА ПОКАЖЕ ЈЕРУСАЛИМ И ЗНА ДА ЈЕ СИНАГОГА ВЕРСКИ ОБЈЕКАТ ЈЕВРЕЈА

ВРЛОДОБАР (4)

-УМЕ ДА КАТЕГОРИШЕ СЛОЈЕВЕ РОБОВЛАСНИЧКОГ ДРУШТВА ПО ЕКОНОМСКИМ,

ПОЛИТИЧКИМ И СОЦИЈАЛНИМ КРИТЕРИЈУМИМА

-УМЕ САМОСТАЛНО ДА ПОКАЖЕ НАВЕДЕНЕ ГЕОГРАФСКЕ ПОЈМОВЕ НА КАРТИ

-ЗНА ШТА ЈЕ ТО ХАМУРАБИЈЕВ ЗАКОН И УМЕ ДА ИЗАНАЛИЗИРА ЊЕГОВЕ ПОЈЕДИНЕ ЧЛАНОВЕ

ДОБАР (3)

-УМЕ НА КАРТИ ДА ПОКАЖЕ, УЗ ПОМОЋ НАСТАВНИКА ЕГИПАТ И НИЛ И МЕСОПОТАМИЈУ,

ТИГАР И ЕУФРАТ

-ЗНА ДА ИМЕНУЈЕ И ОБЈАСНИ РАЗЛИКУ ИЗМЕЂУ ПОЛИТЕИЗМА И МОНОТЕИЗМА

-ПРЕПОЗНАЈЕ НА ПРИМЕРИМА ВРСТЕ ПИСАМА НАРОДА СТАРОГ ИСТОКА И МАТЕРИЈАЛЕ НА

КОЈИМА СУ ПИСАНИ

-ЗНА КО СУ ЈЕВРЕЈИ И ШТА ЈЕ БИБЛИЈА

ДОВОЉАН (2)

- УМЕ ХРОНОЛОШКИ И ПРОСТОРНО ДА ДЕФИНИШЕ НАСТАНАК ПРВИХ ДРЖАВА У ДОЛИНАМА НИЛА, ЕУФРАТА И ТИГРА, УЗ ПОМОЋ НАСТАВНИКА
- УМЕ ДА ОБЈАСНИ РАЗЛИКУ ИЗМЕЂУ ПОЈМОВА РОБ И РОБОВЛАСНИК
- ЗНА ДА НАВЕДЕ ТИТУЛЕ ВЛАДАРА: ФАРАОН, ЦАР
- УМЕ ДА ДЕФИНИШЕ ПОЈАМ ПИРАМИДА И ДА ЈЕ ПРЕПОЗНА НА СЛИЦИ

НЕДОВОЉАН (1)

- УЧЕНИК НИЈЕ УСВОЈИО ОСНОВНА ЗНАЊА, УМЕЊА И ВЕШТИНЕ; НЕ ПОКАЗУЈЕ ЗАИНТЕРЕСОВАНOST ЗА ПРОЦЕС УЧЕЊА, НИТИ НАПРЕДАК; НЕ ПОКАЗУЈЕ РАЗУМЕВАЊЕ САДРЖАЈА НИ УЗ ПОМОЋ НАСТАВНИКА НИТИ ЈЕ УСТАЊУ ДА ГА САМОСТАЛНО РЕПРОДУКУЈЕ
- ТЕМА: СТАРА ГРЧКА

ОДЛИЧАН (5)

- УМЕ ДА ПОКАЖЕ ПУТЕВЕ ГРЧКЕ КОЛОНИЗАЦИЈЕ И ОБЈАСНИ ЊЕНЕ УЗРОКЕ И ПОСЛЕДИЦЕ
- УМЕ ЦЕЛОВИТО ДА ОБЈАСНИ ДРЖАВНО И ДРУШТВЕНО УРЕЂЕЊЕ АТИНЕ И СПАРТЕ
- УМЕ ДА НА ОСНОВУ ИСТОРИЈСКИХ ИЗВОРА АНАЛИЗИРА ТАКТИКУ И СТРАТЕГИЈУ, ПРЕДНОСТИ И МАНЕ ГРЧКЕ И ПЕРСИЈСКЕ ВОЈСКЕ
- УМЕ ДА АНАЛИЗИРА МОЋ АТИНСКОГ ПОМОРСКОГ САВЕЗА И ПЕЛОПОНЕСКОГ САВЕЗА
- ЗНА ТАЧНО ДА ОПИШЕ ПОСЛЕДИЦЕ РАТОВА
- НА ПРИМЕРУ ЛЕОНИДЕ УМЕ ДА УОЧИ ЕЛЕМЕНТЕ ПАТРИОТИЗМА И ХРАБРОСТИ
- ПРЕПОЗНАЈЕ У САДАШЊОСТИ ОСТАТКЕ ГРЧКЕ АРХИТЕКТУРЕ И КУЛТУРЕ (АЛФАБЕТ, ОИ, НАУКЕ: ФИЛОЗОФИЈА, ДРАМА, ИСТОРИЈА...)
- ЗНА ДА АЛЕКСАНДРИЈУ ПОКАЖЕ НА КАРТИ И ЗНА ЗАШТО ЈЕ ВАЖНА
- УМЕ ДА ПОКАЖЕ ПОДЕЛУ АЛЕКСАНДРОВЕ ДРЖАВЕ НА КАРТИ

ВРЛОДОБАР (4)

- УМЕ ДА ОБЈАСНИ НАЗИВЕ ИЛИЈАДА, ОДИСЕЈА, ТРОЈАНСКИ РАТ, АХИЛ, ХЕРАКЛЕ

- УМЕ САМОСТАЛНО ДА ОПИШЕ БАР ДВА МИТА ИЗ ОВОГ ПЕРИОДА
- УМЕ ДА УРАДИ УПОРЕДНУ ТАБЕЛУ СПАРТЕ И АТИНЕ (ДРЖАВНО, ДРУШТВЕНО УРЕЂЕЊЕ, САВЕЗИ, ТЕРИТОРИЈЕ)
- ЗНА ДА ОПИШЕ ГРЧКО-ПЕРСИЈСКИ И ПЕЛОПОНЕСКИ РАТ И НА КАРТИ ПОКАЖЕ НАЈВАЖНИЈЕ БИТКЕ
- ЗНА ДА ПОКАЖЕ ШИРЕЊЕ АЛЕКСАНДРОВЕ ДРЖАВЕ
- ЗНА ДА ОБЈАСНИ ПОЈАМ ХЕЛЕНИСТИЧКЕ КУЛТУРЕ

ДОБАР (3)

- ЗНА ДА ОБЈАСНИ ПОЈМОВЕ КОЛОНИЈА, КОЛОНИЗАЦИЈА, ФИЛОЗОФИЈА И МИТ
- ЗНА КО ЈЕ ХОМЕР И ЗНА ДА ИМЕНУЈЕ ЊЕГОВА ДЕЛА
- ЗНА КО ЈЕ ПЕРИКЛЕ
- ЗНА ХРОНОЛОШКИ ДА ОДРЕДИ ГРЧКО-ПЕРСИЈСКЕ РАТОВЕ (V ВЕК П.Н.Е.)
- УМЕ ДА ОДРЕДИ ВЕК КАДА СУ ОРГАНИЗОВАНЕ ПРВЕ ОЛИМПИЈСКЕ ИГРЕ
- ЗНА ДА ИМЕНУЈЕ ГРЧКО ПИСМО (АЛФАБЕТ)
- ЗНА ДА ОПИШЕ ВЛАДАВИНУ АЛЕКСАНДРА МАКЕДОНСКОГ

ДОВОЉАН (2)

- УМЕ ДА ПРОНАЂЕ НА КАРТИ УЗ ПОМОЋ НАСТАВНИКА КРИТ, СРЕДОЗЕМНО МОРЕ И МАЛУ АЗИЈУ
- ЗНА ДА ОБЈАСНИ ПОЈМОВЕ ПОЛИС, АРИСТОКРАТИЈА, ДЕМОКРАТИЈА УЗ ПОМОЋ НАСТАВНИКА
- ЗНА ДА ИМЕНУЈЕ НАЈЗНАЧАЈНИЈЕ ПОЛИСЕ: СПАРТУ И АТИНУ И ДА ИХ ПОКАЖЕ НА КАРТИ
- ЗНА ДА ИМЕНУЈЕ ПОБЕДНИКЕ ГРЧКО-ПЕРСИЈСКИХ РАТОВА ПЕЛОПОНЕСКОГ РАТА УЗ ПОМОЋ НАСТАВНИКА
- ЗНА ДА ОБЈАСНИ ПОЈАМ ОЛИМПИЈСКЕ ИГРЕ
- ЗНА ДА ИМЕНУЈЕ ГРЧКЕ БОГОВЕ: ЗЕВС, ПОСЕЈДОН, ХАД, ХЕРА, АТИНА
- ЗНА КО ЈЕ АЛЕКСАНДАР МАКЕДОНСКИ

НЕДОВОЉАН (1)

-УЧЕНИК НИЈЕ УСВОЈИО ОСНОВНА ЗНАЊА, УМЕЊА И ВЕШТИНЕ; НЕ ПОКАЗУЈЕ
ЗАИНТЕРЕСОВАНOST ЗА ПРОЦЕС УЧЕЊА, НИТИ НАПРЕДАК; НЕ ПОКАЗУЈЕ РАЗУМЕВАЊЕ
САДРЖАЈА НИ УЗ ПОМОЋ НАСТАВНИКА НИТИ ЈЕ УСТАЊУ ДА ГА САМОСТАЛНО РЕПРОДУКУЈЕ
ТЕМА: СТАРИ РИМ

ОДЛИЧАН(5)

-ЗНА ДА ОПИШЕ ДРУШТВЕНО УРЕЂЕЊЕ РИМА: ПАТРИЦИЈИ И ПЛЕБЕЈЦИ
-ЗНА КО СУ КОНЗУЛИ
-ЗНА ДА ОПИШЕ ЗНАЧАЈ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ И СЕНАТА У РИМСКОЈ РЕПУБЛИЦИ
-ЗНА ДА ОБЈАСНИ ПОЈАМ ПИРОВА ПОБЕДА
-ЗНА ДА ИМЕНУЈЕ НАЈЗНАЧАЈНИЈЕГ ВОЈСКОВОЂУ ПУНСКИХ РАТОВА - ХАНИБАЛА
-ЗНА КО ЈЕ ТРАЈАН И ЊЕГОВ ЗНАЧАЈ
-ЗНА ХРОНОЛОШКИ ПРЕЦИЗНО ОСНИОВАЊЕ КОНСТАНТИНОПОЉА 330. Г
-ЗНА КОЈИМ ДОГАЂАЈЕМ И КАДА ЈЕ ПОЧЕЛА ВЕЛИКА СЕОБА НАРОДА

ВРЛОДОБАР (4)

-ЗНА ДА ОБЈАСНИ ЗАШТО ЈЕ РИМ НАЈРАЗВИЈЕНИЈА РОБОВЛАСНИЧКА ДРЖАВА СТАРОГ ВЕКА
-УМЕ ХРОНОЛОШКИ ДА ОДРЕДИ ПЕРИОДЕ РИМСКЕ ИСТОРИЈЕ
-ЗНА НА КАРТИ ДА ПОКАЖЕ РИМСКЕ ПРОВИНЦИЈЕ НА ТЛУ СРБИЈЕ
-ЗНА ДА ОБЈАСНИ ПОЈАМ РОМАНИЗАЦИЈА
-ЗНА ДА ОБЈАНИ ПОДЕЛУ РИМСКОГ ЦАРСТВА КРАЈЕМ 4. ВЕКА И ДА ЈЕ ПОКАЖЕ НА КАРТИ
-ЗНА ХРОНОЛОШКИ ПРЕЦИЗНО КАДА И КОЈИМ ДОКУМЕНТОМ ЈЕ ПРИЗНАТО ХРИШЋАНСТВО
-ЗНА ДА ОБЈАСНИ ЗНАЧАЈ БОЖИЋА И ВАСКРСА ЗА ХРИШЋАНЕ

ДОБАР (3)

-ЗНА КАКО СЕ ЗОВЕ ПОЛУОСТРВО ГДЕ ЈЕ НАСТАЛА РИМСКА ДРЖАВА И КАКО СЕ ЗОВЕ
ДРЖАВА КОЈА СЕ ДАНАС ТАМО НАЛАЗИ

-ЗНА ХРОНОЛОШКИ КАДА ЈЕ БИЛО ОСНИВАЊЕ РИМА

-ЗНА ДЕФИНИЦИЈУ ПРОВИНЦИЈЕ

-ЗНА ГДЕ СЕ НАЛАЗИЛА КАРТАГИНА

-ЗНА У ОСНОВНИМ ЦРТАМА ДА ОПИШЕ ПУНСКЕ РАТОВЕ

-ЗНА У ОСНОВНИМ ЦРТАМА ОПИШЕ ШИРЕЊЕ РИМСКЕ ДРЖАВЕ И ОБЈАСНИ УЗРОКЕ
ПРОПАДАЊА РИМСКОГ ЦАРСТВА

-УМЕ ДА ПРЕПОЗНА ОСТАТКЕ РИМСКЕ КУЛТУРЕ СА СЛИКАМА (КОЛОСЕУМ, АКВАДУКТ,
СЛАВОЛУЦИ, ЛАТИНИЦА...)

-ЗНА ДА ОБЈАСНИ ЗАШТО СУ БИЛИ ПРОГОНИ ХРИШЋАНА

ДОВОЉАН (2)

-ЗНА НА КАРТИ ДА ПОКАЖЕ: ИТАЛИЈА, РИМ, УЗ ПОМОЋ НАСТАВНИКА

-ЗНА ХРОНОЛОШКИ РЕДОСЛЕД РИМСКОГ ДРЖАВНОГ УРЕЂЕЊА

-ЗНА КО СУ РОБОВИ И РОБОВЛАСНИЦИ

-ЗНА ДА ОПИШЕ РИМСКУ ВОЈСКУ НА ОСНОВУ СЛИКЕ ВОЈНИКА

-ЗНА КО СУ ГАЈ ЈУЛИЈЕ ЦЕЗАР, ОКТАВИЈАН АВГУСТ И КОНСТАНТИН ВЕЛИКИ

-ЗНА КО СУ ХУНИ И УМЕ ДА ИХ ОПИШЕ

-ЗНА ДА ИМЕНУЈЕ ГЛАВНЕ РИМСКЕ БОГОВЕ: ЈУПИТЕРА, МАРСА И ВЕНЕРУ

-ЗНА КО ЈЕ ОСНИВАЧ ХРИШЋАНСТВА И ЗНА ДА ПРЕПОЗНА СИМБОЛЕ ХРИШЋАНСТВА

НЕДОВОЉАН (1)

-УЧЕНИК НИЈЕ УСВОЈИО ОСНОВНА ЗНАЊА, УМЕЊА И ВЕШТИНЕ; НЕ ПОКАЗУЈЕ

ЗАИНТЕРЕСОВАНOST ЗА ПРОЦЕС УЧЕЊА, НИТИ НАПРЕДАК; НЕ ПОКАЗУЈЕ РАЗУМЕВАЊЕ

САДРЖАЈА НИ УЗ ПОМОЋ НАСТАВНИКА НИТИ ЈЕ УСТАЊУ ДА ГА САМОСТАЛНО РЕПРОДУКУЈЕ

Приликом оцењивања уважавају се индивидуалне разлике, образовне потребе, узраст,

претходно постигнуће и ангажовање ученика, као и Правилник о оцењивању ученика у

основном образовању и васпитању, члан 6 („Сл.гласник РС“, бр.34/2019, 59/2020 и

81/2020), Општи критеријуми оцењивања за наставни предмет Историја и Начини
праћења постигнућа ученика.

Наставници: Мирослав Николић, Бојана Вуков

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА ПРЕДМЕТ ИСТОРИЈА

7. РАЗРЕД

Уводни час	-Уме да објасни основне појмове учене у предходној години -Зна ко су главне личности у историји средњег и раног новог века (име, титула, значај) -Зна на карти да покаже основне историјско-географске појмове			
ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКЕ ДРЖАВЕ И НАРОД НА ПОЧЕТКУ ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБА				
Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
Индустријска револуција (појам револуције, парна машина, друштво-јачање грађанске и појава радничке класе)	- Зна да наведе појмове револуција и Прва индустријска револуција - Зна да хронолошки одреди век појављивања Прве инд. револуције -Зна да наведе бар један пример револуције (у било ком смислу и времену) -Зна да наведе проналазак којим је покренута Прва инд.револуција (парна машина) и ко је њен проналазач (Џејмс Ват)	-Зна да наведе неке од проналазака Прве индустријске револуције (парна локомотива, пароброд...) -Зна да објасни сеобе селоград и настанак и развој радничке класе - Уме на слици да разликује каравелу и пароброд	-Уочава и објашњава разлику између принципа производње у мануфактури и производње у Првој инд.револуцији - Разуме и зна да објасни узрочно-последично процес настанка Прве индустријске револуције и њене последице у целини -Зна да наведе узроке (демографски, политички, економски) настанка Прве индустријске револуције и њене последице уз помоћ наставника	-Зна да објасни процес преласка са феудалног на капиталистички начин производње и са мануфактурног капитализма на либерални капитализам -Зна да објасни промене у привреди и друштву које су настале са првом индустријском револуцијом
Америчка револуција	-Зна дефиницију појма устав и револуција - зна сукобљене стране - зна у ком веку је била - зна ко је победник	- Целовито описује, хронолошки логично, течно, процес настанка, тока и последице револуције	-Уочава и објашњава значај Америчке револуције и Устав 1787.	- Зна да последице политичких револуција примени на примеру Америчке (18. в.) и промене њиховог државног уређења - Уочава и објашњава како су привредни процеси и промене утицали на друштвене промене, а ови на настанак политичких револуција

Француска грађанска револуција	-Зна да наведе узроке и повод Француске револуције, као и	-Зна да опише Француску грађанску револуцију (узрок,	- Целовито описује, хронолошки логично, течно,	- Зна да последице политичких револуција примени на примеру
---------------------------------------	---	--	--	---

(повод и узроци, утицај присветитељских идеја, Волтера, Монтескјеа и Русоа, личности Луја XVI и Марије Антоанете, Робеспјер; укидање феудализма, Декларација о правима човека и грађанина, устав, идеје уставне монархије, републике, демократије; терор, револуционарни ратови, национализам)	њене хронолошке границе (1789-1794/9) - Зна да наведе, уз помоћ наставника, циљеве револуције: грађанске слободе – имовинска и лична безбедност, једнакост грађана пред законом, слобода: вероисповести, говора, писане речи, окупљања, удруживања, бирачко право; право III сталежа да одлучује у Скупштини (да се пређе са гласања по сталежима на гласање по главама) ; укидање феудализма -Зна дефиницију устава и републике -Зна ко су Луј XVI и Марија Антоанета - зна шта је Енциклопедија	ток, последице) -Зна да објасни политичку промену која је у Француској наступила 1791. доношењем устава -Разликује апсолутну монархију, уставну парламентарну монархију и републику, уз помоћ наставника -Зна ко су Максимилијан Робеспјер, Волтер, Русо, Монтескје -Критички сагледава Јакобинску диктатуру и појаву гиљотине -Зна датум избијања Француске револуције и шта тај датум представља данас - Зна да уочи политичка права истакнута у Декларацији права човека и грађанина, а на основу текста Декларације	процес настанка, тока и последице Француске револуције -Користи са лакоћом и разумевањем изразе: политичка права, диктатура, уставна парламентарна монархија, револуција, демократија, терор -Разликује самостално апсолутну монархију, уставну парламентарну монархију и републику - уме да објасни фазе револуције	Америчке (18. в.) и Француске (18. в.) и промене њиховог државног уређења (постале уставне парламентарне републике и монархије) -Зна да повеже и објасни процес преласка са апсолутне монархије на уставну парламентарну монархију или републику, анализирајући улогу друштвених слојева -Критички анализира идеје револуције, начин спровођења, идеје просветитељства у светлу данашње перспективе - разуме улогу просветитељског покрета у покретању револуције
--	--	--	--	---

Наполеоново доба (личност, војна и политичка каријера Наполеона Бонапарте; Наполеонов кодекс, Бечки конгрес)	- Зна ко је Наполеон Бонапарта и зашто је важан - Зна да именује кључне битке Наполеонових ратовања и када су се десиле, уз помоћ наставника: -Код Аустерлица и Трафалгара 1805. -Бородинска 1812. -Битка народа код Лајпцига 1813. -код Ватерлоа 1815. -Зна да наведе промене које је -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже места одигравања Наполеонових чувених битака -Препознаје и именује на сликама Наполеона Бонапарту - Зна да наведе основне карактеристике Бечког конгреса (када је био, ко је учествовао, а ко одлучивао, које промене доноси)	-Зна да, поред битака,покаже простор Наполеонових освајања и промене које је унео у тај простор -Зна које је све унутрашње промене у Француској урадио Наполеон (пре свега Наполеонов кодекс) -Уочава и издваја, на основу текста у уџбенику, у табелу добре и лоше стране Наполеонове владавине	-Зна да опише у потпуности, хронолошки тачно, узрочнопоследично период Наполеонове доминације у Европи -Зна да опише Бородинску битку и њене последице по опстанак Наполеона Бонапарте -Уме самостално да изради ППТ или пано о Наполеону Бонапарту -Зна да опише узрочнопоследично Бечки конгрес и на карти да покаже одлуке које је донео -Зна да дефинише појам велика сила и да примени на примерима држава онда и данас	-Критички сагледава ратовање и идеје, које је ширио Наполеон Бонапарта по Европи, његове поступке у владавини и последице по данашњу Европу одлука Бечког конгреса - Препознаје да је Бечки конгрес почетак дефинисања политике великих сила на Конгресима
Велике силе, Источно питање и балкански народи	-Зна да објасни појмове: велика сила и Источно питање -Зна да наведе заинтересоване стране у решавању Источног питања - Зна када је био Берлински конгрес и које су његове најважније одлуке за српске земље	-Зна да опише кључне интересе свих заинтересованих страна у решавању Источног питања: велике силе, балкански народи и Османско царство -Уочава и описује улогу Русије у ратовима са Османским царством током XVIII и XIX века	- Зна да опише узрочнопоследично логично, хронолошки тачно, ток Велике источне кризе: са нагласком на устанку у Херцеговини и Босни (1875-1878) -Уочава и описује интересе великих сила према Русији и Османском царству -Уочава	- Анализира целовито позицију Русије у југо-источној Европи, однос великих сила према њој, позицију балканских народа у таквој мрежи изражених интереса, у XIX веку

		-Зна да опише процес	и описује значај устанка балканских народа за	
--	--	----------------------	---	--

		ослобађања балканских држава у XIX веку -Зна да опише Берлински конгрес (кад је био, ко учествује-одлучује, који су интереси заступљени, којим одлукама се завршио, да на карти покаже све промене које је овај Конгрес донео)	промену односа великих сила према југо-истоку Европе	
--	--	--	--	--

Прилике у Београдском пашалуку крајем XVIII и почетком XIX века, народно-црквени сабори, култура Срба у Хабзбуршкој монархији	- зна да објасни шта је Београдски пашалук - зна ко је био Коча Анђелковић, Арсеније Чарнојевић и Доситеј Обрадовић - Зна да покаже на карти куда су били распрострањени Срби у Хабзбуршкој монархији (Војна крајина) - зна да објасни појмове германизација и мађаризација	- Зна да опише целовито ситуацију у Београдском пашалуку крајем XVIII и почетком XIX века - Зна да наведе значај Кочине крајине 1788-1791. за будући устанак -Препознаје на сликама Доситеја Обрадовића -Зна да наведе начине на које су Срби покушавали да очувају своју народност, национални идентитет (Матица српска, СПЦ) - зна шта је кнежинска самоуправа - препознаје значај Карловачке митрополије за Србе	-Зна узрочно-последично да анализира ситуацију у Београдском пашалуку крајем XVIII и почетком XIX века са аспекта раје, Османлијског царства, дахија и ситуације у осталом делу Европе -Зна да уочи, издвоји и опише положај Срба у Хабзбуршкој монархији током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса) - уме да објасни значај кнежинске самоуправе за Србе - уме да опише Темишварски сабор - наведе заслуге Доситеја Обрадовића за Србе	- Уме да изради графикон, где ће на доњој црти бити хронологија, а на горњој степен слободе Срба, почев од 1791-1801. године - Уме да анализира положај Срба у Хабзбуршкој монархијиАустро-Угарској са различитих аспеката: верски, социјални, културни, национални, политички
---	--	---	---	---

Српска револуција (обележја: национална, социјална, фазе – Први српски устанакратни период 18041815, и Други српски устанак-мирнодопски период 1815-1835, повод и узроци	-Зна када се одиграла и зашто Буна на дахије -Зна да наведе фазе револуције и именује вође тих фаза -Зна где се револуција просторно одиграла (Смедеревски санџак) и зна да га покаже на карти -Зна да објасни појмове: устав и револуција - Зна на сликама да препозна Карађорђа и Милоша Обреновића - Зна датум почетка Првог српског устанка - Зна да именује место где је почео устанак и да га покаже на карти -Именује вођу Првог српског устанка -Зна да наведе места и године најважнијих битака Првог српског устанка (Иванковац 1805.Мишар, Делиград 1806.Чегар 1809.) и да их уз помоћ наставника покаже на карти -Зна када је почео, а када се завршио Први српски устанак - Зна ко су Карађорђе Петровић и Стеван Синђелић	-Зна да опише процес који зовемо Српска револуција (хронолошки, просторно, ко су вође, узроци, последице) - Зна да именује друге државе у којима су у XIX веку изведене националне револуција (Немачка и Италија) - Зна да наведе карактеристике националне револуције и објасни појам аутономија -Зна да објасни Букурешки мир 1812. -Зна самостално да покаже на карти места главних битака, Орашац, Београдски пашалук, Ниш, Босна, Дрина, Сава, Морава, Шабац -Зна да наведе главна обележја Српске револуције - Зна да су Срби извели прву националну револуцију у Европи	-Зна да опише целовито Буну на дахије (узрок, ток, последице, време) -Зна да повеже Српску револуцију са догађајима који су се у исто време дешавали у Европи -Зна да хронолошки прецизно, узрочно-последично логично опише ратну фазу српске револуције и покаже наведене догађаје на карти -Зна да опише однос великих сила према- Србији у време Првог српског устанка	-Анализира утицаје политике Наполеона Бонапарте на Србију у овом периоду -Критички анализира Букурешки мир с позиције Русије, Србије, Османског царства -Критички анализира наше победе и поразе у време устанка и изражава свој став
--	---	---	---	---

Организација устаничке власти	-Зна да наведе последице Првог српског устанка -Зна ко је прота Матија Ненадовић и Вук Стефановић Караџић -Зна да именује органе власти у Србији у време Првог српског устанка -Зна да наведе које су најзначајније образовнокултурне установе основане (Велика школа) у време Првог српског устанка	-Зна да опише организацију устаничке власти током устанка -Зна да објасни зашто је важно оснивање школа и ко је Србима из Београдског пашалука помагао у томе - зна кад је био и какав је исход Ичковог мира	-Зна да објасни улогу проте Матеје Ненадовића у изградњи државног уређења устаничке Србије, као и улогу Вука С. Караџића	-Уме целовито да опише и објасни функционисање устаничке Србије
Други српски устанак (неуспех Хаџи Проданове буне, ток Другог српског устанка-сабор у Такову, битке на Љубићу, Палежу, Дубљу; споразум кнеза Милоша и Марашли Али-паше)	- Зна датум почетка Другог српског устанка - Зна да именује место где је почео устанак и да га покаже на карти -Именује вођу Другог српског устанка -Зна да наведе места и године најважнијих битака Другог српског устанка (-Љубић, Дубље Пожаревац 1815.) и да их уз помоћ наставника покаже на карти -Зна када је почео, а када се завршио Други српски устанак -Зна зашто је важан Милош Обреновић	-Зна када је била и у чему је значај Хаџи Проданове буне - Уме да упореди, уз помоћ наставника, Први и Други српски устанак -Зна зашто је важан Милош Обреновић	-Зна да целовито, уз показивање на карти, опише Други српски устанак (ко? када? где? последице? узроци?) - Уме самостално да упореди Први и Други српски устанак	-Користећи предходна знања уме да опише међународну ситуацију током 1815.године у Европи и последице по Други српски устанак

Аутономија, Прва владавина Милоша и Михаила Обреновића (територија и становништво, борба за аутономију, Хатишерифи из 1829, 1830. и 1833.године, Сретењски устав, укидање феудализма 1835, Турски устав;	-Зна да објасни појам хатишериф -Зна годину када је донет Сретењски устав (1835) и зашто је он важан, зашто је данас то Дан државности Србије? -Зна да објасни појам устав и чему служи устав - Зна године владавине Милоша Обреновића	-Зна да опише унутрашњу политику кнеза Милоша (обрачун са противницима, убиство Карађорђа, , изградња школа, подизање бања, културних институција...) - Зна да опише промене у Србији после добијања аутономије -Зна ко је кнегиња Љубица - зна у чему се огледа	-Зна целовито да опише прву владавину кнеза Милоша (1815-1839) -Зна ко је Димитрије Давидовић -Зна када је Србија добила аутономију и шта је добила Хатишерифима (1829,1830, 1833, 1838) -Зна да опише спољну политику кнеза Милоша	-Зна да опише уставе који су донети у време прве владавине кнеза Милоша, и да их упореди - уме да објасни значај Лицеја, позоришта, новина
---	---	---	--	---

покретање Новина србских 1834, позоришта 1835, Лицеја 1838, унутрашња и спољна политика кнеза Милоша; личности: кнегиња Љубица, Димитрије Давидовић	- Зна ко су Милош и Михаило Обреновић	културни препород Србије		
Карађорђе и Милош Велики	-Зна ко су Карађорђе и Милош Обреновић -Зна да наведе титуле Карађорђа и Милоша - Зна, уз помоћ наставника, да уочи и опише значај Карађорђа и Милоша Обреновића -Зна на слици да разликује и именује Милоша и Карађорђа	- Уме да упореди владавину двојице вођа устанка - Уме да издвоји добре и лоше стране владавине једног и другог -Уме да направи пано, ППТ, презентацију о једном или о другом (уз сугестије наставника где да нађе одговарајућу литературу)	-Проналази занимљивости из живота двојице вођа и то презентује другима (уз сугестије наставника где да нађе одговарајућу литературу)	-Критички уме да издвоји кључне моменте њихове владавине и да да свој суд о неким личним, политичким, дипломатским потезима двојице вођа устанка

Црна Гора у доба владичанства (територија и становништво, друштвене категорије племена и братства; теократски облик владавине, Цетињска митрополија, унутрашња и спољна политика Петра I, Петра II и њихове личности) Кнежевина Црна Гора (појам световне државе, Законик Данила I, унутрашња и спољна политика кнеза Данила	-Зна да објасни појмове теократска држава и владика – Зна где се налазио центар Црногорске државе (Цетиње) и зашто баш ту -Зна порекло имена државе Црне Горе -Зна на основу слике да именује Петра II Петровића Његоша -Зна да именује владарску династију Црне Горе (Петровић)	- Зна да је Цетињска митрополија остала центар православља за Србе, после укидања Пећке патријаршије - Зна да опише друштво Црне Горе, подељено на племена и братства -Зна да опише мере које су уводили Петар I и Петар II не би ли како ујединили завађена племена -Зна да наведе књижевна дела Петра II Петровића Његоша -Зна на карти да покаже: Црну Гору, Брда, Цетиње - зна шта су перјаници и гвардија	-Зна ко је кнез Данило и да опише промене које је увео у Црну Гору (прелазак од теократске ка световној држави и Законик Данила I) -Зна да објасни значај Цетињске митрополије, поготово после укидања Пећке патријаршије	-Зна да опише унутрашњу и спољну политику црногорских владика од краја XVIII до средине XIX века (сарадња са Русијом, Србијом, односи са Османлијама...)
Положај Срба у Турској (Босна и Херцеговина, Стара Србија и Македонија;	-Зна на карти да покаже Босну и Херцеговину, Стару Србију и Македонију -Зна на који начин Срби	- Зна како се манифестовала Српска револуција у овим крајевима -Зна да објасни узроке	- Зна да покаже на карти Босански пашалук и опише Турску управу у њему до XIX века	-Зна да узрочно-последично опише последице Османске управе у Босни, као и безвлашће које је настало у XIX веку

криза турске државе и друштва и покушаји реформи; одједи Српске револуције; устанци Луке Вукаловића, Невесињска пушка; личности: Хусеин капетан Градашчевић	покушавају да поправе свој положај (устанци Луке Вукаловића Јанићева буна, Невесињска пушка...) - Зна да наведе главне одлуке Берлинског конгреса које се односе на БиХ	опадања власти и дисциплине у Османском царству и какве је то последице имало по положај хришћана-Срба -Зна да опише Невесињску пушку, догађај којим почиње Велика источна криза -Зна да опише како су одлуке Берлинског конгреса које су се односиле на БиХ одразиле на положај Срба у Старој Србији		
---	--	--	--	--

Положај Срба у Аустријској монархији у 19 веку	- зна да наведе простор на којем живе Срби у АУ монархији - зна која је најзначајнија културна установа Срба - зна кад је била Мајска скупштина и њен значај	- зна ко су Светозар Милетић, Јосиф Рајачић, Срећан Шупљикац и њихов значај - уме да опише стварање Матице српске	- уме да опише стварање Српске Војводине, као и стварање Војводства Србија и Тамишки Банат - уме да објасни значај АУ нагодбе и Хрватско-угарске нагодбе по Србе	- критички сагледава и описује живот Срба у АУ монархији
Нововековне српске државе Србија и Црна Гора (до међународног признања 1878.године)	-Зна да издвоји најзначајније личности (10) Србије и Црне Горе током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса) и уме да образложи зашто је баш њих изабрао, уз помоћ уџбеника и белешки	-Зна да на линији времена издвоји најзначајније догађаје из историје Србије и Црне Горе током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса)	- Уме критички да сагледа позоцију Србије и Црне Горе у 19 веку	-Уме да напише есеј, користећи уџбеник, белешке, литературу: Ослобођење српских територија током XIX века до 1878.године (Берлинског конгреса)

ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКЕ ДРЖАВЕ И НАРОД У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX ВЕКА

Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
Револуције 1848/1849.године (повод и узроци, јачање идеја национализма, либерализма, демократије, социјализма; примери: Француска, Хабзбуршка	-Зна да хронолошки и просторно одреди Револуцију 1848/49 -Зна да наведе последице и главне тековине револуције 48/49 -Зна да разликује узроке револуција	-Зна детаљно да анализира револуцију у Хабзбуршкој монархији, уз посебан осврт на револуцију у Мађарској и положај Српског покрета у Јужној Угарској - Разликује и уме да објасни узроке револуција по суштини, уз помоћ наставника, да ли су	- Са лакоћом разликује узроке револуције по својој природи - Зна да целовито повеже и објасни узроке и последице Револуције 1848/1849 и зашто се тај период зове „Пролеће народа“	- Разликује појмове политичког и правног народа - Примењује знање из предходних лекција да објасни суштину политичких промена које се траже у западној и средњој Европи

монархија, италијанске и немачке земље)		национални, социјални, политички или аграрни - Зна да уочи, издвоји и запише узроке револуције из понуђених историјских извора (за Француску, Немачку, Италију, Хабзб. монархију)		
--	--	---	--	--

Уједињење Италије и Немачке (улога Пијемонта у уједињењу Италије; ратови за уједињење Италије; улога Пруске и њеног канцелара Ота фон Бизмарка у уједињењу Немачке,	-Зна основне чињенице везане за уједињење Италије (Пијемонт, 1861) и Немачке (Пруска, 1871, Други рајх) -Зна на карти да покаже Немачку и Италију после уједињења	-Зна да опише узроке и предуслове уједињења Немачке и Италије -(Зна ко су Ђузепе Мацини и Ђузепе Гарибалди и зашто су важни) - Зна на карти да покаже Европу пре и после уједињења Немачке и Италије	-Зна критички да сагледа улогу личности у историјским процесима, на примеру уједињења Италије и Немачке (Камило Кавур и Ото фон Бизмарк)	-Зна да опише свеобухватно, уз показивање на карти, уз коришћење знања из лекције Револуције 48/49 процес уједињења Немачке и Италије
Уставобранитељски режим и кнез Александар Карађорђевић (развој државних установа, Грађански законик 1844, Начертаниј, ; личности кнеза Александра Карађорђевића, Илије Гарашанина, Мише Анастасијевића, Јована Хацића, Вука Караџића, Светоандрејска скупштина,)	-Зна да објасни појам уставобранитељ -Зна ко су Александар Карађорђевић и Илија Гарашанин и зашто су важни - Зна да објасни значај реформе језика Вука С. Караџића - зна којом буном почиње владавина уставобранитеља - зна кад се завршава владавина уставобранитеља	-Зна да дефинише Начертаније и када је донето (1844) -Уме да уочи, издвоји и опише главне елементе уставобранитељске владавине -Зна ко су најважнији уставобранитељи: (Тома Вучић Перишић, Аврам Петронијевић, кнегиња Персида, Јован Хацић) - зна да објасни појмове абдикација и намесништво - зна за Тенкину заверу	-Зна зашто је важно доношење Грађанског законика и Начертанија и који су главни елементи тог програма - уме да објасни улогу Светоандрејске скупштине	-Уме критички да сагледа владину уставобранитеља, њихове добре и лоше стране
Србија 18581868.године унутрашња и спољна политика, ; национална политика кнеза Михаила	-Зна да именује и хронолошки поређа другу владину Милоша и Михајла Обреновића - зна да преприча догађај на Чукур чесми - уме да наведе чланице Блканског савеза	-Зна да наведе главне карактеристике Милошеве краткотрајне друге владавине -Зна да опише добијање српских градова (1867) -Зна на који начин је завршио своју владину кнез Михаило -Упознат је да је у складу са Начертанијем био покушај стварања Балканског савеза	-Зна да објасни главне карактеристике Михаилове друге владавине -Уме да уочи, издвоји и опише промене у Србији у време кнеза Михаила - уме да наведе и објасни последице догађаја на Чукур чесми - зна да објасни разлог настанка Балканског савеза	-Уме целовито, самостално, узрочно-последично, да опише владину кнеза Михаила

Србија 18681878.године (Друго намесништво, Устав из 1869.,унутрашња и спољна политика, српски национални покрет и романтизам, ослободилачки ратови 1876-1878, Србија на Берлинском конгресу, територијално проширење и независност; личности кнеза Милана Обреновића, Јована Ристића, генерала Черњајева)	-Зна да објасни појмове намесник и намесништво -Зна од када до када је била Велика источна криза и када је био Берлински конгрес -Зна ко влада Србијом у време Берлинског конгреса и коју носи титулу -Зна шта спада у Државна обележја (грб, застава, химна) и препознаје обележја државе Србије -Зна да покаже на карти Србију пре и после Берлинског конгреса, уз помоћ наставника	-Зна ко су Милан Обреновић и Јован Ристић - Зна да објасни значај Намесничког устава из 1869.године -Зна да наведе одлуке Берлинског конгреса које се односе на Србију -Зна да опише функцију Другог намесништва (18681872) -Уме целовито да опише Велику источну кризу, користећи знања из предходних лекција - уме да опише друштво Кнежевине Србије	-Зна да узрочно-последично и хронолошки прецизно опише Велику источну кризу (18751878) уз показивање на карти	- Зна да опише преображај спољне политике Аустро-Угарске од средњоевропске монархије ка држави која тежи ка југо-истоку Европе на примеру Аустро- Угарске улоге у Великој источној кризи - уме да упореди улоге и интересе Аустро-Угарске, Русије и Турске у Великој источној кризи

Владавина Милана и Александра Обреновића	- зна ко су Милан и Александар Обреновић - зна ко је потписао Тајну конвенцију - зна да је Србија поново постала краљевина - зна да наведе имена странака у Србији и њихове вође - уме да објасни појам државни удар - зна шта се десило у Мајском преврату	- уме да објасни кад и како је проглашена краљевина - уме да изнесе програме политичких странака у Србији - зна повод и последице Тимочке буне - уме да објасни како и зашто је дошло до Мајског преврата	- уме да да критички осврт на Тајну конвенцију - уме да опише рат са Бугарима 1885 (повод, ток, последице) - уме да процени како су личне одлуке Александра утицале на његову владавину	- уме критички да сагледа и објасни владавину Милана и Александра Обреновића, и из угла унутрашње, и из угла спољашње политике - разуме последице Мајског преврата за даљу политичку судбину српског народа и државе
---	--	--	--	--

ЕВРОПА, СВЕТ, СРПСКА ДРЖАВА И НАРОД НА ПОЧЕТКУ XX ВЕКА

Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Међународни односи у 2/2 XIX и почетком XX века (последнице уједињења Немачке и Италије-настанак Тројног савеза и Антанте, подела колонија и борба за колоније у Азији и Африци, успон САД и Јапана и међународне политичке кризе) Велике силе и балканске земље	-Зна да наведе имена савеза Антанта и Тројни савез (Централне силе) и ко су њихови чланови - Уме да, уз помоћ наставника, покаже на карти чланове Антанте и Централних сила: Немачко царство, Руско царство, Аустро-Угарску, Велику Британију, Француску, Италију - Зна да репродукује дефиницију монархије и републике, као и да објасни шта значи израз конфедералан, колонија - Зна да репродукује дефиницију и објасни значење појма Источно питање -Зна годину одржавања Берлинског конгреса (1878) и његове главне одлуке (стицање независности за Србију, Црну Гору, Румунију, подела Бугарске, окупација БиХ) -Зна да именује две велике међународне кризе између блокова Антанте и Централних сила, а настале у склопу решавања Источног питања: Анексиону кризу (1908) и Балканске ратове (1912/1913)	- Зна да наведе интересе Антанте и Централних сила, као и године њиховог настанка - Самостално показује на карти земље чланице ових савеза- Централних сила и Антанте -Повезује владарску династију и државу у којој владају;; Хабзбурзи-Аустро-Угарска; Османлије-Османско царство -Зна да објасни разлику између монархије и републике и примењује знање на примерима држава (данашња Србија) и зна ко је монарх,а ко председник -Зна да наведе пример за државу-колонију у овом периоду -Зна да објасни две велике међународне кризе између ова два блока, а настале у склопу решавања Источног питања: Анексиону кризу (1908) и Балканске ратове (1912/1913) - Зна да именује главне чиниоце у решавању Источног питања (велике силе, балканске државе, Османско царство)	- Зна да објасни две велике међународне кризе између блокова Антанте и Централних сила, а настале у склопу решавања Источног питања: Анексиону кризу (1908) и Балканске ратове (1912/1913) - Повезује владарску династију и државу у којој те династије владају: Хоенцолерни-Пруска, Немачка; Савоје-Пијемонт, Италија; Романови-Русија - Уме да целовито објасни политику Аустро-Угарске на Балкану у 2/2 XIX и почетком XX века (од уједињења Немачке и Италије, и смањивања утицаја А-У у средњој Европи, преко преоријентације ширења њеног утицаја ка Солуну; добијање БиХ, политика подршке Србији на Берлинском конгресу, избацивање утицаја Русије са Балкана...) уз показивање на карти -Зна да именује колонијална ширења Енглеске и Француске и да их покаже на карти Света - Уме да на примеру АустроУгарске објасни конфедерални принцип државног уређења	- Зна узроке и последице стварања Централних сила и Антанте (дефинише интересе ових војних савеза) -Повезује, разуме и целовито објашњава утицај Друге индустријске револуције, уједињења Немачке и Италије, настанка империјализма, са стварањем војно-политичких савеза у Европи у 2/2 XIX века, као у крајњем борбу за колоније и нову политичку и економску поделу света
--	--	--	--	--

Промене у привреди друштву и култури у другој половини XIX и почетком XX века (Друга индустријска револуција, промене у светској економији, политичке идеје: импреријализам, национализам, расизам, демократија, социјализам)	- Зна да репродукује дефиницију појмова: капиталистичка привреда, Друга индустријска револуција, велика сила - Препознаје и разликује појмове: национализам, расизам, демократија, социјализам - Зна да наведе основна политичка (демократска)права: активно и пасивно бирачко право, слобода штампе, збора и договора, поштовање воље већине -Зна ко су Никола Тесла, Томас Едисон	-Зна да наведе кључне проналаске Прве и Друге индустријске револуције (Прве- парна машина, а Друге-електрична енергија) - Зна узроке и последице Друге индустријске револуције (узрок- демографска експлозија, прва индустријска рев.; последицемиграције село- град; ЕвропаСАД, Аустралија; развој радничке класе.настанак империјализма, монопола, развој колонијализма) - Зна начине и циљеве борбе радника за своја праварадничка класа, пролетеријат, буржоазија (виша грађанска класа) - Зна ко су Сигмунд Фројд, Михајло Пупин, Карл Маркс - Зна да репродукује дефиницију марксизма, национализма, расизма, демократије, социјализма - Уме да препозна разлику између марксизма и других идеологија које се јављају у XIX веку (либерализам, расизам, конзервативизам, дарвинизам...)	- Повезује и објашњава промене видова капиталистичке производње кроз историју: од мануфактурне, преко либералне до империјализма - Уме да објасни друштвене промене које се одвијају као последица Друге индустријске револуције (прелазак са традиционалног и аграрног друштва на модерно индустријско; развој радничке класе;) - Уме да упореди I и II индустријску револуцију и њихове последице (време настанка, проналаске, узроке, последице)	-Уме самостално да напише рад (кратко предавање), направи пано, ППТ на тему проналазака Друге индустријске револуције (филм, авион, вишефазна струја, Периодни систем елемената, мотор са унутрашњим сагоревањем, Рендген зраци...)
---	--	---	---	--

Србија од 1903-1914 (унутрашња политика-Устав из 1903, развој парламентарне демократије, спољнополитичко окружење-Царински рат и Анексиона	- Зна ко су краљ Петар I и престолонаследник Александар Карађорђевић - Зна када су били Мајски преврат, Анексиона криза и Царински рат и због чега су наведени догађаји значајни, уз помоћ наставника - Препознаје и зна дефиницију	-Зна ко су: Димитрије Туцовић, Јован Цвијић, Надежда Петровић, Михајло Пупин, Јован Скерлић, Љуба Давидовић и Љуба Стојановић (локална ист-наш први академик) -Зна да објасни узрок, ток и последице Мајског преврата,	-Зна самостално да опише владавину Петра I -Зна да примени појам парламентарне демократије на период владавине Петра I до Балканских ратова -Критички анализира односе Србије и Аустро-Угарске од 1878 до 1914. и повезује	
--	---	--	--	--

криза; модернизација привреде и друштва, култура, образовањеоснивање Универзитета 1905, свакодневни живот; личности: краљ Петар I и престолонаследник Александар Карађорђевић, Јован Цвијић, Јован Скерлић, Михаило Петровић Алас, Надежда Петровић)	појма парламентарне демократије (подела власти на законодавну, извршну и судску), дипломатије и међународних односа на примеру међународних криза везаних за Балкан (Балкански ратови и Анексиона криза)	Анексионе кризе и Царинског рата; -Уме да објасни израз парламентарна демократија - Уз сугестије наставника зна да исприча о владавини Петра I до Првог св. рата -Зна шта је Црна рука - пример тајне организације -Уме да опише улогу Црне руке у реализацији Мајског преврата - Зна годину оснивања Универзитета (1905) или име владара у чије време је основан - Израђује уз помоћ наставника, кратко предавање, ППТ, пано, о српским владарима друге половине XIX и почетка XX века, научницима, сликарима, политичарима, писцима - Уме да повеже владара и догађаје везане за његову владавину	Берлински конгрес-Тајну конвенцију-Царински рат -Зна да објасни значај оснивања Универзитета у Србији - Израђује самостално кратко предавање, пано, ППТ (уз сугестије наставника, где може да нађе литературу) о српским владарима 2/2 XIX и почетка XX века	
--	---	---	---	--

Србија од 1903-1914 (унутрашња политика-Устав из 1903, развој парламентарне демократије, спољнополитичко окружење-Царински рат и Анексиона криза; модернизација привреде и друштва, култура, образовањеоснивање Универзитета 1905, свакодневни живот; личности: краљ Петар	- Зна ко су краљ Петар I и престолонаследник Александар Карађорђевић - Зна када су били Мајски преврат, Анексиона криза и Царински рат и због чега су наведени догађаји значајни, уз помоћ наставника - Препознаје и зна дефиницију појма парламентарне демократије (подела власти на законодавну, извршну и судску), дипломатије и међународних односа на примеру међународних криза везаних за Балкан (Балкански	-Зна ко су: Димитрије Туцовић, Јован Цвијић, Надежда Петровић, Михајло Пупин, Јован Скерлић, Љуба Давидовић -Зна да објасни узрок, ток и последице Мајског преврата, Анексионе кризе и Царинског рата; -Уме да објасни израз парламентарна демократија - Уз сугестије наставника зна да исприча о владавини Петра I до Првог св. рата -Зна шта је Црна рука - пример тајне организације	-Зна самостално да опише владавину Петра I -Зна да примени појам парламентарне демократије на период владавине Петра I до Балканских ратова -Зна да објасни значај оснивања Универзитета у Србији -Уме да опише улогу Црне руке у реализацији Мајског преврата	-Израђује самостално кратко предавање, пано, ППТ (уз сугестије наставника, где може да нађе литературу) о српским владарима 2/2 XIX и почетка XX века -Критички анализира односе Србије и Аустро-Угарске од 1878 до 1914. и повезује Берлински конгрес-Тајну конвенцијуЦарински рат
---	--	--	---	---

I и престолонаследник Александар Карађорђевић, Јован Цвијић, Јован Скерлић, Михаило Петровић Алас, Надежда Петровић)	ратови и Анексиона криза)	- Зна годину оснивања Универзитета (1905) или име владара у чије време је основан - Уме да повеже владара и догађаје везане за његову владавину		
Црна Гора на почетку 20 века - владавина књаза Николе;	-Зна ко је Никола Петровић, кнез (1860-1910), краљ (19101918) -Зна да покаже на карти Црну Гору пре и после Берлинског конгреса -Зна да наведе одлуке Берлинског конгреса везане за Црну Гору	-Зна да опише односе Петровића са српским владарима -Зна да опише учешће Црне Горе у Великој источној кризи - зна да именује државне институције	- Зна целовито да опише Велику источну кризу и учешће Србије и Црне Горе и њој - уме да упише устав и улогу државних институција	-Зна да критички анализира сарадњу Србије и Црне Горе у XIX веку

Срби у Хабзбуршкој монархији (Срби у Јужној Угарској, Хрватској и Славонији, Далмацији-друштво, привреда, култура, образовање, положај цркве, политички живот-политичке странке; личностиМихаило Полит- Десанчић, Јаша Томић, Светозар Прибићевић	-Зна значење појмова: покатоличавање, унијаћење, развојачење Војне крајине, нација -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже простор Војне крајине, Јужне Угарске, Фрушку Гору, Сремске Карловце, Нови Сад, Далмацију... -Зна ко је Светозар Милетић	-Зна да наведе главне карактеристике положаја Срба у Хабзбуршкој монархији (развојачена Војна крајина, без привилегија, укида се ћирилица, денационализација, јак притисак Римокатоличке цркве, Хрвата на хрватизацији и Мађара на мађаризацији Срба...) - Зна да наведе и објасни српске захтеве на Темишварском сабору 1790. - Зна да наведе последице учешћа Срба у револуцији 1848/1849 на страни Аустријског цара (суштина Војводства Србије и Тамишког Баната) -Зна да објасни узроке и последице настанка Војводства Србије и Тамишког Баната и да ту територију покаже на карти	- Самостално, са критичким освртом, на прошлост Срба у Хабзбуршкој монархији: објашњава процес асимилације Срба, узрок, ток и последице, факторе, који на то утичу и оне који то спречавају - Самостално анализира и упоређује положај Срба ван Србије у овом периоду (национални, верски,социјални, политички положај...) -Зна да разграничи појам политичког и правог народа - на примерима политике Мађара и Хрвата у 2/2 XIX (Аустро-Угарска-1867, Хрватско-Угарска нагодба - 1873.) - Зна да објасни значај појединих начина којима се Срби боре против денационализације (оснивање партија, Матица српска, Гимназије, СПЦ...)	-Уочава и објашњава развој културних институција као превенцију асимилације једног народа и повезује са стањем у култури данас у нашој држави (употреба ћирилице, утицај СПЦ, језик у медијима и у колоквијалном говору)
---	---	---	--	---

Босна и Херцеговина под аустроугарском влашћу (простор, становништво, правни положај Босне и Херцеговине, управа Бењамина Калаја, Анексија и Анексиона криза; друштво, привреда, култура, образовање; положај цркве; политички живот-политичке странке;омладински покрет и Млада Босна, међунационални и међуверски односи;	- Зна да објасни појам анексије и када је била анексија БиХ од стране А-У -Зна ко су: Алекса Шантић, Јован Дучић -Самостално показује на карти где се налазе Босна и Херцеговина,а уз помоћ наставника: Сарајево, Мостар и Бања Лука - Зна да наведе главне карактеристике положаја Срба у БиХ под управом Бењамина Калаја (стварање Бошњака, укидање ћирилице, српске историје, уместо правог инсистирање на политичком Бошњачком народу)	-Самостално на карти показује наведене одреднице -Описује узроке окупације БиХ на Берлинском конгресу и Анексије БиХ 1908 - Зна кључне податке о организацији Млада Босна (пример тајне организације)	-Зна да опише управу Бењамина Калаја у БиХ са акцентом на денационализацији БиХ (досељавање мултиетничког становништва, стварању Бошњачке нације, поништавања Срба, ћирилице, српске историје, упоређује његов став према Србима док је био аташе у Србији и сада када је администратор у БиХ...)	- Самостално повезује и описује процес ширења А-У на Балкану са окупацијом БиХ, денационализаторском политиком управе Бењамина Калаја, као и Анексију БиХ, Царински рат са Србијом - Препознаје елементе А-У ског управљања у БиХ са краја XIX века са савременом ситуацијом у БиХ (стварање Бошњака, покушаји стварања мултиетничког друштва, историје, међународна управа, форсирање католичанства и ислама-разлика, латинице у односу на ћирилицу...)
Срби у Османском царству (Косово, Метохија, Рашка област и Македонијаполитичка, лична, имовинска обесправљеност Срба; културне, просветне и црквене приликезначај Призренске богословије; утицај Србије; личности: Београд Раденковић, Петар Костић...)	-Зна да репродукује објашњење појмова: Стара Србија (Рашка област, Косово и Метохија, северна Македонија) и исламизација - Зна уз, помоћ наставника, да покаже Стару Србију -Зна да наведе име државе која је владала Старом Србијом на основу историјске карте	-Уме да опише положај Срба у овој Османском царству у 2/2 XIX и почетком XX века (национални, верски, политички, социјални, културни) -Зна самостално да покаже Стару Србију -Зна на карти да покаже Призрен и Пећ	- Зна да опише положај СПЦ (значај Призренске богословије) у Османском царству	- Препознаје, уочава и повезује процес ширења Шиптара на Косову, као национални план, који се од Берлинског конгреса, уз помоћ великих сила, остварује и данас

Балкански ратови (узроци, поводи; супротности између балканских националних политика, Младотурска револуција, Балкански савез,	-Зна да именује најзначајније битке балканских ратова (Кумановска, Битољска, Брегалничка), -Зна да их покаже на карти, уз помоћ наставника -Зна када су се одиграле ове битке -Зна када је створен Балкански	- Зна да исприча узроке, ток и последице Балканских ратова -Зна да наведе кључне последице (Србија добија Вардарску Македонију, заједничка граница са Црном Гором; стварање Албаније под притиском великих сила) -Зна самостално да покаже	-Самостално и целовито описује Балканске ратове (уз податке о Младотурској револуцији, слабљење Османског царства, продор Русије и Аустро-Угарске на Бакан, интереси балканских држава...) уз приказивање на карти тока и интересних сфера	- Уме самостално да попуни упоредну табелу Првог и Другог балканског рата (време, битке, узрок, последице; учесници)
---	---	--	---	--

Први балкански ратКумановска и Битољска битка; територијалне промене; сукоби међу свезаницима и Други балкански рат-Брегалничка битка; Букурешки мир и нове границе на Балкану)	савез (1912) и ко у њега улази: (Србија, Црна Гора, Грчка, Бугарска) - Зна када су били Први (1912/1913) и Други (1913) балкански рат - Зна ко је Александар I Карађорђевић и зашто је значајан	наведене битке Балканских ратова и Скадар, као и границе балканских држава пре и после ових ратова - Зна да наведе узрок оба балканска рата	у балканским ратовима - Уме да на карти покаже границе балканских држава пре и после Балканских ратова	
--	---	---	--	--

ПРВИ СВЕТСКИ РАТ – ВЕЛИКИ РАТ

Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Свет у великом рату (Велике силе и њихови сукобљени интереси, узроци и повод, савезништва и фронтови; ратна хроника-преломноце рата;аспекти рата-технологија рата, губици и жртве, водеће личности држава у сукобу)	-Зна да наведе узрок (борба за колоније) и повод (убиство Франца Фердинанда 28. јуна 1914. у Сарајеву) Првог светског рата , као и његово време трајања (1914 -1918) - Зна да наведе имена војнополитичких савеза (Централне силе и Антанта) и њихове чланице -Зна да именује фронтове и уз помоћ наставника их покаже на карти -Зна да именује нова оружја, која су се појавила (тенк, авион, бојни отров, подморница) -Зна да наведе ко је победник, а ко губитник Првог св. рата -Зна да се Први св. рат завршио Париским мировним уговором (Версајски мир) и зна да је на политику Европе велики утицај извршио председник САД Вудро Вилсон -Зна ко су Франц Јозеф,	-Разликује узрок и повод као појмове и узрок и повод Првог светског рата - Именује велике силе и дефинише њихове интересе у Првом св. рату -Зна да именује најважније битке Првог св.рата -Зна да издвоји прекретнице у рату и зна зашто су ти догађаји тако окарактерисани (прелазак Италије на страну Антанте, излазак Русије из рата; улазак САД у рат (1917)) - Зна да самостално на карти Европе покаже фронтове у Првом светском рату -Зна да наведе, уз помоћ наставника, последице Првог св. рата - Уме да покаже на карти фронтове и битке и упореди их по њиховом геостратешком значају, уз помоћ наставника	-Зна ко су: Филип Петен, Франц Фердинанд -Зна самостално да опише последице Првог св.рата и да их покаже на карти -Целовито објашњава Први светски рат (узрок, повод, ток, последице, хронолошким редом и течно) уз показивање на карти -Зна да опише ток рата-кључне битке (кад су биле, њихов значај): Марна, Галипоље, Сома, Верден, Јитланд,	-Уме да анализира табелу поражених земаља Првог св. рата и услова уговора који су им наметнути Версајском мировном конференцијом -Уме да упореди геостратешки положај Централних сила и Антанте на почетку, као и како се тај положај мењао током рата - Уме да процени значај револуција у Русији са освртом на њену позицију у Европи током рата, као и паралелно са тим улазак и утицај САД
---	--	--	--	---

	Гаврило Принцип			
--	-----------------	--	--	--

Човек у рату-лично и колективно искуство (живот у позадини и на фронту, рат и култура-уметничко виђење рата; рат као поништавање цивилизацијских вредности; лични доживљај рата)	- Изражава свој став (бар један) о Првом светском рату (процењује узроке и последице; праведностнеправедност; жртве; живот током рата...)	-Процењује зашто неко из рата извлачи корист и ко је то ко највише страда - Процењује и даје мишљење о последицама рата на микро (лично људски доживљај) и макро (државном и међудржавном) нивоу	- Уме да дефинише угао гледања једног и другог савеза на рат, као и то какве је последице рат имао и на једне и на друге	- Уме да објасни на примеру Првог св.рата зашто је рат стање поништавања цивилизацијских вредности
Србија у Првом светском рату 1914. (Одбрана отаџбинеЦерска и Колубарска битка, Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, Арчибалд Рајс...)	-Зна ко су: Гаврило Принцип, Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, Никола Пашић, Петар I и Александар Карађорђевић - Именује главне битке 1914: Церска и Колубарска и зна кључне податке о њима (ко се бори, када, значај, српске војсковође) и зна да их покаже на карти - Зна од када до када траје Први св. рат у Србији (1914-1918)	-Зна ко су: Оскар фон Поћорек, Август фон Мекензен, Милунка Савић, Драгутин Димитријевић Апис, Надежда Петровић, Петар Бојовић, Арчибалд Рајс - Описује Церску и Колубарску битку (време, ток, последице, војсковође) - Уме да повеже улогу Србије са поводом за рат (атентат Г. Принципа на Ф. Фердинанда)	- Зна да анализира битке са геостратешког, демографског, националног и родољубивог становишта -Описује поступке АустроУгарске војске у окупираној Мачви	-Уме да да свој аргументован суд о Сарајевском атентату, ултиматуму Аустро-Угарске - Уме да просуди у чему је значај српских победа 1914, за положај сила Антанте, као и за Србију саму
Србија у Првом светском рату 1915-1918. (Глад и епидемије; одбрана Београда, повлачење кроз Србију и преко Албаније, Мојковачка битка, Солунски фронт, живот у окупираној Србијиокупација и избеглиштво, , пљачка, репресија и	-Именује српске главне војсковође, као и српске владаре у овом периоду - Именује главне битке, токове рата 1915-1918.: повлачење преко Албаније, Кајмакчалан, пробој Солунског фронта и ослобођење Србије -Зна шта је Плава гробница - Зна да објасни појам окупација, епидемија, терор (злочини 1914-1918), избеглиштво -Зна на карти, уз помоћ	-Зна када је била и у чему је значај Мојковачке битке - Уме, уз помоћ наставника, да опише у Топлички устанак - Описује поступке окупатора у Србији 1916-1918. -Зна да опише пробој Солунског фронта и ослобођење Србије (правац, и време) -На карти самостално уме да покаже места великих битака (Цер, правце кретања војски у Колубарској бици,	- Зна ко је мајор Д. Гавриловић - Зна да наведе главни узрок и последице Првог св. рата за Србију (58,5% мушког ст. од 18-35г. и изгубљена укупно 1/3 становништва, пљачка, денационализација...) -Уме да уочи, издвоји и опише допринос Србије победи Антанте у Првом св. рату - уме да опише Макензенову офанзиву	-Уме да повеже и објасни утицај великих сила и њихове интересе на војно-политичку ситуацију у Србији током 1914/1915 и 1915-1918. године (Италија, Русија, Енглеска, Француска, Аустро-Угарска, Бугарска)

отпор, Топлички устанак; живот у избеглиштву; Солунски фронт и ослобођење, допринос победи; личности. Петар Бојовић, Јанко Вукотић, мајор Гавриловић, Милутин Бојић...)	наставника, да покаже: Цер, Дрину, Солунски фронт, Кајмакчалан, прелазак преко Албаније, Крф и Видо, Солун	Мојковачка битка, повлачење српске војске, Крф, Видо, Солун, Солунски фронт, Кајмакчалан, Битољ) историјским изворима		
---	--	---	--	--

Приликом оцењивања уважавају се индивидуалне разлике, образовне потребе, узраст, претходно постигнуће и ангажовање ученика, као и Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, члан 6 („Сл.гласник РС“, бр.34/2019, 59/2020 и 81/2020), Општи критеријуми оцењивања за наставни предмет Историја и Начини праћења постигнућа ученика.

Наставници историје: Мирослав Николић, Бојана Вуков

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА ПРЕДМЕТ ИСТОРИЈА

6. РАЗРЕД

Наставна област	Оцена 2	Оцена 3	Оцена 4	Оцена 5
1. Епоха средњег и новог века	- Зна дефиницију појма - средњи и нови век - Именује историјски период од V до XV века и од XV до XX - Зна да наведе хронолошке оквире појма средњи и нови век - Зна да именује феудализам и хришћанство као основне одлике средњег века - Уме на ленти времена да прочита хронолошки редослед историјских периода	-Зна да именује историјске периоде стари век и средњи век и нови век и зна њихов хронолошки редослед - Зна да наведе основне карактеристике периода званог средњи век и нови век	-Зна да објасни зашто смо за почетак и крај средњег века, као и новог века узели баш те хронолошке одреднице - Зна да повеже историјски период са друштвеним уређењем које је тада преовлађавало - Развијање умења израде ленте времена са унетим хронолошким границама историјских периода	-Уме да упореди основне карактеристике старог и средњег века и новог века -Зна да објасни разлику кмет-роб - Развијање умења самосталне израде ленте времена историјских периода
- Основни историјски извори	- Именује писане историјске изворе за средњи век: повеље, писма, записи, натписи, хронике, летописи, житија светих, биографије владара... -Уме да на примерима препозна врсту историјских извора -Зна да наведе пример за легенду и народну песму из средњег века (Косовска легенда, из нашег краја...)	-Препознаје историјске изворе и смешта их у одговарајући историјски период -Зна, разликује и именује места где се чувају материјални, а где писани историјски извори;	- Зна да дефинише: повеље, писма, записи, натписи, хронике, летописи, житија светих, биографије владара...и да их препозна на примерима на часу - У музеју препознаје врсте историјских извора	- Уме да изврши селекцију историјских извора по важности за историју као науку - Уочава и објашњава разлику између историјских извора за стари и средњи век и нови век
ЕВРОПА И СРЕДОЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ				
2. Стварање Европе -Велика сеоба народа	- Зна шта се подразумева под синтагмом Велика сеоба народа -Зна ко су: Хуни, Франци и Атила „Бич божији“ - Зна да наведе кључне чињенице о Великој сеоби: када	- Зна да је пад ЗРЦ (476) узет за кључни догађај краја старог и почетка средњег века -Зна самостално на карти да покаже Врата народа,	-Зна самостално да опише Велику сеобу народа уз показивање на карти - Зна коначну судбину тих новостворених варварских држава и народа који су их	- Зна целовито, самостално, течно, узрочно-последично, уз коришћење карте, да опише Велику сеобу народа - Зна да у оквиру процеса

	је била (375), ко је покренуо (Хуни) и последице: сеоба варварских народа, пад Западног римског царства (476), стварање нових држава на територији ЗРЦ - Зна, уз помоћ наставника, да покаже Врата народа, територију ЗРЦ, ИРЦ и варварске државе настале на територији ЗРЦ	правац продора Хуна, ЗРЦ, ИРЦ, новонастале државе на територији ЗРЦ -Зна да објасни појам вандализам, као и како је настао	створили (нестали, асимиловали се, освојени...) - Уме да повеже простор са народом	сеоба (не баш у вези са Великом сеобом народа) исприча основне чињенице о Викинзима и Мађарима
- Формирање феудалног друштва	-Зна да упореди положај кмета и роба -Зна ко су кметови и које су обавезе кметова према феудалцима - Зна дефиницију појмова: феуд, феудално друштво, сениор, вазал -Зна да на слици препозна ком слоју друштва неко припада -Зна основне карактеристике натуралне привреде (размена робе за робу)	-Зна да именује делове структуре феудалног друштва и које су основне разлике међу појединим слојевима (друштвеним групама: феудалац-кмет) -Зна да разликује, у основним цртама: ко је сениор, а ко је вазал (сениор даје вазалу феуд-посед, а вазал верно врши војну службу и сакупља порез) -Зна да опише разлике међу слојевима, на основу слика (властела, трговци, свештенство, кметови, витезови) -Зна да опише ко су витезови, како се постаје витезом и која је његова улога у феудалном друштву - Уме да протумачи пирамидалну структуру феудалног друштва	- Зна прецизно, са разумевањем да опише вазалне односе (зашто се ступа у вазалне односе,обавезе сениора према вазалу и вазала према сениору) -Зна да да пример за натуралну привреду	- Зна целовито и јасно да опише структуру феудалног друштва и односе између појединих слојева -Зна да упореди робовласничко и феудално друштво - Зна да опише главне карактеристике натуралне привреде и да објасни зашто је у раном средњем веку била преовлађујућа у Западној Европи

- Франачка држава	-Зна самостално на карти да покаже Франачку државу и Рим -Зна да именује модерне државе које су настале распадом Франачке државе и зна да их покаже на карти, уз помоћ наставника -Зна да је Карло Велики најпознатији Франачки владар (прво краљ, па цар)	-Зна ко је Карло Велики и по чему је познат -Зна да је Франачком владала династија Каролинга -Зна да опише процес христјанизације Франака -Зна на карти, самостално да покаже ширење Франачке државе, и државе на које се распала 843. -Зна да опише и протумачи историјску извор: слике „крштење Хлодовеха“ и „крунисање Карла Великог“	-Повезује и зна да опише процес преображаја, некадашње римске провинције Галије која је постала данашња Француска -Зна да, уз помоћ наставника, опише везаност Франачке државе и њених владара са Римокатоличком црквом (Крштење-Хлодовех-настанак државе; Пипин Мали-стварање папске државе, а он преузима престо Франачке од Меровинга; папа крунише Карла Великог, 800.г., а овај ширећи државу, шири хришћанство из Рима)	-Целовито, јасно, течно, уз показивање на карти, објашњава настанак, развој и нестанак Франачке државе (Хлодовех, крштење, настанак државе (крV. /поч.VI); Карло Мартел-732.-битка код Поатјеа, зауставља Арабљане, ствара династију Каролинга, Карло Велики (768-814), шири државу ка истоку: Саси, Баварци, Лангобарди, Авари, распад државе 843.г. у Вердену на: Свето Римско царство-Немачку, Италију и Француску)
- Византија	-Зна да су Источно римско царство- Византија-Ромејско царство синоними -Зна да је главни град Византије- Цариград-Константинопољ (Визант, Истанбул-Други Рим) -Зна да Византијом влада цар (да по срв. идеологији на свету може бити само један цар) -Зна да на карти покаже Источно римско царство, Цариград, Средоземље -Зна ко је Константин Велики и зашто је важан за настанак Ромејског царства (313-Милански едикт) уз помоћ наставника	-Зна да наведе основне карактеристике Византије: хришћанство, римска култура, римско право -Зна ко је Јустинијан (да је владао у VI веку и да је покушао последњи пут да обнови Римско царство) и зашто је важан -Зна да становници Византије себе зову Ромејима	-Зна да опише основне карактеристике Јустинијанове владавине (време владавине (527-565 - Зна на карти, самостално, да покаже Византију пре, у време, и после Јустинијана -Зна да је опоравак Византије поч. VII века настао успостављањем тзв. тематског система у доба Ираклија	- Зна да целовито, узрочно-последично логично објасни настанак Источног римског царства уз показивање на карти -Зна да целовито, хронолошки јасно, узрочно-последично логично опише владавину цара Јустинијана - уме да повеже цара са територијом којом је владао и у ком веку
- Хришћанска црква	-Зна ко су папа и патријарх и да је папи средиште у Риму, а патријарху у Цариграду - Препознаје хијерархију свештенства које припада православној, а које	-Зна када је (1054) дошло до раскола хришћанске цркве -Зна да наведе православну и католичку хијерархију	-Зна када је (1054) дошло до раскола хришћанске цркве и које су последице тог чина и данас - Зна да опише Раскол хришћанске цркве (време,	- Зна да целовито опише однос хришћанске цркве у Франачкој и Византији, узроке и развој антагонизма између два центра и на који начин се сукоб продубио и

	римокатоличкој цркви (уме да их повеже) на основу упоредне табеле -Препознаје на сликама верске објекте православне и католичке цркве -Зна на карти да покаже где су Рим, Цариград, Јерусалим	-Зна шта је то манастир и ко су монаси -Разликује појмове монах и монарх - Уме да објасни појмове мисионар, покрштавање, јерес	узрок, последице) - Уочава и објашњава значај хришћанске цркве у средњем веку - На карти показује подручја утицаја Римокатоличке и православне цркве -Зна да наведе значај хришћанске цркве у средњем веку	траје до данас
- Исламски свет у средњем веку	-Зна када (622) и где се јавља ислам (Арабијско полуострво) -Зна име оснивача ислама (Мухамед) -На карти, уз помоћ наставника, уме да нађе Арабљанско полуострво -Именује и препознаје на слици исламску богомољу-џамију -Зна да се верници ислама зову муслимани -Зна де се верска књига муслимана зове Куран	-Зна основне особености ислама као религије - Зна уз помоћ табеле да упореди особине ислама и хришћанства -Зна да објасни појам хиџра -Зна где је Мека и зашто је важна за муслимане -Зна да су Арабљани Европљанима пренели многа знања из астрономије, медицине и математике	-Зна на карти, самостално, да покаже простор настанка ислама и његовог ширења -Зна да опише арабијско-европске односе у раном средњем веку -Зна да опише настанак ислама (ко га је основао, када, где, узрок, последице)	- Зна да опише појам и процес исламизације у раном средњем веку - Зна самостално да упореди основне карактеристике ислама и хришћанства -Зна целовито узрочно-последично, уз коришћење карте, течно да опише настанак и развој ислама и ко га је и када зауставио (732. Карло Мартел, Франачка)
- Европа и Средоземље у раном средњем веку	-Повезује владаре са титулама и државама где су владали -Разликује верске објекте православних, римокатолика, муслимана -Зна по чему су важни градови: Рим, Цариград, Јерусалим -Издава најзначајније личности раног средњег века -Зна основне карактеристике натуралне и робно-новчане привреде	-Зна да упореди натуралну и робно-новчану привреду и зна у ком делу Европе је која била развијена -Зна да повеже парове (супротног или сличног значења и повезаности) и да то објасни: православна-римокатоличка црква; Рим-Цариград; вазал-сениор; феудалац-кмет; натурална-робно-новчана привреда; стари век-средњи век; кмет-роб; робовласништво-феудализам, хришћанин-муслиман... - Зна хронолошки, на	- На линији времена уме да означи најважније догађаје раног средњег века -Зна да издвоји главне карактеристике раног средњег века са њиховим најзначајнијим особеностима	-Зна тематски да повеже догађаје и личности (Велика себа народа, пад Западног римског царства, осамостаљење Византије и учвршћивање хришћанства-IV и V век) -Зна да повеже савременике (Мухамед -Ираклије; Василије II –Самуило) - Зна да уради мапу ума за рани средњи век - образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима;

		линији времена да означи и поређа владаре раног средњег века		
- Словени на Балкану у раном средњем веку	-Зна да наведе групе Словена - Зна кад трају њихове сеобе	-Зна да именује и на карти, уз помоћ наставника, покаже области које насељавају Источни, Западни и Јужни Словени -Зна да именује и на карти покаже, уз помоћ наставника, где се налазе Јужни Словени и племена која њима припадају: Словенци, Хрвати, Срби и Бугари -Зна да разликује израз Словен, Словак и Словенац	-Зна самостално да на карти покаже наведене појмове, као и границе словенских територија у Европи у средњем веку: Лаба (Елба), Балтичко, море, Јадранско море, Црно море, реке Дњепар, Дунав -Зна да на простору Немачке постоје (још увек) Лужички Срби - Зна да су Словени и Авари имали савез против Византије	-Уме да повеже и објасни сеобе Словена и Велику сеобу народа -Зна да упореди територијални распоред и имена словенских племена у средњем веку и данас, уз помоћ историјских карти и самостално -На основу топонимије Европе зна да закључи где су се све простирала словенска племена
- Јужни Словени	-Зна која племена припадају Јужним Словенима и да су Срби-Јужни Словени - Зна на карти да покаже области где су се населили Јужни Словени - Зна да именује суседе Срба	- Зна где су се, када и зашто населили Авари и шта је са њима било на крају (постоје ли данас?) -Зна на карти самостално да покаже суседе Срба некад и сад -Зна на карти да покаже, уз помоћ наставника, Балканско полуострво, Јужне Словене и њихове суседе (Византију, Франачку, Мађарску-Угарску, Бугарску) -Зна да су Мађарска и Угарска једно исто	-Зна ко је у Панонској низији био по хронолошком редоследу од IV до X века (Хуни, Авари, Мађари), шта се десило са тим народима до данас, а шта са Словенима који су се налазили на том подручју -Изражава свој став о (критичко мишљење) историјском догађају (према пораженим Словенима које је у бици на Беласици (1014) победио Василија II Македонца -Зна самостално и целовито, узрочно-последично јасно, о пореклу Авара, њиховом доласку у Панонију и како су нестали	-Зна целовито да опише однос Јужних Словена према суседима и које су данас последице тадашњих дешавања -Заузима критички став према непознаницама у (нпр.проблем аутохтоности Словена...Илира)
- Србија од VII до XII века	-Зна, уз помоћ наставника, да покаже на карти српске земље у раном средњем веку: а обавезно зна где су Зета и Србија	-Зна да дефинише појам кнез -Зна да су Бугарска и Византија користиле	-Самостално на карти показује српске земље уз показивање граница између једне и друге	-Зна самостално да исприча главне карактеристике владавине Властимировића (од када до када владају-

	(Рашка) - Зна да је, за сада, прва позната српска династија династија Властимировића	међусобне сукобе у породици Властимировић да остваре свој утицај -Зна ко је ослободио Србију од бугарске власти	-Повезује знања из ове лекције са предходнима , описује односе са Бугарском и Византијом (пре свега, у време Симеона)	векови, ко је први, а ко последњи познати члан те династије, покрштавање Срба, борба за самосталност
- Дукља X/XI век	- Зна, уз помоћ наставника, да покаже на карти српске земље у раном средњем веку: а обавезно зна где су Босна, Зета и Србија (Рашка) -Повезује Властимировиће са Рашком, а Војислављевиће са Дукљом (Зетом)	-Зна да препозна и повеже име владара и династију из које долази - Зна да је Михаило први крунисани српски краљ	- Зна да опише и истакне кључне моменте владавине српским земљама династије Војислављевић (, Војислав-ослободио је од Византије; 1077.Михаило Војислављевић постао краљ, а у време Бодина је била територијално највећа...) -Зна на основу понуђених лоза да на линији времена означи периоде владавине - хронолошки редослед српских династија (Властимировић, Војислављевић,	-Зна да целовито, јасно, узрочно-последично логично, у главним цртама опише успон и пад Дукље у XI веку
- Покрштавање Срба и других Јужних Словена и њихова рана култура	-Зна да су Ћирило и Методије саставили глаголицу, а Климент и Наум ћирилицу -Повезује мисију Ћирила и Методија са ширењем хришћанства међу Словенима -Зна да именује најзначајнију српску књигу овог периода: Мирослављево јеванђење	-Зна у главним цртама да опише мисију Ћирила и Методија (863-век, почетак мисије ширења хришћанства, преведене верске књиге на старословенски) уз помоћ наставника - Зна на карти да покаже, на Балкану, подручја утицаја римокатоличке и православне цркве	-Зна у главним цртама да опише мисију Ћирила и Методија (863, почетак мисије ширења хришћанства; глаголица; преведене верске књиге на старословенски, Цариград, Охрид, Климент и Наум; последице: Срби и Бугари прихватили хришћанство из Цариграда и пишу ћирилицом) -Зна на примерима да уочи и издвоји главне особине средњовековне културе код Јужних Словена - Зна зашто је значајно Мирослављево јеванђеље	- Зна целовито узрочно-последично логично да опише мисију Ћирила и методија уз сагледавање опште војно-политичке ситуације у Великој Моравској 2/2 IX века и почетка X-ог (Немачко свештенство, германизација, служење на латинском, оправдавање код папе, долазак Мађара и протеривање ученика, где су одишли њихови ученици и које то последице вуче са собом-глаголаши, Срби и Бугари-ћирилица...) -Зна да опише последице християнизације на Балкану;

ЕВРОПА У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ

3. Врхунац Европе у средњем веку - Државна уређења	-Зна дефиницију појма монархијаи република -Зна да именује сталеже -Зна да повеже државу (оне које смо учили Франачка, Византија, Венеција, Србија) са њеним државним уређењем - Уме да повеже државу и титулу владара - Зна да наведе државе које су ратовале у Стогодишњем рату	-Зна да именује сталеже и како учествују у власти -Зна основне чињенице о Светом-римском царству (Немачкој), Енглеској и Француској у периоду развијеног феудализма -Зна разлику између монархије и републике - Зна које друштвене групе чине представничка тела -Зна начине наслеђивања у династији -Зна ко је био Вилијем Освајач	-Зна да објасни важност Магна карте за ограничавање власти владара - Зна да објасни узрок сукоба између Римокатоличке цркве и владара Светог Римског Царства - Уме да објасни шта су представничка тела - Уме да објасни узрок, ток и крај Стогодишњег рата - Уме да опише битку код Хејстингса	- Зна зашто су се сукобиле владарске идеологије Франачке и Византије, када се Карло Велики прогласио за цара - Уме да повеже победу Француске у Стогодишњем рату са њеном данашњом територијом - Уме да објасни разлику између владавине браће Јована без Земље и Ричарда Лавље Срце и повеже их са доношењем Велике повеље слобода
- Крсташки ратови	-Зна да објасни појам ходочашће-обилазак светих места и која су то света места за хришћане -Зна дефиниције појмова: крсташи, крсташки рат -Зна где је Јерусалим и зашто је важан за хришћане, муслимане и Јевреје -Зна да наведе ко ратује у Крсташким ратовима -Зна на карти да покаже, користећи се легендом, правце I и IV крсташког похода	-Зна да опише у главним цртама I и IV крсташки поход - Зна главне крсташке државе и уме да их покаже на карти -Зна ко су: Фридрих Барбароса, Ричард Лавље Срце, Саладин и и зашто су они важни - Зна где је Блиски исток и Палестина -Зна да наведе последицу IV крсташког похода - Уме да наведе узрок, трајање, зарађене стране, временски оквир и резултат крсташких ратова	-Зна да опише улогу Млетачке републике у IV крсташком походу -Зна на карти самостално да покаже правце I и IV крсташког похода -Препознаје и критички процењује интересе појединих држава и друштвених слојева у Западној и Средњој Европи, као и папе, врховног поглавара Римокатоличке цркве, у крсташким походима	-Зна критички да процени крсташке походе-(почетну идеју и резултате; односе крстаха и Византије, као и однос Римокатоличке и православне цркве после ових похода, развијање трговине и културна размена)
- Србија у доба Стефана Немање	-Зна самостално на карти да покаже Рашку, Византију и Угарску; уз помоћ наставника показује Студеницу и Хиландар -Зна ко је Стефан Немања и зашто је важан за развој српске државе (време владавине- век, родоначелник Немањића,	-Зна дефиницију појма јеретик -Зна ко су синови Стефана Немање и на који начин су они својим женидбено-удадбеним везама представљали одбрамбену дипломатију	- Уме да примени знање о суштини вазалних односа на примеру односа између Византије и Србије у доба Стефана Немање -Зна да покаже на карти Свету Гору -Зна да опише однос	-Повезује знања везана за III крсташки поход, пролазак крстаха кроз Србију и политику Стефана Немање према Византији (1189, Ниш, Фридрих Барбароса, савез против Византије, наш владар је био писмен у

	осамостаљује Србију од Византије, велики задужбинар: Студеница, Хиландар, -Зна на лози да покаже Стефана Немању и његове синове	Србије -Зна да је Стефан Немања носио титулу великог жупана -Зна ко су богумили и шта се десило са њима на Балкану у време Стефана Немање -Зна да је са сином Савом основао Хиландар	Стефана Немање и СПЦ (монах Симеон, протерао јеретике) -Зна да објасни појам ктитор и наведе примере	односу на немачког цара... -Целовито, самостално, течно, узрочно-последично логично уме да опише владавину Стефана Немање уз показивање на карти
- Србија у доба Стефана Немањића	-Зна ко су Стефан Немањић и Свети Сава -Зна да именује првог краља из лозе Немањића и првог српског архиепископа -Зна на сликама да препозна Стефана Немању, Стефана Немањића и Светог Саву	- Зна да је Стефан Немањић задужбинар манастира Жича -Зна ко су Стефан Немањић и Свети Сава и зашто су важни за осамостаљење и развој српске државе -Зна да опише владавину Стефана Немањића -Зна када је Србија постала краљевина (1217), а када је СПЦ постала самостална на рангу архиепископије (1219)	-Уме да опише однос Србије са Угарском и Византијом до 1204 -Зна да опише и објасни процес добијања самосталности СПЦ - На линији времена уме да означи кључне догађаје у Србији у време Стефана Немање и Стефана Немањића	-Зна да свеобухватно опише ситуацију на Балкану после пада Цариграда у руке крсташа и у перспективи тих догађаја да анализира потезе Стефана Немањића и Светог Саве -Зна да дефинише појам аутокефалност

- Успон српске државе у XIII и поч. XIV века	-Зна на лози Немањића да покаже потомке краља Првовенчаног и прочита године владавине -Зна на карти, уз помоћ легенде, да покаже Србију у XIII веку -Зна на карти да покаже Ново Брдо и Рудник, где се налази Дубровачка република -Зна, на карти, уз помоћ наставника да покаже проширење Србије у време Милутина и да обележи области којима је и даље владао Драгутин и где се налазе њихове познате задужбине -На линији времена, уз помоћ свеске и књиге, зна да обележи кључне догађаје везане за Србију у XIII веку	- На линији времена, користежћи лозу, зна да обележи владавине српских владара у XIII веку -Зна да објасни успон српске државе у време Уроша I (рудари Саси, развој рударства, повећава се количина новца, развој робно-новчане привреде) -Зна да на карти покаже јужне границе српске државе у време краља Милутина: Охрид-Прилеп-Штип, као и његове задужбине: Грачаницу, Богородицу Љевишку -Зна да целовито опише владавину Уроша I, уз показивање на карти	- Зна да повеже и објасни положај Србије са женидбено-удадбеним везама српских владара - Зна да опише спољно-политичке односе Србије у време краља Уроша I (Дубровник-споразум, Саси-рударство, Угарска-женидба сина Драгутина, Јелена Анжујска-жена) -Зна да опише унутрашњо-политичке односе Србије у време краља Уроша I (преузима власт после слабљења бугарског утицаја у Србији, развој рударства, занатства, трговине, ковање новца, сукоб са сином Драгутином) -Зна ко је Симонида и у чему је била потреба и суштина њеног брака са Милутином -Зна да опише Дежевски споразум (када, зашто је донет, како гласи) и последице које је донео у наредним деценијама -Уме да изради пано на теме: Милутин, Србија у XIII веку, жене српских владара XIII века, уз сугестије наставника како да уради и где да нађе литературу	-Зна узрочно-последично логично, хронолошки тачно да опише Србију у време потомака Стефана Немањића -Зна да направи паралелне линије времена за Србију и Византију у XIII веку, са унетим најзначајнијим догађајима (онолико колико се учи у школи) за једну и другу државу
- Српско царство	-На лози Немањића уме да прочита ко је отаца ко син Стефану Дечанском -Зна да је задужбина Стефана Дечанског-Дечани и да је покаже на карти -Зна да именује члана династије Немањића који је себе прогласио за цара	-Зна да опише кључне догађаје важне за однос Стефана Дечанског са оцем Милутином и са сином Душаном -Зна да објасни долазак на власт Стефана Дечанског (грађански рат)	-Зна да целовито, узрочно-последично јасно опише кључне моменте Душанове владавине (време владавине, односе са Бугарском и Византијом, проширење Србије, патријаршија, царство, Законик, појава Турака)	-Зна целовито, течно, узрочно-последично јасно, да опише владавину цара Душана (уз предходно наведено, односи са Дубровником, западом, борба против сепаратизма, са Турцима) -Зна да опише узрочно-

	-Зна да покаже на карти Душаново царство -Зна када се СПЦ уздигла на ниво патријаршије (1346) и када је Душан проглашен за цара. -Зна да именује најзначајнији средњовековни српски правни споменик	-Зна да опише битку на Велбужду (узрок, када је била 1330, где се то налази на карти, ко се сукобио, зашто, последице) -Зна зашто је и када проглашен Душанов законик (1349) -Зна на линији времена, уз помоћ белешки, лозе, да означи и именује кључне догађаје за ½ XIV века	-Зна да образложи отпор Византије према Душановој царској титули и у исто време проглашења СПЦ за патријаршију и како се завршио овај сукоб -Зна где су биле престонице Србије у време Душана (Призрен и Скопље) и зна да их покаже на карти	последично процес померања средишта државе од Стефана Немање до Душана и да то покаже на карти
- Крај српског царства	- Зна да именује последњег владара из династије Немањића -Зна да именује три обласна господара , по избору, и да покаже области где се налазе: Вук Бранковић, кнез Лазар	-Зна да у главним цртама опише владавину последњег Немањића (кад је владао, распад државе, последњи из лозе) -Зна да покаже на карти, уз помоћ наставника, области главних обласних господара у Србији (Вукашин и Угљеша Мрњавчевићи, Војислав Војиновић, Никола Алтомановић; кнез Лазар, Вук Бранковић, Балшићи) -Зна ко је краљ Вукашин и зашто је важан -Зна да образложи зашто се Марко зове краљевић у народним песмама	- Препознаје облике и појаве сепаратизма на примерима -Зна да опише односе између обласних господара после Душанове смрти -Зна на карти да покаже територије обласних господара - Уме да опише битку на Марици	-Зна свеобухватно да анализира међународну позицију Србије у време Уроша V -Објашњава облике и појаве сепаратизма на примерима (самостално ковање новца, успостављање личних дипломатских односа са другим државама, директно одбијање послушности) и то повезује са знањем о вазалним односима -Даје лични, аргументован став о актерима распадања српске државе
- Државно и друштвено уређење срв.Србије	-Разликује и именује основне друштвене слојеве у средњовековној Србији	-Зна ко су велможе, а ко себри на друштвеној лествици (феудалци-зависно становништво) -Зна да у основним цртама опише државно уређење Србије у ср.веку	-Зна да опише државно и друштвено уређење средњовековне Србије	-Зна да опише друштвено-економску-политичку позицију друштвених слојева у Србији, на основу чланова Законика - Уме да објасни, на примерима, улогу Државних сабора (одлазак Стефана

				Немање са власти, Дежевски споразум, доношење Душановог законика...)
- Срби и њихово окружење у позном средњем веку	-Повезује владаре са титулама и државама где су владали -Препознаје најзначајније задужбине Немањића на сликама -Издаја најзначајније личности Србије позног средњег века	-Зна да издвоји главне карактеристике Србије у доба Немањића -Зна да повеже парове (задужбина-владар; титула-владар; велможа-феудалац: -На линији времена уме да означи најважније догађаје Србије Немањића у позном средњег века	- Зна хронолошки, на линији времена да означи и поређа владаре Србије Немањића и најзначајније догађаје њихове владавине - Уме да објасни однос Немањића и СПЦ -Зна да опише и критички сагледа позицију Македоније пре и после Маричке битке	- Зна да повеже савременике (Сава и Стефан Првовенчани; Твртко I и Лазар; Вукашин и Урош V) - Зна да уради мапу ума за Србију у доба Немањића Зна тематски да повеже догађаје и личности (Стефан Првовенчани-краљевина; Сава- аутокефалност; Душан- царство, патријаршија, ширење државе и распад државе...)

- Турци Османлије и њихова прва освајања на Балкану	-Зна да именује владарску династију у Турској -Зна да је главна религија у царству-ислам -Зна ко су кнез Лазар и Марко Краљевић -Зна да опише кључне догађаје Косовске битке (када-датум, где се налази на карти, ко су сукобљене стране) -Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже правац ширења Османског царства у Европи (из Мале Азије)	-Зна ко је Марко Краљевић и уме да опише његову положај у односу на Османско царство после Маричке битке (вазал) њима десило -Зна ко су Мурат I и кнегиња Милица и зашто су важни -Зна да опише владавину кнеза Лазара (кључни догађаји: године владавине 1371-1389, престоница, супруга, ктитор, Косовска битка) -Зна целовито, узрочно-последично јасно да опише Косовску битку уз показивање на карти - Зна да опише титулу кнеза и кнежевине -Зна историјске и неисторијске личности, које су учествовале у Косовској бици -Зна где је престоница Моравске Србије (Крушевац) и зна да је покаже на карти -Зна да објасни зашто Србију 2/2 XIV века зовемо Моравска Србија	-Зна да објасни узроке ширења Османског царства с обзиром на унутрашње уређење државе (војска , пешадија, коњица) - Зна да објасни узроке ширења Османског царства с обзиром на спољно-политичке чиниоце -Зна да објасни начин освајања територије од стране Османлија -Зна самостално на карти да покаже ширење Османског царства - Уочава и на примерима објашњава српску неслогу испољену у време доласка Османлија на Балкан (Византија, Бугарска, обласни господари...) -Зна критички, аргументовано да објасни, изрази став и мишљење везаних за Косовску битку: да ли је то победа или пораз (за обе стране) -Уме да критички образложи да ли је Вук Бранковић издајник или не -Зна да објасни зашто је кнез Лазар постао водећи обласни господар у Србији, после смрти последњег Немањића (женидба са Милицом-из рода Немањића, рудници, ширење територије, помирио Српску и васељенску патријаршију, ктитор)	-Зна да целовито, узрочно-последично, јасно објасни узроке успона Османског царства и њиховог ширења на Балкану од средине XIV до краја XV века -На примеру Македоније у 2/2 XIV века уме да примени знање везано за узроке и начин ширења Османског царства (међусобни сукоби обласних господара, потценили су Турке, били су мета сталних упада Турака, после битке вазали, два брата Марка Краљевића су се одселила преко Саве и Дунава-почеци сеоба; Марко као вазал учествује на страни Турака, после његове погибије освојена је потпуно Македонија) - Уме да анализира Запис на Косовском мермерном стубу
- Српска деспотовина	-Зна када је Србија постала деспотовина (1402) и ко је био први српски деспот (Стефан	-Зна да опише владавину Стефана Лазаревића -Зна да опише владавину	- Зна да опише културни узлет Србије у време деспота Стефана Лазаревића	-Зна да опише на које је све начине Србија чувала независност у ½ XV века

	Лазаревић) -Зна хронолошки редослед српских деспота, уз помоћ ленте времена -Зна где је била српска престоница у време деспота Стефана (Београд) и зна самостално да је покаже на карти	Ђурђа Бранковића -Зна ко је Мехмед Освајач и зашто је важан -Зна да објасни разлоге померања српске престонице према северу у време српске деспотовине -Зна на карти да покаже деспотовину у време деспота Стефана, у време Ђурђа Бранковића, Ново Брдо, Смедерево -Зна кад је пао Цариград (1453) , а када Србија (1459) под Османску власт	-Зна да повеже очеве и синове (кнез Лазар-Стефан Лазаревић, Мурат I-Бајазит, Вук Бранковић-Ђурађ Бранковић; Ђурађ Бранковић-Лазар Бранковић) -Зна да уочи и повеже: пад Византије, пад Цариграда и крај средњег века, као кључне догађаје историје Европе -Зна да именује у каквим је односима била Србија у ½ XV века са Угарском и Османским царством и да на примерима препозна зависност Србије	-Зна свеобухватно, течно, узрочно-последично логично, хронолошки прецизно да опише положај Србије у ½ XV века -Зна да критички опише однос Римокатоличке цркве и западноевропских земаља према хришћанској Југо-источној Европи, која је била под дугогодишњом опасношћу од Турака Османлија
- Српске земље и њихово окружење у доба Османлијских освајања	-Повезује владаре са титулама и државама где су владали -На линији времена уме да означи најважније догађаје Србије у XV веку -Издваја најзначајније личности Србије у XV веку	- Зна хронолошки, на линији времена да означи и поређа српске деспоте -Зна да издвоји главне карактеристике Србије у доба Деспотовине -Зна да повеже парове (титула-владар; династија-држава; владар-држава)	-Зна тематски да повеже догађаје и личности (Стефан Лазаревић-деспотина, Београд;Ђурађ Бранковић-Смедерево, пад Деспотовине; Мехмед Освајач-пад Византије, Србије и Босне - Зна да повеже савременике (Деспот Стефан-деспот Ђурађ; Ђурађ Бранковић-Мехмед-Освајач))	- Зна самостално да уради мапу ума за Србију у XV веку
- Постанак и развој средњовековних градова	-Зна да именује натуралну и робно-новчану привреду и зна кључне разлике између њих -Зна чиме се претежно баве становници града -Зна да опише живот у граду и изглед града на основу слике	-Зна узрочно-последично да опише развитац градова у Западној Европи од XII века -Зна да опише на које начине и зашто су се градови борили за самоуправу	-Зна дефиницију појма цех (еснаф) и уме да опише њихову организацију - Зна да опише узроке настанка развијених и великих градова у Западној Европи, као и све последице, које су настале из тог развоја	-Уочава и издваја добре и лоше стране живота у средњовековним градовима -Зна да упореди градове средњег века са савременим градовима у форми табеле (занимања људи, изглед града, чистоћа, култура...)
- Опште одлике	-Зна да објасни шта је то култура	-Препознаје и зна две кључне одлике	-Зна да објасни појам универзитет	-Уме критички јасно да упореди културне области у

средњовековне културе	-Зна да наведе, по избору три проналаска из средњег века - На основу слике уме да препозна верски објекат: православних, римокатолика и муслимана.	средњовековне културе: верски и феудални карактер -Уме на карти, уз помоћ наставника, до покаже културне зоне -Зна да се у средњем веку културне зоне поклапају са верским границама	-Зна да опише развој школства (где се учило, шта се учило)	Европи у средњем веку -Зна да је отворена Сорбона у Паризу, а потом Оксфорд у Енглеској, па Кембриџ, универзитети, који и данас постоје -Зна ко је Марко Поло и зашто је он важан
- Свакодневни живот у средњем веку	- Зна шта је то двор - Разликује и именује друштвене слојеве у средњем веку -Уме да опише разлике живота у средњем веку на селу и у граду на основу историјских извора (слика, текста) -Зна на слици да препозна витеза и да опише његову опрему	-Целовито описује владара, његов положај, живот на двору -Самостално и целовито описује живот на селу и у граду у средњем веку, на основу изабраних историјских извора -Свеобухватно описује живот у средњем веку на основу понуђених материјала - историјских слика (село-град; богати-сиромашни; исток-запад)	-Уочава и издваја основне карактеристике утицаја хришћанске цркве на све друштвене слојеве у средњем веку -Упоредије живот у средњем веку са данашњим начином живота	-Упоредије свакодневни живот у Византији и Западној Европи (дворови владара, величина градова, положај жена, утицај хришћанске цркве на свакодневни живот, однос владара и хришћанске цркве; владарска идеологија истока и запада)
НОВА ЕВРОПА И ПОЧЕТАК МОДЕРНОГ ДОБА (Рани нови век)				
4. Нова Европа и почетак модерног доба - Основне одлике новог века	-Зна да именује историјски период од половине XV до половине XIX века - Зна хронолошке оквири појма нови век - Зна да именује историјске периоде и зна њихов хронолошки редослед	- Зна да наведе основне карактеристике историјског периода званог нови век -Зна да разврста и наведе историјске изворе за нови век -Зна да објасни појам историографија -Зна дефиницију појма „нови век“	-Зна да објасни зашто смо за почетак и крај новог века узели баш те хронолошке одреднице	- Уме да упореди основне карактеристике старог, средњег и новог века -Зна да именује најближи архив или музеј у месту где живи и зна зашто су те институције важне
- Велика географска открића	-Зна да наведе три највећа географска открића (пут за Индију, пут за Америку и опловљавање света)	--Зна да наведе пет научно-технолошка открића са почетка новог века (каравела, компас,	-Зна да наведе већину последица Великих географских открића и да их препозна на примерима из	- Уме да изрази свој став о последицама Великих географских открића у садашњости

	-Зна да наведе три научно-технолошка открића са почетка новог века (каравела, компас, астролаб, дурбин, мапе, штампарија, часовник ...) -Зна ко су Кристофер Колумбо, Фернандо Магелан, Гутенберг и зашто су важни - Уме на карти, уз помоћ наставника, да покаже три главна Велика географска открића	астролаб, дурбин, мапе, штампарија, часовник ...) -Зна да наведе узроке и предуслове за Велика географска открића -Зна ко је Бартоломео Дијаз -Зна да опише процес колонизације Новог света и његове последице -Зна да направи пано, ППТ о морепловцима или великим географским открићима, уз сугестије наставника -Зна да објасни разлику појмова нови свет-стари свет -Зна да именује морепловце који су их открили и хронолошки прецизно зна када су се десила	садашњости (Индијанци у резерватима, раширеност појединих језика данас, повећан број црнаца у САД и Западној Европи...) -Зна самостално да презентује Велика географска открића кроз пано, ППТ -Зна на карти да повеже и покаже узрок, ток и последице Великих географских открића -Зна да закључи и објасни последице Великих географских открића	-Зна целовито узрочно-последично логично, хронолошки тачно, уз показивање на карти да опише Велика географска открића -Уме да одреди угао гледања на историјску појаву: освајања Америке од стране конквистадора, на основу слика и текстуалног извора
- Градови у новом веку	-Зна да репродукује дефиницију појма манфактура - Зна да одреди период када се јавља мануфактура -Зна да опише принцип рада у мануфактури уз помоћ наставника -Зна да именује градове у којима се развијају мануфактуре и да их уз помоћ наставника пронађе на карти: Фиренца, Венеција, Ђенова, Париз, Лондон, Антверпен, Амстердам -Зна да опише свакодневни живот у граду -Зна да објасни, уз помоћ наставника, појмове робно-новчана привреда; мануфактурна и капиталистичка привреда	-Зна на карти самостално да покаже најразвијеније градове и да на основу њиховог распореда закључи зашто су се баш ту развиле мануфактуре -Зна да објасни почетке настанка и развоја грађанске класе -Разликује начине производње у средњем веку и у новом веку и зна да то објасни -На основу историјског извора (слика, текст) разликује градове средњег и новог века - Зна одакле су и где долазили робови	-Зна целовито да објасни мануфактуру (узрок настанка, где се развила, принцип рада, последице) - Уме да објасни зашто је настало ропство	-Зна да уочи и објасни улогу и значај великих европских градова у периоду од краја XV до краја XVIII века -Зна да сам осмисли и наведе пример мануфактуре некада и данас, с обзиром на принцип рада

	- Зна ко су били робови			
- Хуманизам и ренесанса	-Зна дефиницију појмова: хуманизам, ренесанса - Зна да хронолошки и просторно смести хуманизам и ренесансу - Зна, по сопственом избору, да наведе три представника хуманизма и ренесансе	-Зна да опише узроке и последице настанка хуманизма и ренесансе - Зна, по сопственом избору, да наведе пет представника хуманизма и ренесансе и њихова дела -Зна ко су Микеланђело и Леонардо да Винчи -Зна да направи ППТ, пано о Хуманизму и ренесанси, уз сугестије наставника	- Зна самостално да презентује Хуманизам и ренесансу кроз пано, ППТ -Зна на примерима слика да препозна да ли припадају периоду средњег века или хуманизму и ренесанси и да објасни свој закључак -Зна ко су следеће личности: Данте Алигијери, Франческо Петрарка, Ђовани Бокачо, Еразмо Ротердамски, Николо Макијавели, Албрехт Дирер... и у чему је њихов значај	-Зна да наведе и објасни основне разлике између културе хуманизма и ренесансе и културе средњег века (хришћанство-протестантизам; село-град; Бог као центар стварања-човек, као центар свтварања) -Зна да узрочно-последично повеже настанак и развој хуманизма и ренесансе са предходним лекцијама (развојем градова и великим географским открићима, мануфактуром)
- Реформација и противреформац ија	-Зна дефиницију појма протестант -Зна ко је Мартин Лутер и зашто је значајан -Зна хронолошку одредницу, која се узима за настанак протестантизма (1517) -Зна ко је папа -Зна да наведе начине на које је реаговала Римокатоличка црква на протестантизам, уз помоћ наставника (ратови, монашки редови-језуити, инквизиција, индекс забрањених књига, унутрашња реформа)	-Зна да објасни узроке настанка протестантизма -Зна да објасни начине супротстављања протестантизму од стране Римокатоличке цркве -Зна основне чињенице о језуитима (када су основани, зашто, ко је Игњацио Лојола) -Зна са историјске карте да прочита где је настала и раширила се поједина протестантска група -Зна да именује три највеће протестантске цркве (лутерани, калвинисти, англиканци) и да их повеже са земљама у којима су распрострањене	-Зна да повеже и интерпретира развој хришћанства од настанка, преко раскола до појаве протестантског покрета - зна да опише Вартоломејску ноћ и Тридесетогодишњи рат	-Зна да узрочно-последично повеже предходно градиво са развојем протестантизма у Европи и Новом свету
- Апсолутистичке монархије	-Зна да именује сталеже (племство-аристократија, свештенство и грађанство-III	-Зна да објасни појмове апсолутна монархија и сталеж	-Зна да повеже процес привредних и друштвених промена у Европи у XVI и	-Разуме и узрочно-последично објашњава прелазак са сталешке на

	сталеж) - Уме да одреди како и колико сваки од њих учествује у власти, уз помоћ наставника -Зна да разликује трећи сталеж од других сталежа у доба апсолутне монархије на примерима: - Грађанско друштво (сељаци, градско становништво, трговци, занатлије, професори, учитељи) -Зна да именује и на карти покаже апсолутистичке монархије: Француску, Русију, Свето римско царство, Османско царство	-Зна да су апсолутистичке монархије: Пруска , Шпанија -Зна да опише интересе сталежа који подржавају апсолутну монархију -Зна ко су Петар Велики и Марија Терезија -Зна да повеже државу и династију која њоме влада и титулатуру те династије тј.државе (Русија-Рјуриковић, Романови, царство; Аустрија, Хабзбурзи, царство; Турска – Османовићи-(султан)) - Препознаје разлике између сталешке или апсолутне монархије	XVII веку са настанком апсолутних монархија -Разграничава и упоређује појмове: државно и друштвено уређење; сталешка и апсолутна монархија; монархија и република; апсолутна монархија и просвећени апсолутизам -Зна да опише принцип (начин) владавине у апсолутној монархији - Зна да повеже државу, династију која њоме влада, титулатуру и дворце те династије тј.државе (Француска-Валоа, Бурбони, краљ; Пруска-Хоенцолерни, цар, краљ)и дворци: Лувр, Шенбрун, Кремљ, Версај -Зна на примеру држава које смо до сада учили да одреди тип државног уређења	апсолутну монархију
- Успон Европе	-Израда ленте времена, уз помоћ наставника	- Издавају у форми табеле, уз помоћ наставника или другог ученика, позитивне и негативне карактеристике појава у Европи од XV до краја XVIII века	- Самостална израда ленте времена	- Самостално издавају у форми табеле, позитивне и негативне карактеристике појава у Европи од XV до краја XVIII века
- Турска освајања, друштво и држава XVI-XVIII века	-Зна ко је Сулејман Величанствени -Препознаје да је Османско царство апсолутна монархија и зна зашто је то тако -Зна да покаже на карти Османско царство у свом највећем обиму -Зна шта је ислам, исламизација, данак у крви, султан	-Зна да покаже на карти ширење Османског царства -Зна да опише узроке успона Османског царства -Зна да наведе административну поделу Османског царства: пашалук, санџак, нахија -Зна да објасни појмове: кадија, јаничар, спахија, Диван -Зна да опише хајдуке и	-Зна да дефинише појам ејалет или беглербеглук; -Зна да упоређи привредни и друштвени развој у Западне и Југо-источне Европе у XV и XVI веку -Зна да објасни феудално уређење Османског царства и именује друштвене категорије: јањичари, спахије, раја, власи	- Зна да покаже на карти ширење Османског царства у Европи, уз повезивање са хронолошким одредницама тог ширења (1354, 1395,1453, 1459, 1463,1496,1526) -Зна да наведе примере турског наслеђа, које се одржало до данас, на подручју Србије (јастук, јорган, бубрег, кафа, турцизми, топоними: Мегдан, Турица, Теразије ...)

		њихову организацију		
- Положај Срба у Турском царству	- Уме да покаже државе под којима су Срби живели од XVI до XVIII века - Именује основне порезе које раја плаћа Османским властима уз помоћ наставника - Зна шта је исламизација	- Зна да објасни разлику између влашких сточара и остале раје - Описује основне порезе које раја плаћа Османским властима (харач, кулук, десетак, данак у крви) - Зна да именује облике отпора српског народа Османској власти (хајдуци, ускоци, буне и устанци)	- Уме да опише положај хришћанске раје, сваког слоја понаособ, у Османском царству	- Уме да објасни специфичности сваког друштвеног слоја у Османском царству овог периода - Уме критички да анализира добре и лоше стране хајдучије - Зна да из српских народних јуначких песама уочи и издвоји делове у којима се описује хајдучка организација
- Српска православна црква	- Уме да објасни скраћеницу СПЦ - Зна када је обновљена и зашто Пећка патријаршија, уз помоћ наставника - Зна када је укинута и зашто Пећка патријаршија, уз помоћ наставника - Зна да наведе у чему је значај Пећке патријаршије, уз помоћ наставника - Зна на карти да покаже простор утицаја Пећке патријаршије - Уме да објасни ко је Мехмед-паша Соколовић и зашто је значајан за СПЦ-националну историју, уз помоћ наставника	- Повезује појам патријаршије са знањем из средњег века (време оснивања архиепископије, патријаршије, црквена хијерархија...) - Зна ко су Макарије Соколовић, Арсеније III Чарнојевић, Арсеније IV Јовановић - Зна да објасни самостално зашто је обновљена, а зашто је укинута Пећка патријаршија - Зна да покаже на карти где се налазе: Пећ, Цетиње и Сремски Карловци - Зна да објасни значај Мехмед-паше соколовића за СПЦ	- Зна целовито (узрочно-последично) да опише улогу Пећке патријаршије у српском народу од XVI до XVIII века	- Зна кроз коришћење примера, да опише значај Пећке патријаршије, зашто је обновљена, зашто укинута... - Зна самостално да направи мапу ума Пећка патријаршија - Зна да покаже на карти, поред предходно наведеног, Дечане, Милешеву и Острог
- Сеобе Срба	- Зна да наведе и објасни узроке сеоба Срба уз помоћ наставника - Зна ко су Арсеније III Чарнојевић и Арсеније IV	- Зна када су биле Велика сеоба и Друга сеоба Срба (1690 и 1739) - Зна да именује и	- Зна целовито, узрочно-последично да опише сеобе Срба (од доласка Турака на Балкан)	- Зна да повеже и опише процес сеоба Срба са ширењем Османског царства на Балкану, односом

	Јовановић и зашто су важни	покаже простор који су населили Срби 16-19.века (Лика, Кордун, Хрватска, Славонија, Далмација, Банат, Бачка, Срем) -Зна да наведе последице сеоба Срба, које се огледају у савремености, уз помоћ наставника	-Зна да на карти покаже Војну крајину и правце сеоба Срба -Зна узрочно-последично да опише Велику сеобу Срба -Зна узрочно-последично да опише Другу сеобу Срба -Зна да препозна на слици Паје Јовановића догађај који она описује-Сеобу Срба	Угарске, па Хабзбуршке монархије и Млетачке према том процесу -Зна да последице сеоба Срба поткрепи примерима из садашњости -Зна да на било којој карти покаже правце сеоба Срба, Војну крајину
- Срби под хабзбуршком и млетачком влашћу (статус и привилегије, Војна крајина)	- Зна ко су Арсеније III Чарнојевић и Арсеније IV Јовановић и зашто су важни - Зна да објасни појам покатоличавање и Војна крајина -Зна да су Срби имали привилегије у Војној крајини, да су били војници и да је покаже на карти, као и Хабзбуршку монархију	-Зна да објасни појам унијаћење -Уме на карти да покаже: Сремске Карловце, Фрушку Гору, Дубровник, Далмацију и Млетачку републику -Зна хронолошке одреднице настанка Војне крајине - Зна да именује документ на којима се заснивају привилегије Срба	- Зна да процени положај Срба под хабзбуршком и млетачком влашћу (узроке досељавања, добре стране, притиске, начине очувања националног идентитета) -Зна критички да опише положај Срба, добре и лоше стране тог положаја под хабзбуршком и млетачком влашћу -Зна да опише значај СПЦ за очување националног идентитета Срба то јест Карловачке митрополије посебно	-Уме да упореди положај Срба у Османском царству и под хабзбуршком и млетачком влашћу с обзиром на њихов економски, социјални, културни и верски положај -Уме да уочи разлоге и процес настанка и развојачења Војне крајине

Приликом оцењивања уважавају се индивидуалне разлике, образовне потребе, узраст, претходно постигнуће и ангажовање ученика, као и Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, члан 6 („Сл.гласник РС“, бр.34/2019, 59/2020 и 81/2020), Општи критеријуми оцењивања за наставни предмет Историја и Начини праћења постигнућа ученика.

Наставници историје: Мирослав Николић, Бојана Вуков

КРИТЕРИЈУМ ОЦЕЊИВАЊА У НАСТАВИ ИТАЛИЈАНСКОГ ЈЕЗИКА

Основне школе „Соња Маринковић“

(други страни језик од 5. до 8. разреда)

Стручно веће страних језика, настава италијанског језика

Наставник током целе школске године континуирано води евиденцију о напредовању, ангажовању, постигнућима и активностима ученика на часовима.

ОД 5. ДО 8. РАЗРЕДА

Оцењивањем ученика обухваћени су следећи елементи:

- Разумевање (писаног/слушаног садржаја)
- Говорне способности
- Способности писменог изражавања
- Језичке законитости – граматика

- Мерила за елемент „Разумевање“:

Одличан 5 - ученик разуме саговорника и усмено излаже у нормалном темпу, у потпуности разуме писани и слушани текст, с лакоћом влада материјом и вештинама.

Врло добар 4 - разуме питања у нормалном говорном темпу, али је потребно понекад нешто поновити, не разуме сваку појединост код писаног и слушаног садржаја.

Добар 3 - разуме излагања и питања постављена споријим темпом, понекад је нужно поновити и поједноставити неке делове реченице, потребно га је усмеравати.

Довољан 2 - има минимум разумевања и напредује уз помоћ наставника који га води кроз материју, има тешкоћа у разумевању излагања, једва схвата уз објашњења и поједностављења, слабо разуме писану и говорну материју.

Недовољан 1 - не разуме усмена излагања, слушан ни писан садржај ни уз помоћ наставника.

- Мерила за елемент „Говорне способности“:

Одличан 5 – ученик слободно и без оклевања изражава своје мисли, активан је у разговору, правилним изговором течно изговара реченице и нема већих граматичких грешака.

Врло добар 4 - ученик говори правилно, али се изражава са мањим граматичким грешкама које не утичу на разумевање смисла реченице; понекад користи реч или фразу која је неадекватна и погрешно је изговора.

Добар 3 - ученик може да комуницира и има скроман речник, смисао изреченог је понекад нејасан због граматичких грешака и нетачног реда речи, али је разумљив. Ученик има делимичних тешкоћа у читању, изговору и интонацији.

Довољан 2 - ученик прави велике и честе грешке у разговору и изговору што отежава оно што жели да каже; ретко налази праве речи и фразе, тешко се изражава, а његов оскудан речник користи полако и са пуно оклевања упркос великој помоћи наставника.

Недовољан 1 - ученик не уме самостално да се изражава, једва користи најосновнији вокабулар, има потешкоћа у читању, изговору и интонацији. Није савладао ни најосновније граматичке структуре па је смисо изреченог нејасан и неразумљив.

- Мерила за елемент „Способности писменог изражавања“:

Одличан 5 - ученик може у писаној форми да изрази своје мисли самостално и без већих граматичких и правописних проблема; редовно извршава све писане домаће задатке, има добру технику решавања тестова и успешан је у томе.

Врло добар 4 - ученик у писаној форми изражава своје мисли самостално уз понеке граматичке и правописне грешке; готово редовно има све писане домаће задатке; има врло добар резултат на тесту и проверама знања.

Добар 3 - ученик не може без помоћи да изрази своје мисли писаним путем и прави честе и веће правописне и граматичке грешке; делимично ради домаће задатке; углавном остварује просечан резултат на тесту и проверама знања.

Довољан 2 - ученик није способан самостално да се писмено изрази, прави учестале и озбиљне правописне и граматичке грешке; нередовно ради домаће задатке; постиже минималан успех на тествима и проверама знања.

Недовољан 1- прави крупне грешке у писаном изражавању и у основним граматичким облицима, не ради домаће задатке готово уопште, не постиже минималан број бодова на тесту и проверама знања.

- Мерила за елемент „Језичке законитости-граматика“:

Одличан 5 - ученик влада граматичким правилима, потпуно их разуме и правилно

примењује у датом језичком контексту.

Врло добар 4 - ученик разуме и правилно примењује научена граматичка правила, уз местимичне грешке.

Добар 3 - ученик делимично примењује научена граматичка правила уз грешке.

Довољан 2- ученик препознаје граматичка правила и повремено их минимално примењује.

Недовољан 1-ученик не препознаје граматичка правила нити уме да их примењује.

Оцењивање ученика је бројчано и врши се:

- 1) Писаним путем
- 2) Усменим путем
- 3) Праћењем активности на часу и кроз израду домаћих задатака/пројектних активности

Оцена представља објективну и поуздану меру напредовања и развоја ученика, као и ангажовања ученика и његове самосталности у раду.

Ученици 5. разреда имају 1 писмени задатак у другом полуугодишту, а ученици 6.-8. разреда један писмени задатак по полуугодишту. Ученици имају и најмање 1 писану проверу уз претходну најаву садржаја програма наставе и учења који ће се писмено проверавати. Распоред писаних провера дужих од 15 минута уписује се у дневник и објављује се за свако одељење на огласној табли школе и на званичној интернет страни школе. Распоред може да се мења на предлог наставника, уз сагласност одељењског већа. Писане провере постигнућа у трајању до 15 минута могу се обављати без претходне најаве и евидентирају се у педагошкој документацији наставника ради праћења постигнућа ученика.

1) Писане провере постигнућа се оцењују на основу скале која изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене:

- 89%-100% оцена одличан (5)
- 69%-88% оцена врло добар (4)
- 49%-68% оцена добар (3)

- 29%–48% оцена довољан (2)
- до 28% оцена недовољан (1)

Скала може да варира у односу на постигнућа ученика, али не више од 5%.

2) Оцена добијена усменим путем се формира на основу учениковог одговора или излагања према следећој бројчаној скали:

Одличан (5) – Ученик у потпуности разуме планом и програмом предвиђене појмове, речи и изразе и показује изузетно велики степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Успешно користи све граматичке елементе и конструкције и уочава најчешће изузетке од правила. У стању је да самостално искаже усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора или наративног текста. Правилно и самостално изражајно чита. Ученик самостално остварује комуникацију и размењује са саговорницима информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. На матерњем и страном језику саопштава информацију добијену од 3. лица у вези са познатим темама у конкретним комуникативним ситуацијама. У потпуности показује способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама.

Врло добар (4) – Ученик у великој мери разуме планом и програмом предвиђене појмове, речи и изразе и показује велики степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Ученик разуме једноставне фреквентне речи и изразе, а приликом изражавања користи једноставна језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. У стању је да уз мању помоћ наставника успешно искаже усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора или наративног текста. У великој мери правилно и самостално изражајно чита. Ученик у великој мери самостално остварује комуникацију и размењује са саговорницима информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. У великој мери показује способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама.

Добар (3) – Ученик углавном разуме планом и програмом предвиђене појмове, речи и изразе уз делимичан степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Ученик разуме углавном једноставније, фреквентније речи изразе, а приликом изражавања користи једноставније језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. Углавном правилно чита. Делимично је у стању да искаже једноставнију усмену поруку, исприча лични доживљај, преприча садржај разговора или наративног текста. Ученик у довољној мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. Показује делимичну способност примене језичких вештина и знања у новим ситуацијама и логичког повезивања појмова.

Довољан (2) –Ученик препознаје и разуме планом и програмом предвиђене основне, најфреквентније појмове, речи и изразе уз мали степен самосталности приликом њихове примене у усменом изражавању. Ученик разуме углавном најједноставније речи, кратке и једноставне поруке и упутства и користи најједноставнија језичка средства и конструкције у датим комуникативним ситуацијама. Чита делимично правилно и уз помоћ наставника. Ученик је у стању да искључиво уз помоћ наставника искаже једноставну усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста и то на нивоу репродукције. Ученик у малој мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама.Језичке вештине и знања су на нивоу репродукције, уз повремену минималну примену.

Недовољан (1) – Ученик не препознаје нити разуме планом и програмом предвиђене основне појмове, речи и изразе, не уме да их репродукује нити примени у усменом изражавању. Ученик није самосталан у раду и није у стању ни уз помоћ наставника да искаже једноставнију усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста. Ученик у недовољној мери остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. Језичке вештине и знања нису ни на нивоу препознавања, без способности репродукције и минималне примене.

3) Активност ученика прати се континуирано и вреднује током целе школске године. У активност улази и редовност/благовременост/тачност израде и доношења домаћих задатака, као и редовно доношење материјала потребног за рад на часу. Степен самосталности у раду, степен ангажовања, иницијативе, начин остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима такође се вреднују кроз активност.

Оцена из активности може бити од значаја и за општи успех ученика из предмета, најчешће у његову корист.

Уколико ученик не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање, као ни жељу за напредовањем, оцењује се оценом недовољан (1).

Оцењивање/вредновање пројектних активности углавном има мотивациону улогу и вреднује се у складу са показаним степеном самосталности, активности и ангажовања као и сарадње са осталим члановима групе, извођења закључака на основу прикупљених података и презентовања продукта пројекта.

Критеријуми оцењивања стручног већа
Вештина Физичко и здравствено васпитање

Начин праћења остварености програма:

У настави физичког васпитања се прати и вреднује:

- Стање моторичких способности - спроводи се у простору координације, статичке, репетитивне и експлозивне снаге, гipкости и издржљивости. Мерење се врши помоћу мерних инструмената (тестова) ваљаних и поузданих мерних карактеристика.

Мерење се спроводи уз увежбавање одређеног програмског задатка, како се не би губило расположиво време завежбање, а динамика је утврђена упутством.

- Достигнут ниво савладаности моторних знања, умења и навика - спроводи се према утврђеним минималним образовним захтевима.

- Однос ученика према раду - прати се током целе школске године и то: кроз контролу уредности ношења и хигијене опреме за вежбање, редовног присуствовања на часовима физичког васпитања, доследног извршавања радних задатака, ангажовања у спортском животу школе.

Формативно и сумативно оцењивање:

Редовно проверавање постигнућа и праћење напредовања које се обавља полазећи од ученикових способности, степена спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом оцењивања узимају се у обзир индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу. Формативно се евидентира у педагошкој документацији наставника, а сумативно у дневник.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА (од 5. до 8. разреда)				
НАСТАВНА ТЕМА	ДОВОЉАН 2	ДОБАР 3	ВРЛО ДОБАР 4	ОДЛИЧАН 5
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Уме да примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе	Уме правилно да изводи вежбе,разноврсна природна и изведена кретања.	Правилно одржава равнотежу у различитим кретањима.	Ученик користи висок ниво техничко - тактичких знања, демонстрира сложеније комплексе вежби и кретања.
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ *Атлетика *Спортска гимнастика *Основе тимских, спортских и елементарних игара *Полигоони	Ученик показује мањи степен активности и ангажовања, уз велику помоћ наставника успева да примени одређене вежбе, односно захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и ангажовање ученика добија оцену довољан (2)	Ученик показује делимични степен активности и ангажовања, уз велику помоћ наставника успева да примени одређене вежбе, односно захтеве који су утврђени и на основном и већим делом на средњем нивоу стандарда постигнућа, одређеним индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа,уз ангажовање ученик добија оцену добар (3)	Ученик показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, уз мању помоћ наставника у потпуности, самостално испуњава захтеве који су утврђени и на основном и на средњем нивоу,као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, одређеним индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз висок степен ангажовања добија оцену врло добар (4)	Ученик показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања, где ученик у потпуности самостално, без помоћи наставника испуњава захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и у већини захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, одређеним индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа,уз веома висок степен ангажовања, добија

Самовредновање ученика је процес освешћивања и размишљања о властитоме процесу учења и постигнућа.

Сумативно вредновање (вредновање наученог) јесте вредновање које подразумева процену степена учениковог постигнућа на крају процеса учења (наставне целине, полугодишта те године учења и поучавања). У правилу резултира оценом.

На почетку школске године ученици, родитељи, односно старатељи се обавештавају о критеријумима, начину, поступку, динамици, распореду оцењивања и доприносу појединачних оцена закључној оцени.

Евиденција о успеху ученика

Наставник у поступку оцењивања прикупља и бележи податке о постигнућима ученика, процесу учења, напредовању и развоју ученика током године у дневнику рада и својој педагошкој документацији.

Под педагошком документацијом, у смислу овог правилника, сматра се писана или електронска документација наставника која садржи: личне податке о ученику и његовим индивидуалним својствима која су од значаја за постигнућа, податке о провери постигнућа, ангажовању ученика и напредовању, датим препорукама, понашању ученика и друге податке од значаја за рад са учеником и његово напредовање.

Подаци унети у педагошку документацију могу бити коришћени за потребе информисања родитеља, приликом одлучивања по приговору или жалби на оцену и у процесу самовредновања и екстерног вредновања квалитета рада установе.

Стручно веће наставника предмета из области рада физичког васпитања је у целости сагласно са критеријумом оцењивања који је дефинисан и усклађен са Правилником о оцењивању ученика о основном образовању и васпитању, објављен у "Службени гласник РС", број 34 од 17. маја 2019).

Критеријуми и елементи оцењивања у настави физичког и здравственог васпитања

Сврха и принципи оцењивања

- Наставник се руководи следећим принципима при оцењивању:
- поузданост: означава усаглашеност оцене са утврђеним, јавним и прецизним критеријумима оцењивања;
- ваљаност: оцена исказује ефекте учења (оствареност исхода, ангажовање и напредовање ученика);
- разноврсност начина оцењивања: избор одговарајућих и примена различитих метода и техника оцењивања како би се осигурала ваљаност, поузданост и објективност оцена;
- редовност и благовременост оцењивања, обезбеђује континуитет у информисању ученика о њиховој ефикасности у процесу учења и ефекат оцене на даљи процес учења;
- оцењивање без дискриминације и издвајања по било ком основу;
- уважавање индивидуалних разлика.

Предмет и врсте оцењивања

Оцена је описна и бројчана. Праћење развоја и напредовања ученика у достизању исхода и стандарда постигнућа, као и напредовање у развијању компетенција у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем.

Формативно оцењивање, у смислу ових критеријума, јесте редовно и планско прикупљање релевантних података о напредовању ученика, постизању прописаних исхода и циљева и постигнутом степену развоја компетенција ученика. Сумативно оцењивање, у смислу ових критеријума, јесте вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине, модула или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, поправилу, бројчане и уносе се у дневник рада, а могу бити унете и у педагошку документацију.

Оцена

Оценом се изражава: 1) оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, достизање исхода и степена развијености компетенција у току савладавања програма предмета; 2) ангажовање ученика у настави; 3)напредовање у односу на претходни период; 4) препорука за даље напредовање ученика.

Бројчане оцене су: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2) и недовољан (1). Ученику се не може умањити оцена из предмета због односа ученика према ваннаставним активностима или непримереног понашања у школи.

Оцењивање моторичких знања, умења и навика врши се на основу минималних образовних задатака и образовних стандарда за крај обавезног образовања .

Садржаји програма

Основна школа

~ развијање физичких способности;

~ усвајање моторичких знања, умења и навика;

~ теоријско образовање.

Праћење и оцењивање

Оцењивање се врши бројчано, на основу остваривања оперативних задатака и минималних образовних захтева. Праћење напредовања ученика обавља се сукцесивно, током целе школске године, на основу јединствене методологије која предвиђа следеће тематске целине: стање моторичких способности, усвојене здравствено-хигијенске навике, достигнути ниво савладаности моторних знања, умења и навика у складу са индивидуалним могућностима ученика, однос према раду.

- Усвојеност здравствено-хигијенских навика прати се на основу утврђивања нивоа правилног држања тела и одржавања личне и колективне хигијене, а такође и на основу усвојености и примене знања из области здравља.
- Степен савладаности моторичких знања и умења спроводи се на основу минималних програмских захтева, који је утврђен на крају навођења програмских садржаја.
- Однос према раду вреднује се на основу редовног и активног учествовања у наставном процесу, такмичењима и

ваншколским активностима. Минимални образовни захтеви

- Оцењивање степена савладаности моторичких знања и умења спроводи се према утврђеним минималним образовним захтевима.

Образовни стандарди

ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА подразумева ниво савладаности садржаја програма Физичког васпитања: • Спортске игре (кошарка, одбојка, рукомет, фудбал), • Атлетика(трчање, скокови, бацање), • Вежбе на справама и тлу тло, прескок, греда, кругови), • Ритмичка гимнастика и Вежбе обликовања

Основни ниво У подобласти СПОРТСКЕ ИГРЕ ученик/ученица: - игра спортску игру примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других - зна функцију спортске игре, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ

Средњи ниво У подобласти СПОРТСКЕ ИГРЕ ученик/ученица: - игра спортску игру примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других - зна функцију и значај спортске игре, већи број правила, принципе и утицај тренинга

Напредни ниво У подобласти СПОРТСКЕ ИГРЕ ученик/ученица: - игра спортску игру примењујући сложене елементе технике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама - зна тактику игре, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди

Уважавање индивидуалних разлика приликом оцењивања

Оцењивање се обавља уз уважавање ученикових способности, степена спретности и умешности. Ученик са изузетним способностима, који стиче образовање и васпитање на прилагођен и обогаћен начин применом индивидуалног образовног плана, оцењује се на основу остварености циљева и прописаних стандарда постигнућа, као и на основу ангажовања. Ученик који има тешкоће у учењу услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога и коме је потребна додатна подршка у образовању и васпитању, оцењује се на основу остварености циљева и стандарда постигнућа према плану индивидуализације или у току савладавања индивидуалног образовног плана. Ученику који стиче образовање и васпитање по индивидуалном образовном плану, а не испуњава захтеве по прилагођеним циљевима и исходима образовно-васпитног рада, ревидира се индивидуални образовни план.

Начин и поступак оцењивања

Ради планирања рада и даљег праћења напредовања ученика, наставник на почетку школске године процењује степен развијености компетенција ученика у оквиру одређене области, предмета, модула или теме од значаја за наставу у тој школској години (у даљем тексту: иницијално оцењивање). Резултати иницијалног оцењивања користе се и као податак за даље унапређивање рада школе у области наставе и учења. Оцењивање се остварује применом различитих метода и техника, које наставник бира у складу с критеријумима оцењивања и прилагођава потребама и развојним специфичностима ученика. Закључна оцена је бројчана и утврђује се на основу свих оцена од почетка школске године и сагледавања развоја, напредовања и ангажовања ученика и прикупљених података у педагошкој документацији наставника. Закључну оцену из предмета утврђује одељењско веће на предлог предметног наставника. Предметни наставник који није утврдио прописан број оцена у току полугодишта обавезан је да ученику који редовно похађа наставу, а нема прописани број оцена, спроведе оцењивање на редовном часу или часу допунске наставе у току трајања полугодишта (у току последње недеље наставе) уз присуство одељењског старешине, члана стручног већа, стручног сарадника (педагога или психолога) или групе ученика. Закључна оцена за успех из предмета може изузетно да буде и највећа појединачна оцена уписана у дневник, добијена било којом техником провере постигнућа. Закључна оцена за успех из предмета не може да буде мања од: 1) одличан (5), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена најмање 4,50; 2) врло добар (4), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 3,50 до 4,49; 3) добар (3), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 2,50 до 3,49; 4) довољан (2), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 1,50 до 2,49. Закључна оцена за успех из предмета је недовољан (1), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена мања од 1,50.

Обавештавање о оцењивању

На почетку школске године наставник је дужан да на примерен начин обавести ученика о прописаним циљевима, стандардима постигнућа и исходима учења. На почетку школске године ученици, родитељи, односно старатељи се обавештавају о критеријумима, начину, поступку, динамици, распореду оцењивања и доприносу појединачних оцена закључној оцени.

Евиденција о успеху ученика

Наставник у поступку оцењивања прикупља и бележи податке о постигнућима ученика, процесу учења, напредовању и развоју ученика током године у дневнику рада и својој педагошкој документацији. Под педагошком документацијом, у смислу овог правилника, сматра се писана или електронска документација наставника која садржи: личне податке о ученику и његовим индивидуалним својствима која су од значаја за постигнућа, податке о провери постигнућа, ангажовању ученика и напредовању, датим препорукама, понашању ученика и друге податке од значаја за рад са учеником и његово напредовање.

Подаци унети у педагошку документацију могу бити коришћени за потребе информисања родитеља, приликом одлучивања по приговору или жалби на оцену и у процесу самовредновања и екстерног вредновања квалитета рада установе. Стручно веће наставника предмета из области рада физичког васпитања је у целости сагласно са критеријумом оцењивања који је дефинисан и усклађен са Правилником о оцењивању ученика о средњем образовању и васпитању, објављен у "Службеном гласнику РС".

Правилник о оцењивању из предмета физичко и здравствено васпитање, обавезне физичке активности

Оцењивање спортско техничких достигнућа:

Пре сваког оцењивања током обуке, вежбања, ученици ће бити обавештени о начину оцењивања одговарајућег елементарне технике, као и напретка.

- Оцена недовољан (1) Ученик/ца не жели да покуша да изведе елемент током оцењивања, а има адекватну опрему да може радити час, и ради час. Ученик на том часу и наредном часу неоправдано не ради (нема опрему, не жели да ради,...). Ученик током извођења изводи намерно непримерене покрете, покрете који могу повредити њега/њу или другу децу, наставника;

- Оцена довољан (2) Ученик/ца мора да покуша да изведе елементе технике у адекватној опреми и у складу са примереним спортским понашањем;

- Оцена добар (3) Ученик/ца уколико има делимичне правилности у извођењу елемената технике; Уколико током извођења одређене технике направи две грешке нпр. елементи одбојке техника прсти или чекић или скок у вис и др.; током једноставнијег састава направи две техничке грешке нпр. вежба на круговима (Вис узнето, вис стрмоглаво, вис узнето) уради само један од елемената правилно, а два не успе/не уради правилно; Уколико у једној вежби/сложенијем саставу има више елемената технике, а он направи четири грешке нпр. Вежба на ниској греди или при показивању вежбе са вијачом где треба приказати минимално 10 различитих техника (5 у месту и 5 укретању) за оцену одличан (5) ученик прикаже 6 или 7 (елемената) прескакања вијаче; плес и др.

- Оцена врло добар (4) Уколико ученик правилно уради одговарајућу технику при мањој брзини (немогућност примене у игри,...). Нпр. ученик/ца уме да уради кошаркашки десни двоакорак у трчању, а леви уме са застојем у месту или у ходању; извођење елемента технике, вежбе/једноставнијег састава са једном техничком грешком, пример техника прсти или чекић, скок у вис, бацање кугле, и др.; или са две техничке грешке при сложенијем саставу нпр. вежбе на ниској греди, ученик/ца

направи две грешке, састав вежба са вијачом ,од предвиђених минимално приказаних10 техника(елемената)прескока вијаче (5 у месту и 5 у кретању)ученик/ца прикаже 8 техника(елемената) прескока вијаче, плес идр.

- Оцена одличан(5).Ученик/ца правилно изводи технички елеменат без грешака и у ситуацији у игри.Сложенију

техничку вежбу/састав изводи уз максимално једну грешку нпр.вежба на греди, плес идр. Уколико се уочи изузетан напредак ученик може добити вишу оцену од предходне из датог елемента технике. Уколико има времена на неком од наредних часова ученик може поправити оцену из одговарајућег елемента .

Оцењивање односа ученика према физичкој култури:

Ученик/ца у сваком полугодишту добија једну оцену за доношење опреме, труд, залагање, спорско понашање, фер-плеј, спорско навијање. Ученик из свих наведених елемената добија само једну оцену.

Ученик/ца добија минус за неадекватну опрему на часу и тада седи на клупи.

Ученик може добити минус за неспортско понашање, уколико се не труди, не залаже, омета друге у раду, угрожавабезбедност других, неспорски навика ...

Ученик/ца током једног часа може добити максимално 2 минуса.

Ученик може добити минус и током спортских турнира, такмичења у организацији школе или на спорским турнирима, такмичењима где представља школу.

- Уколико ученик/ца има три часа недељно из наведених предмета и има 0;1;2 или 3 минуса добија оцену

одличан (5),4 минуса и више добија оцену врло добар (4), уколико има 8 минуса и више оцена добар (3), 12 минуса и више оцена довољан (2), 16 минуса и више оцена недовољан (1);

- Уколико ученик/ца има два часа недељно и има 0;1 или 2 минуса добија оцену одличан (5), 3 минуса и више оцена је врло добар (4), 6 минуса и више оцена је добар (3), 9 минуса и више добија довољан (2), 12 минуса и више оцена је недовољан (1);

- Уколико ученик/ца има један час недељно и има 0 или 1 минус добија оцену одличан (5), 2 минуса и више врлодобар (4), 4 минуса и више добија добар (3), 6 минуса и више довољан (2), 8 минуса и више недовољан (1).

Ученици који покажу изузетно залагање, труд, резултат на општинским, окружним, међуокружним и републичким такмичењима, биће награђени оценом одличан (5).

Ученици/це који раде по ИОП-у оцењују се у складу са планом и програмом, очекиваним исходима, циљевима, напретку, труду, залагању, спорском понашању, спорском навијању.

Закључивање оценом из наведених предмета је у складу са: Законом о основама система образовања и васпитања, Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању ("Службени гласник РС", број 34 од 17. маја 2019).

Наставници физичког васпитања:

Миња Лазин

Бојана Докић

Владан Грбић

**КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА
ОСМИ РАЗРЕД**

ОБЛАСТ			
	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ГРАЂЕЊЕ РЕЧИ	разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела	познаје основне начине грађења (извођење и слагање)	зна да објасни начин грађења; одређује творбену основу; разликује творбену и граматичку основу и наставак за облик и грађење речи
ГЛАСОВИ И ГЛАСОВНЕ ПРОМЕНЕ	зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама	препознаје гласовне промене	дели реч на слоге у сложенијим случајевима; познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује)
ВРСТЕ РЕЧИ	зна да наброји врсте речи; познаје речи разврстава у понуђене одговарајуће врсте; уљеза; одређује род, број заједничких именица и придева уз именицу; зна да направи компаратив и суперлатив; прави правилан компаратив; правилно пише суперлатив променљиве врсте речи; разликује променљиве и непроменљиве речи; понуђене; правилно коористи одричне заменице са предлозима;	зна врсту наведене речи; повезује врсту речи са њеном подврстом; одређује падежни облик; степен поређења; глаголи као врста речи(основне граматичке категорије); одређује прилог и придев у реченици; познаје компарацију прилога	зна подврсте речи; разликује бројне именице од бројева; одређује род и број збирних именица и именица плуралија тантум; зна и именује глаголски вид и род ; разликује придевске и именичке заменице у реченици
ПАДЕЖИ	Зна да наброји падеже и питања и да измења именицу; повезује облик речи са одговарајућим падежом; наставља називе падежа у низу... правилно употребљава предлог са у инструменталу;	Одређује падеже у реченици и познаје главна значења падежа у реченици и синтагми.	Познаје значења падежа и функцију и прецизно их одређује.

	предлоге уз падеже за означавање места У кући код куће; падеж уз предлог са (инструментал, не генитив);због узрок, а не намера; с обзиром на; у вези са; за и протв различити падежи		
ГЛАГОЛСКИ ОБЛИЦИ	Употребљава правилно глаголски облик у реченици(исправља грешке); футур, потенција, аорист, императив, перфекат треће лице једине повратних глагола; ргп мушки род-дошо, пошо; презент треће лице мн(тучу, хоћу); мења реченицу по временима; писање речце не уз глаголе; трпни глаголски придев(донесен, донешен)	Разликује личне и неличне глаголске облике; зна категоријална обележја глагола(одређује лице, број-род- понуђеног гл. обла; зна познаје категорију гл. вида и рода; повезује глаголски облик са називом; одређује у једноставнијим примерима инфинитивну и презентску основу; зна помоћне глаголе и њихову промену у потврдном и одричном облику(уочава енклитике)	Зна да одреди понуђени глаголски облик; одређује инфинитивну и презентску основу у сложенијим примерима(ићи, сести); мења глаголе свршеног вида у презенту; разликује основу и наставке у простим глаголским облицима; делове сложеног облика;
РЕЧЕНИЧНИ ЧЛАНОВИ	Повезује реченичне чланове са понуђеним називима; одређује реченичне чланове у типичним школским примерима.	Познаје и уочава реченичне чланове у сложенијим примерима.	Познаје и прецизно одређује реченичне чланове.
СИНТАГМА, РЕЧЕНИЦА	Зна да одреди главну реч у синтагми;препознаје реченични члан исказан синтагмом и речју. може да одреди колико има предикатских колико комуникативних реченица у једноставним примерима без подвлачења предиката, препознаје комуникативне реченице	Препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица); схвата напоредни однос независних реченица и препознаје саставни, раставни и супротни однос; зна везнике; одређује синтагматске чланове у сложенијим примерима.	Познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица);

ИСТОРИЈА ЈЕЗИКА	Сеоба Словена и појава Ћирила и Методија (основни подаци); зна основне податке о пореклу и дијалекатској разумејености нашег језика, разликује појмове књижевног и народног језика: зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетка до данас) зна основне податке о језицима националних мањина;	Расељавање Словена из прапостојбине(источни, западни, јужни), словенска писма;	Споменици словенске писмености
АКЦЕНАТ	одређује место реченичног акцента у једноставним примерима	одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме	примењује акценатску норму
ОРТОЕПИЈА	- увежбавање правилног изговора гласова и речи - казивање напамет научених краћих текстова - слушање звучних записа	- увежбавање правилног изговора исказа, реченица, пословица, питалица, загонетака - казивање напамет научених лирских и епских текстова; интонација везана за узвик	- увежбавање изговора брзалица и краћих текстова - изражајно казивање текстова Вежбе за изговор дугоузлазних и дугосилазних акцената
ПРАВОПИС	- примењује правописну норму у једноставним примерима: 1. правилно употребљава велико слово у писању властитих имена, географских појмова и назива улица; организација и васионских тела; правила управног говора (први) 2. правилно употребљава велико слово у писању присвојних придева (-ов, - ев, -чки, -шки);заменице (в. у колони заменице);	- зна и примењује правописну норму у већини случајева: 1. употреба великог слова у писању назива уметничких дела, празника, историјских догађаја, вишечланих географских појмова (насељена и ненасељена места) 2. исправно пише називе разних организација и органа (сложенији примери) 3. правилно употребљава слово Ј у писању присвојних придева 4. зна употребу тачке и запете,	- зна и доследно примењује правописну норму:

	корисрећи описивање, приповедање и дијалог; технички и сугестивни опис(неколико детаља техничког описа); опис лика из књижевног дела -спољашњи изглед (обраћа пажњу на детаље) и унутрашње особине личности (на основу неколико особина и поступака); препричава текст са променом редоследа догађаја; проналази у тексту основне информације и изводи закључке; ; пише позивнице, захвалнице и-мејл поруке; разуме легенде, табеле	већина пшравописних правилка испоштована; - пише јасно и смислено, - чита ради налажења информација; упорђује информације из два краћа текста; препричавање сажето са променом граматичког лица;	
ЛИРИКА	Зна ко је аутор песме; одређује књижевни род ; препознаје основни мотив; успева да одреди основно осећање; препознаје епитет , поређење, ономатопеју; препознаје римоване и неримоване стихове; осмерац и десетерац	учава остале мотиве и њихову повезаност; препознаје и разликује хиперболу градацију контраст; препознаје књижевне врсте; препознаје песничку слику; разликује парну, укрштену и обгрљену риму	зна да направи разлику између лирског субјекта и песника; сам одређује врсту песме; одређује горе наведене стилске фигуре; препознаје симбол, метафору, алегорију, словенску антитезу, асонанцу, алитерацију, анафору, епифору; на основу издвојених мотива организује песничке слике, открива основна осећања и идеју песме; одређује врсту стиха, врсту риме и мушку, женску, средњу, парну и нагомилану риму; примећује у песми ритам; познаје појам песме у прози; схвата функцију мотива
ЕПИКА	зна ко је писац дела; учава тему,	одређује у тексту наратију,	одређује разлику између епског

	мотив, место, време, фабулу, лик; одређује књижевни род; препознаје наратив, дијалог	опис, дијалог, унутрашњи монолог; повезује дело са понуђеном врстом; препознаје развијање радње у епском делу, одређује кључне мотиве; кратка анализа лика; друштвено- историјска условљеност текста; уочавање одлика композиције; одређује дело на основу лика, одломака,	приповедача и писца; разликује опис(портрет, пейзаж, динамичке и статичке мотиве); (наратив у првом и трећем лицу, хронолошка и ретроспективна) ; идејни слој књижевног дела; хумор, иронија и сатира у епском делу; одређује наведене врсте епских дела у стиху и прози; повезује одломак дела са књ. родом и врстом; прави језичку и етичку социолошка, психолошка анализу лика(једноставног укратко); зна врсте карактеризације књижевног лика; наводи наслов дела, род и врсту на основу одломка, мотива, теме, ликова; издваја основне одлике књижевних родова и врста
ДРАМА	зна ко је писац дела; уочава тему, мотив, место, време, фабулу, лик; одређује књижевни род; препознаје чин, појаву, ликове; препознаје дијалог и монолог; познаје врсте драме, одређује мотиве	познаје врсте драме (комедија); одређује мотиве, композицију(основни појмови у развијању радње); одређује дијалог и монолог; разликује етапе драмске радње (увод, заплет, врхунац, перипетија, расплет); именује ремарке;	издваја основне одлике комедије; упознаје се са иронијом и сатиром ; врши карактеризацију ликова повезује одломак дела са књ. родом и врстом; прави језичку и етичку анализу лика(једноставног укратко); идеја; зна врсте драме(комедија, трагедија, драма у ужем смислу)

КРИТЕРИЈУМ ОЦЕЊИВАЊА
ПЕТИ РАЗРЕД

наставна тема	исходи по нивоима знања		
	основни ниво	средњи ниво	напредни ниво
РЕЧЕНИЧНИ ЧЛАНОВИ	- зна да наброји реченичне чланове и питања која му помажу да их одреди; одређује реченичне чланове у типичним примерима; понуђени су могући одговори и подвучени су реченични чланови;	- одређује самостално реченичне чланове у једноставним примерима; препознаје именски и глаголски предикат без објашњавања; препознаје атрибут, прави и неправи објекат и апозицију у једноставнијим примерима	- одређује реченичне чланове у сложенијим примерима; сам подвлачи предикат и одређује да ли је именски или глаголски уз објашњење; разликује прави и неправи објекат помоћу падежа; познаје подврсте реченичних чланова; одређује реченичне чланове у реченицама; инверзија; препознаје придевски и падежни атрибут у једноставнијим примерима; одређује субјекатски и објекатски скуп речи;
ВРСТЕ РЕЧИ	- зна да наброји врсте речи; разликује променљиве и непроменљиве речи; понуђене речи разврстава у понуђене одговарајуће врсте;	- зна врсту наведене речи; повезује врсту речи са њеном подврстом; одређује падежни облик и степен поређења придева; одређује облик глагола;	- одређује врсту и подврсту речи и граматичке категорије; уочава употребу предлога уз падеже; уочава прилоге у реченицама;
ЗАМЕНИЦЕ	- зна да наброји заменице за прво, друго и треће лице; зна употребу заменице Ви у обраћању (исправљају грешке у погрешно написаним примерима)	- мења заменице по падежима; зна личне заменице (уочавање енклитичких облика); правилно пише предлоге уз енклитичке облике (са мно, преда мно);	-у реченици одређује лице, род, број и падеж; разликује помоћни глагол и заменицу трећег лица једине женског рода
ПРИДЕВИ	- препознаје придев; одређује род и број помоћу именице; исправља грешке у писању присвојних придева; исправно пише суперлатив и компаратив старији, горчи, виши,	- зна да одреди придев у групи речи и у једноставној реченици; повезује придев са подврстом којој припада; мења придев по падежима; гради компаратив (са посебним освртом на	- у реченици одређује придев, врсту, род, број и падеж; зна да објасни грађење компаратива и суперлатива; мења придевски атрибут у падежни (вода са

	строжи..)	горчи, строжи, тешњи...) и суперлатив;	извора-изворска вода)
ИМЕНИЦЕ	-препознаје именицу; одређује род и број; правилно пише велико слово именица;	-зна да одреди именицу; повезује именицу сса подврстом; мења именицу по падежима;	- у реченици одређује врсту, род, број и падеж; препознаје именицу у служби атрибута и именског дела предиката; разликује бројну именицу од броја и глаголску именицу од глагола;
ПАДЕЖИ	- набраја падеже и питања за падеже (једнина и множина); правилно у реченици употребљава падежни облик (без предлога <i>са</i> у значењу средства, генитив множине)	- одређује падеж дате речи; повезује падеж са понуђеним значењем (основна значења); схвата да је падеж различит облик исте речи; разликује граматичку основу и наставак;	- зна да одреди падеж и значење; одређује функцију; зна употребу предлога у падежним облицима (датив – локатив; вокатив и номинатив без предлога; присвојни генитив без предлога - нпр. <i>наставник историје</i>)
ГЛАГОЛИ	- употребљава правилно глаголски облик у реченици- исправља грешке: футур, перфекат треће лице једнине повратних глагола; презент треће лице (мн. тучу, хоћу); мења реченицу по временима; зна да пише речцу не уз глаголе;	-разликује личне и неличне глаголске облике; зна категоријална обележја глагола (одређује лице, број и род понуђеног гл. облика; познаје категорију гл. вида и рода; повезује глаголски облик са називом; одређује у једноставнијим примерима инфинитивну и презентску основу; зна помоћне глаголе и њихову промену у потврдном и одричном облику(уочава енклитике)	- зна да одреди понуђени глаголски облик; одређује инфинитивну и презентску основу у сложенијим примерима (ићи, сести); мења глаголе свршеног вида у презенту; разликује основу и наставке у простим глаголским облицима; зна делове сложених гл. облика;
РЕЧЕНИЦА	- препознаје просту и сложену реченицу (улога предиката у личном глаголском облику)	- дели сложену реченицу на просте (предикатске реченице) у једноставнијим примерима	- дели сложену реченицу на просте у сложенијим примерима
АКЦЕНАТ	- осећа дужина акцента у једносложним речима	- одређује место акцента	- одређује место и дужину акцента

ОРТОЕПИЈА	- увежбавање правилног изговора гласова и речи - казивање напамет научених краћих текстова - слушање звучних записа	- увежбавање правилног изговора исказа, реченица, пословица, питалица, загонетака - казивање напамет научених лирских и епских текстова	- увежбавање изговора брзалица и краћих текстова - изражајно казивање текстова
ПРАВОПИС	- примењује правописну норму у једноставним примерима: 1. правилно употребљава велико слово у писању властитих имена, географских појмова (једночлани називи) и назива улица; зна правила управног говора (први) 2. правилно употребљава велико слово у писању присвојних придева на -ов, -ев и -ин и мало слово у писању присвојних придева на -ски, -чки, -шки) - зна како се пишу називи разних организација (једноставни примери); 3. зна како се правилно пишу заменице (в. у колони заменице); 4. зна употребу одричне речце не (в. у колони глаголи) 5. исправно пише речцу нај у суперлативу. - зна употребу тачке и запете, запете уз вокатив, три тачке (једноставнији примери)	- зна и примењује правописну норму у већини случајева: 1. употреба великог слова у писању назива уметничких дела, празника, историјских догађаја, вишечланих географских појмова (насељена и ненасељена места) 2. исправно пише називе разних организација и органа (сложенији примери) 3. правилно употребљава слово Ј у писању присвојних придева 4. зна употребу тачке и запете, запете уз апозицију, вокатив, три тачке и цртице у једноставнијим примерима 5. зна два правила управног говора	- зна и доследно примењује правописну норму: 1. употреба великог слова код назива делова насељених места 2. управни говор трећи и узвичником крају
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Саставља једноставан наративни, дескриптивни и експозициони текст организован у смисаоне целине(увод, разрада, закључак) користећи правилно латинично и ћирилично писмо; реченица је разумљива и	текст садржајнији, целовитији; распоред грађе лепо осмишљен(увод, ток радње - истицање најважнијих момената, врхунац и завршетак), уочава узрочно последичне везе, зна	текст садржајнији, добар избор и распоред грађе; групише грађу према композиционим етапама; добро одређено тежиште теме; већина правописних правила испоштована,

	граматички исправна; примењује правописну норму у једноставнијим случајевима; -зна да укратко исприча стваран или измишљени догађај по хронолошком реду, -опис природе - пејзаж (описује природу трудећи се да запази најбитније детаље у природи и користећи придеве); -опис лика - портрет личности из непосредне околине (описује спољашњи изглед (обраћа пажњу на детаље) и унутрашње особине личности (на основу неколико особина и поступака); описивање спољашњег и унутрашњег простора; г) описивање једноставнијег радног поступка; - уме да препричава краћи текст - саставља писмо (једноставнији примери; зна основна правила о писању писама	основне елементе композиције, уочава пасусе као уже тематске целине, исказује властита осећања и ставове, запажа више детаља) , добро одређено тежиште теме; већина пшравописних правилка испоштована; - пише јасно и смислено, - препричава динамичне сцене из епског дела, телевизијске емисије или филма избегава безначајне појединости и сувишне речи - саставља вест	јединствен, оригиналан и стилски добро бличен текст
ЛЕКСИКА	препознаје синонине и антонине; одређује значење непознате на основу састава и контекста речи у једноставним примерима уз помоћ;	повезује примере синонимије и антонимије са називима истих; препознаје некњижевне речи и туђице(зна турцизме) ; одређује значење непознате на основу састава и контекста речи у једноставним примерима	Одређује синонине и антонине; примећује и именије туђице; одређује значење непознатих речи на основу контекста и значењања у сложенијим примерима; на примерима једностсвних фраза и полисемије примећује основно и пренесено значење речи(не именовати лексичке појаве);
ЛИРИКА	- зна ко је аутор песме ; одређује књижевни род; одређује тему; одређује основни мотив и осећање; препознаје	- повезује песму са понуђеном врстом лирике (посебно обратити пажњу на дескриптивне песме,	-зна да направи разлику између лирског субјекта и песника; сам одређује врсту песме; одређује

	епитет; разликује уметничку и народну поезију;	митолошке и обредне); препознаје оноματοпеју и поређење; издваја остале мотиве и препознаје песничку слику;	наведене стилске фигуре; на основу издвојених мотива организује песничке слике, открива основна осећања и идеју песме; осећа експресивност, изражајност, ритмичноист; одређује врсту стиха;
ЕПИКА	- зна ко је писац дела; уочава тему, мотив, место, време, фабулу, лик; одређује књижевни род	- препознаје у тексту наратију, дескрипцију, дијалог; повезује дело са понуђеном врстом (приповетка, роман, епска народна песма, бајка, новела, шаљива народна прича, прича о животињама); препознаје развијање радње у епском делу	- одређује разлику између епског приповедача и писца; примећује уметничке поступке у развијању радње; идеја; одређује наведене врсте епских дела у стиху и прози; повезује одломак дела са књ. родом и врстом; прави језичку и етичку анализу лика (једноставно и укратко); одређује врсте стихова у народној поезији
ДРАМА	- зна ко је писац дела; уочава тему, мотив, место, време, фабулу, лик; одређује књижевни род; препознаје чин, појаву, ликове;	- познаје врсте драме (драма за децу, радио и телевизијска драма); одређује мотиве, композицију (основни појмови у развијању радње)	- повезује прочитани драмски текст са позоришном представом и улогом редитеља, сценографа и костимографа; повезује одломак дела са књ. родом и врстом; прави језичку и етичку анализу лика (једноставно и укратко); идеја

**КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА
СЕДМИ РАЗРЕД**

ОБЛАСТ			
	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ВРСТЕ РЕЧИ	зна да наброји врсте речи; познаје речи разврстава у понуђене одговарајуће врсте; улеза; одређује род, број заједничких именица и придева уз именицу; зна да направи компаратив и суперлатив; прави правилан компаратив; правилно пише суперлатив променљиве врсте речи; разликује непрменљиве и непроменљиве речи; понуђене; правилно коористи одричне заменице са предлозима;	зна врсту наведене речи; повезује врсту речи са њеном подврстом; одређује падежни облик; степен поређења; глаголи као врста речи(основне граматичке категорије); одређује прилог и придев у реченици;познаје компарацију прилога	зна подврсте речи; разликује бројне именице од бројева; одређује род и број збирних именица и именица плуралија тантум; зна и именује глаголски вид и род ; разликује личне и безличне глаголе, разликује придевске и именичке заменице у реченици
ГЛАГОЛСКИ ОБЛИЦИ	Употребљава правилно глаголски облик у реченици(исправља грешке); футур, потенција, аорист, императив, перфекат треће лице једнине повратних глагола; ргп мушки род-дошо, пошо; презент треће лице мн(тучу, хоћу); мења реченицу по временима; писање речце не уз глаголе; трпни глаголски придев(донесен, донешен)	Разликује личне и неличне глаголске облике; зна категоријална обележја глагола(одређује лице, број-род- понуђеног гл. облака; зна познаје категорију гл. вида и рода; повезује глаголски облик са називом; одређује у једноставнијим примерима инфинитивну и презентску основу; зна помоћне глаголе и њихову промену у потврдном и одричном облику(уочава енклитике)	Зна да одреди понуђени глаголски облик; одређује инфинитивну и презентску основу у сложенијим примерима(ићи, сести); мења глаголе свршеног вида у презенту; разликује основу и настаке у простим глаголским облицима; делове сложеног облика;
РЕЧЕНИЧНИ ЧЛАНОВИ	Повезује реченичне чласнове са понуђеним називима; разликује прави и неправи објекат у једноставним примерима;(подвучен објекат)	Одређује самостално реченичне чланове у једноставним примерима; препознаје именски и глаголски предикат без објашњавања; препознаје прави и н неправи	Познаје реченичне чланове и самостално их одређује.

		објекат и апозицију у једноставнијим примерима, атрибут(придевски и падежни)	
СИНТАГМА, РЕЧЕНИЦА	зна да одреди главну реч у синтагми; препознаје реченични члан исказан синтагмом и речју. може да одреди колико има предикатских колико комуникативних реченица у једноставним примерима без подвлачења предиката, препознаје комуникативне реченице.	препознаје врсте синтагме (у односу на главни члан); схвата напоредни однос независних реченица и препознаје саставни, раставни и супротни однос; зна везнике; препознаје врсте зависних реченица.	Познаје и именује синтагму; независне и зависне реченице, све врсте напоредних односа.
АКЦЕНАТ	одређује место реченичног акцента у једноставним примерима	одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме	примењује акценатску норму
ОРТОЕПИЈА	- увежбавање правилног изговора гласова и речи - казивање напамет научених краћих текстова - слушање звучних записа	- увежбавање правилног изговора исказа, реченица, пословица, питалица, загонетака - казивање напамет научених лирских и епских текстова; интонација везана за узвик	- увежбавање изговора брзалица и краћих текстова - изражајно казивање текстова Вежбе за изговор дугоузлазних и дугосилазних акцената
ПРАВОПИС	- примењује правописну норму у једноставним примерима: 1. правилно употребљава велико слово у писању властитих имена, географских појмова и назива улица; организација и васионских тела ; правила управног говора (први) 2. правилно употребљава велико слово у писању присвојних придева (-ов, - ев, -чки, -	- зна и примењује правописну норму у већини случајева: 1. употреба великог слова у писању назива уметничких дела, празника, историјских догађаја, вишечланих географских појмова (насељена и ненасељена места) 2. исправно пише називе разних организација и органа (сложенији примери) 3. правилно употребљава слово Ј у	- зна и доследно примењује правописну норму:

	шки);заменице (в. у колони заменице); 4. зна употребу одричне речце не ли (в. у колони глаголи) 5. исправно пише речцу нај у суперлативу. - зна употребу тачке и запете, запете уз вокатив, три тачке, интерпункцију после узвика (једноставнији примери) Раставља реч на крају реда(једноставни примери)	писању присвојних придева 4. зна употребу тачке и запете, запете уз апозицију, вокатив, три тачке и интерпункцију после узвика, цртице у једноставнијим примерима; 5. зна два правила управног говора интерпункција у сложеној реченици (запета, тачка и запета). црта; заграда; запета у набрајању скраћеница. Сналазисе у правопису(школско издање)	
ЛЕКСИКА	препознаје синониме, хомониме, антониме, полисемију; одређује значење непознате речи на основу састава и контекста речи у једноставним примерима уз помоћ; на примерима једноставних фраза примећује основно и пренесено значење речи	повезује примере синонимије, антонимије, хомонимије и полисемије са називима истих; препознаје нељичевне речи и туђице(зна турцизме); одређује значење непознате на основу састава и контекста речи у сложенијим примерима; служи се речником;	примећује и именије туђице; зна значења фразеологизма који се јављају у школским примерима; одређује значење непознатих речи на основу контекста и значења у сложенијим примерима;
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Саставља једноставан наративни, дескриптивни и експозитивни текст организован у смислене целине(увод, разрада, закључак) користећи правилно латинично и ћирилично писмо; реченица је разумљива и граматички исправна; примећује правописну норму у једноставнијим	текст садржајнији, целовитији; распоред грађе лепо осмишљен(увод, ток радње - истицање најважнијих момената, врхунац и завршетак), уочава узрочно последичне везе, зна основне елементе композиције, уочава пасусе као уже тематске целине, исказује властита осећања	текст садржајнији, добар избор и распоред грађе; групише грађу према композиционим етапама; добро одређено тежиште теме; већина правописних правилка испоштована, јединствен, оригиналан и стилски добро ближен текст; сажима текст; чита вишеструке легенде, табеле,

	случајевима; -зна да укратко исприча догађај корисрећи описивање, приповедање и дијалог; технички и сугестивни опис(неколико детаља техничког описа); опис лика из књижевног дела -спољашњи изглед (обраћа пажњу на детаље) и унутрашње особине личности (на основу неколико особина и поступака); препричава текст са променом редоследа догађаја; проналази у тексту основне информације и изводи закључке; ; пише позивнице, захвалнице и-мејл поруке; разуме легенде, табеле	и ставове, запажа више детаља) , добро одређено тежиште теме; већина пшравописних правилка испоштована; - пише јасно и смислено, - чита ради налажења информација; упорђује информације из два краћа текста; препричавање сажето са променом граматичког лица;	дијаграме, графиконне; резиме
ЛИРИКА	Зна ко је аутор песме; одређује књижевни род ; препознаје основни мотив; успева да одреди основно осећање; препознаје епитет , поређење, ономатопеју; препознаје римоване и неримоване стихове; осмерац и десетерац	уочава остале мотиве и њихову повезаност; препознаје и разликује хиперболу градацију контраст;; прпознаје љубавну , елегичну и рефлексивну песму; Посленичке народне лирске песме издваја остале мотиве и препознаје песничку слику; разликује парну, укрштену и обгрљену риму	зна да направи разлику између лирског субјекта и песника; сам одређује врсту песме; одређује горе наведене стилске фигуре; препознаје симбол, метафору, алегорију, словенску антитезу;на основу издвојених мотива организује песничке слике, открива основна осећања и идеју песме;; одређује врсту стиха, врсту риме и мушку, женску, средњу, парну и нагомилану риму; примећује у песми ритам; познаје појам песме у прози; схвата функцију мотива

ЕПИКА	зна ко је писац дела; уочава тему, мотив, место, време, фабулу, лик; одређује књижевни род; препознаје наратив, опис, дијалог	Одређује у тексту наратив, опис, дијалог, унутрашњи монолог; повезује дело са понуђеном врстом) <u>Дневник</u> , <u>Легендарне приче</u> , <u>Врсте романа</u> ; препознаје развијање радње у епском делу, одређује кључне мотиве; кратка анализа лика; друштвено- историјска условљеност текста; уочавање одлика композиције; одређује дело на основу лика, одломака,	одређује разлику између епског приповедача и писца; разликује опис(портрет, пејзаж, динамичке и статичке мотиве); (наратив у првом и трећем лицу, хронолошка и ретроспективна) ;идејни слој књижевног дела; хумор, иронија и сатира у епском делу; одређује наведене врсте епских дела у стиху и прози; повезује одлимак дела са књ. родом и врстом; прави језичку и етичку социолошка, психолошка анализу лика(једноставног укратко); зна врсте карактеризације књижевног лика; наводи наслов дела, род и врсту на основу одломка, мотива, теме, ликова; издваја основне одлике књижевних родова и врста
ДРАМА	зна ко је писац дела; уочава тему, мотив, место, време, фабулу, лик; одређује књижевни род; препознаје чин, појаву, ликове; препознаје дијалог и монолог; познаје врст драме(комедија), одређује мотиве	познаје врст драме(комедија); одређује мотиве, композицију(основни појмови у развијању радње); одређује дијалог и монолог; разликује етапе драмске радње (увод, заплет, врхунац, перипетија, расплет); именује ремарке;	Издваја основне одлике комедије; упознаје се са иронијом и сатиром ; врши карактеризацију ликова повезује одлимак дела са књ. родом и врстом; прави језичку и етичку анализу лика(једноставног укратко); идеја; зна врсте драме(комедија, трагедија, драма у ужем смислу)

**КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА
ШЕСТИ РАЗРЕД**

ОБЛАСТ			
	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ГРАЂЕЊЕ РЕЧИ	Препознаје просту, изведену и сложену реч у једноставним примерима; препознаје корен речи; гради породицу речи	Препознаје префикс; зна карактеристичне суфиксе; повезује дату реч са начином грађења; одређује просту, изведену и сложену реч у сложенијим примерима	Зна да објасни начин грађења; одређује творбену основу; разликује творбену и граматичку основу и наставак за облик и грађење речи; препознаје сложене речи са спојним вокалом
ГЛАСОВИ И ГЛАСОВНЕ ПРОМЕНЕ	Зна особине и врсте гласова(давати поделу са олакшавајућим елементима); низ гласова повезује са местом изговора; допуњава табелу звучних и беззвучних; допуњава низ сонаната; зна самогласнике; Правилно употребљава гласове у речи(ш испред предњонепчаних, д испред с, ш, н испред уснених; исправљање грешака у примерима одступања од гласовних промена(пал. сиб. Л у о; губљење сугласника)	Одређује слоготворно р и дели речи на слоге(једноставни примери); зна разлику између звучности и беззвучности. Повезује реч са гласовном променом која је извршена у истој(понуђени одговори); препознаје одступања у најкарактеристичнијим примерима; одређује резултат приказаног поступка и повезује са гласовном променом;	Набраја гласове комбинујући две особине; Препознаје, објашњава и именује гласовну промену(примери битни за писменост); нпр. подаци, рашчешљати, раширити
ВРСТЕ РЕЧИ	зна да наброји врсте речи; разликује променљиве (род, број) и непроменљиве речи; понуђене речи разврстава у понуђене одговарајуће врсте(променљиве);	зна врсту наведене речи; повезује врсту речи са њеном подврстом; одређује падежни облик; степен поређења; одређује облик глагола;	Одређује врсту и подврсту речи и граматичке категорије; уочава употребу предлога уз падеже и везнике у реченицама;

НЕЛИЧНЕ ЗАМЕНИЦЕ И ПРИДЕВСКЕ ЗАМЕНИЦЕ	Препознаје неличне заменице; зна да напише одричну заменицу са предлогом; препознаје придевску заменицу(мора да стоји уз именицу); одређује род и број(на основу именице); исправља примере са погрешном употребом предлога уз одричне заменице, и заменице Ваш);	Зна неличне заменице; сам пише правилно одричну заменицу са предлогом; повезује дату придевску заменицу са понуђеном врстом; одређује род број и падеж подвучене заменице;	У реченици издваја заменицу и прецизно је одређује; реченице са неодређеним заменицама са предлозима пребацује у одричне реченице.
ГЛАГОЛСКИ ОБЛИЦИ	Употребљава правилно глаголски облик у реченици(исправља грешке); футур, потенција, аорист, императив, перфекат треће лице једине повратних глагола; ргп мушки род-дошо, пошо; презент треће лице мн(тучу, хоћу); мења реченицу по временима; писање речце не уз глаголе;	Разликује личне и неличне глаголске облике; зна категоријална обележја глагола(одређује лице, број-род- понуђеног гл. обла; зна познаје категорију гл. вида и рода; повезује глаголски облик са називом; одређује у једноставнијим примерима инфинитивну и презентску основу; зна помоћне глаголе и њихову промену у потврдном и одричном облику(уочава енклитике)	Зна да одреди понуђени глаголски облик; одређује инфинитивну и презентску основу у сложенијим примерима(ићи, сести); мења глаголе свршеног вида у презенту; разликује основу и наставе у простим глаголским облицима; делове сложеног облика;
РЕЧЕНИЧНИ ЧЛАНОВИ	Зна да наброји реченичне чланове и питања која му помажу да их одреди; одређује реченичне чланове у типичним примерима; понуђени су могући одговори и подвучени су реченични чланови;	Одређује самостално реченичне чланове у једноставним примерима; препознаје именски и глаголски предикат без објашњавања; препознаје први и н неправи објекат и апозицију у једноставнијим примерима, атрибут	- одређује реченичне чланове у сложенијим примерима; сам подвалчи предикат и одређује да ли је именски или глаголски уз објашњење; разликује прави и неправи објекат у односу на падежни облик; познаје подврсте реченичних чланова; одређује реченичне чланове у реченицама инверзија; препознаје придевски и падежни атрибут у једноставнијим примерима(вода са извора изворска вода); Одређује субјекатски и објекатски скуп

			речи;
РЕЧЕНИЦА	- препознаје комуникативну и предикатску реченицу	- дели сложену реченицу на просте (предикатске реченице) у једноставнијим примерима, препознаје реченични члан исказан речју и скупом речи	- дели сложену реченицу на просте у сложенијим примерима; уочава зависну реченицу у једноставним примерима; препознаје реченични члан исказан речју и скупом речи и реченицом
АКЦЕНАТ	- осећа дужина акцента у једносложним речима	- одређује место и дужину акцента	- одређује место и дужину акцента и силазност и узлазност
ОРТОЕПИЈА	- увежбавање правилног изговора гласова и речи - казивање напамет научених краћих текстова - слушање звучних записа	- увежбавање правилног изговора исказа, реченица, пословица, питалица, загонетака - казивање напамет научених лирских и епских текстова; интонација везана за узвик	- увежбавање изговора брзалица и краћих текстова - изражајно казивање текстова Вежбе за изговор дугоузлазних и дугосилазних акцената
ПРАВОПИС	- примењује правописну норму у једноставним примерима: 1. правилно употребљава велико слово у писању властитих имена, географских појмова и назива улица; организација и васионских тела ; правила управног говора (први) 2. правилно употребљава велико слово у писању присвојних придева (-ов, - ев, -чки, -шки);заменице (в. у колони заменице); 4. зна употребу одричне речце не ли (в. у колони глаголи) 5. исправно пише речцу нај у суперлативу.	- зна и примењује правописну норму у већини случајева: 1. употреба великог слова у писању назива уметничких дела, празника, историјских догађаја, вишечланих географских појмова (насељена и ненасељена места) 2. исправно пише називе разних организација и органа (сложенији примери) 3. правилно употребљава слово Ј у писању присвојних придева 4. зна употребу тачке и запете, запете уз апозицију, вокатив, три тачке и интерпункцију после узвика, цртице у једноставнијим примерима	- зна и доследно примењује правописну норму: 1. употреба великог слова код назива делова насељених места 2. управни говор трећи и узвичником крају

	- зна употребу тачке и запете, запете уз вокатив, три тачке, интерпункцију после узвика (једноставнији примери) Раставља реч на крају реда(једноставни примери)	5. зна два правила управног говора Сналазисе у правопису(школско издање)	
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Саставља једноставан наративни, дескриптивни и експозициони текст организован у смислене целине(увод, разрада, закључак) користећи правилно латинично и ћирилично писмо; реченица је разумљива и граматички исправна; примењује правописну норму у једноставнијим случајевима; -зна да укратко исприча стваран или по хронолошком реду, -опис природе - пејзаж –динамичне и статичне појаве (описује природу трудећи се да запази најбитније детаље у природи и користећи придеве); -опис лика - портрет личности из непосредне околине (описује спољашњи изглед (обраћа пажњу на детаље) и унутрашње особине личности (на основу неколико особина и поступака); описивање спољашњег и унутрашњег простора; уочава структуру приче грађене ретроспективно ;	текст садржајнији, целовитији; распоред грађе лепо осмишљен(увод, ток радње - истицање најважнијих момената, врхунац и завршетак), уочава узрочно последичне везе, зна основне елементе композиције, уочава пасусе као уже тематске целине, исказује властита осећања и ставове, запажа више детаља) , добро одређено тежиште теме; већина пшравописних правилка испоштована; - пише јасно и смислено, - уочава карактеристике хронолошког и ретроспективног приповедања; препричава текст са променом гледишта; у описивања личности користи анализе књижевних портрета; пише кратак извештај	текст садржајнији, добар избор и распоред грађе; групише грађу према композиционим етапама; добро одређено тежиште теме; већина пшравописних правилка испоштована, јединствен, оригиналан и стилски добро бличен текст;прожимање статичних и динамичних слика у описивању; сажима текст(једноставнији)
ЛЕКСИКА	препознаје синонине, хомонине и	повезује примере синонимије,	Одређује синонине и антонине;

	антониме; одређује значење непознате речи на основу састава и контекста речи у једноставним примерима уз помоћ;	антонимије и хомонимије са називима истих; препознаје некњижевне речи и туђице(зна турцизме) ; одређује значење непознате на основу састава и контекста речи у једноставним примерима ; на примерима једноствних фраза и полисемије примећује основно и пренесено значење речи(не именовати лексичке појаве);	примећује и именије туђице; одређује значење непознатих речи на основу контекста и значења у сложенијим примерима;
ЛИРИКА	Зна ко је аутор песме ; одређује књижевни род; одређује тему; одређује основни мотив и осећање; препознаје епитет, поређење; разликује уметничку и народну пезију; препознаје риму	повезује песму са понуђеном врстом лирике(посебно обратити пажњу на родољубива, социјална песма; обичајне и породичне народне лирске песме.); препознаје оноματοпеју; хиперболу, издваја остале мотиве и препознаје песничку слику; разликује парну, укрштenu и обгрљену риму;	зна да направи разлику између лирског субјекта и песника; сам одређује врсту песме; одређује наведене стилске фигуре(контраст, градијација); на основу издвојених мотива организује песничке слике, открива основна осећања и идеју песме;; одређује врсту стиха, врсту риме и мушку, женску, средњу, парну и нагомилану риму; примећује у песми ритам, темпо, паузе, наглашеност речи;
ЕПИКА	зна ко је писац дела; уочава тему, мотив, место, време, фабулу, лик; одређује књижевни род; препознаје наратив и дескрипцију	одређује у тексту наратив, дескрипцију, дијалог; повезује дело са понуђеном врстом (биографија и аутобиографија); препознаје развијање радње у епском делу, одређује кључне мотиве	одређује разлику између епског приповедача и писца; разликује дескрипцију(портрет, пејзаж, динамичке и статичке мотиве); (наратив у првом и трћем лицу, хронолошка и ретроспективна) идеја; одређује наведене врсте епских дела у стиху и прози; повезује одлимак дела са књ. родом и врстом; прави језичку и етичку социолошка, психолошка анализу лика(

			једноставног укратко);
ДРАМА	зна ко је писац дела; уочава тему, мотив, место, време, фабулу, лик; одређује књижевни род; препознаје чин, појаву, ликове;	познаје врст драме(комедија); одређује мотиве, композицију(основни појмови у развијању радње); препознаје дијалог и монолог	издваја основне одлике комедије; упознаје се са иронијом и сатиром ; врши карактеризацију ликова повезује одлимак дела са књ. родом и врстом; прави језичку и етичку анализу лика(једноставног укратко); идеја

**КРИТЕРИЈУМИ И ЕЛЕМЕНТИ ЗА ПРОЦЕЊИВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊЕ
ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА ЗА ПРЕДМЕТ ЛИКОВНА КУЛТУРА
ОШ „Соња Маринковић“ Суботица**

Сврха и принципи оцењивања

Наставник се руководи следећим принципима при оцењивању:

- 1) поузданост: означава усаглашеност оцене са утврђеним, јавним и прецизним критеријумима оцењивања;
- 2) ваљаност: оцена исказује ефекте учења (оствареност исхода, ангажовање и напредовање ученика);
- 3) разноврсност начина оцењивања: избор одговарајућих и примена различитих метода и техника оцењивања како би се осигурала ваљаност, поузданост и објективност оцена;
- 4) редовност и благовременост оцењивања, обезбеђује континуитет у информисању ученика о њиховој ефикасности у процесу учења и ефекат оцене на даљи процес учења;
- 5) оцењивање без дискриминације и издвајања по било ком основу;
- 6) уважавање индивидуалних разлика.

Предмет и врсте оцењивања

Оцена је описна и бројчана. Праћење развоја и напредовања ученика у достизању исхода и стандарда постигнућа, као и напредовање у развијању компетенција у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем.

Формативно оцењивање, у смислу ових критеријума, јесте редовно и планско прикупљање релевантних података о напредовању ученика, постизању прописаних исхода и циљева и постигнутом степену развоја компетенција ученика.

Сумативно оцењивање, у смислу ових критеријума, јесте вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине, модула или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у дневник рада, а могу бити унете и у педагошку документацију.

Оцена

Оценом се изражава:

- 1) оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, достизање исхода и степена развијености компетенција у току савладавања програма предмета;
- 2) ангажовање ученика у настави;
- 3) напредовање у односу на претходни период;
- 4) препорука за даље напредовање ученика.

Бројчане оцене су: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2) и недовољан (1).

Ученику се не може умањити оцена из предмета због односа ученика према ваннаставним активностима или непримереног понашања у школи.

Оцењивање се остварује применом различитих метода и техника, које наставник бира у складу с критеријумима оцењивања и прилагођава потребама и развојним специфичностима ученика.

Закључна оцена је бројчана и утврђује се на основу свих оцена од почетка школске године и сагледавања развоја, напредовања и ангажовања ученика и прикупљених података у педагошкој документацији наставника. Закључну оцену из предмета утврђује одељењско веће на предлог предметног наставника.

Закључна оцена за успех из предмета може изузетно да буде и највећа појединачна оцена уписана у дневник, добијена било којом техником провере постигнућа.

Закључна оцена за успех из предмета не може да буде мања од:

- 1) одличан (5), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена најмање 4,50
- 2) врло добар (4), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 3,50 до 4,49
- 3) добар (3), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 2,50 до 3,49
- 4) довољан (2), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 1,50 до 2,49
- 5) недовољан (1), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена мања од 1,50

Обавештавање о оцењивању

На почетку школске године наставник је дужан да на примерен начин обавести ученика о прописаним циљевима, стандардима постигнућа и исходима учења.

На почетку школске године ученици, родитељи, односно старатељи се обавештавају о критеријумима, начину, поступку, динамици, распореду оцењивања и доприносу појединачних оцена закључној оцени.

Евиденција о успеху ученика

Наставник у поступку оцењивања прикупља и бележи податке о постигнућима ученика, процесу учења, напредовању и развоју ученика током године у дневнику рада и својој педагошкој документацији. Под педагошком документацијом, у смислу овог правилника, сматра се писана или електронска документација наставника која садржи: личне податке о ученику и његовим индивидуалним својствима која су од значаја за постигнућа, податке о провери постигнућа, ангажовању ученика и напредовању, датим препорукама, понашању ученика и друге податке од значаја за рад са учеником и његово напредовање. Подаци унети у педагошку документацију могу бити коришћени за потребе информисања родитеља, приликом одлучивања по приговору или жалби на оцену и у процесу самовредновања и екстерног вредновања квалитета рада установе.

Владање ученика

- На часу се редовно прати понашање свих ученика;
- За мање ометање часа наставник опомиње ученика;
- Наставник уноси у еС дневник запажање о владању ученика само у случају непримереног понашања или нереаговања на опомене;
- Наставник редовно обавештава разредног старешину о владању ученика, а по потреби и стручну службу (педагог, психолог).

Информисање родитеља и ученика о учењу и понашању:

- Ученици на часовима усмено добијају повратну информацију о напредовању и учењу;
- Родитељи ће добити повратну информацију о активности ученика у виду коментара у еС дневнику.

Основне напомене

- Да би ученици успешно пратили час ликовне културе потребно је да свако од њих поседује уџбеник, блок, свеску, прибор за цртање, сликање, вајање

КРИТЕРИЈУМИ И ЕЛЕМЕНТИ ЗА ПРОЦЕЊИВАЊЕ НАПРЕДОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА СУ:

- Однос према раду, припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор, потписује радова, чува радове у мапи (блок)
- Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истражан је у раду, труди се, преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама, спреман је да испроба своје способности у новим активностима...)
- Однос према другима (довршава рад у договореном року, поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...)
- Разумевање (разуме задатак; разуме процес, разуме концепт, разуме визуелне информације...)
- Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, дела, идеје...)
- Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...)
- Организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, смеру, правцу...)
- Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...)
- Употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес, бира одговарајућу подлогу – материјал; истражује могућности технике и материјала; користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обчикује рад у одабраном апликативном програму)

Елементи могу и другачије да се формулишу. Бирају се према типу ликовног задатка и циљевима задатка

НАЧИН ПРАЋЕЊА ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА

ФОРМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

- припрема за час
- домаћи рад
- активност ученика
- напредовање
- ангажовање
- израда панорама, плаката, презентација
- групни рад, рад у пару

Време:

- у току школске године

СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

- усмена провера
- практичан рад (вајарски, сликарски, графички и радови примењене уметности)

Време:

- на крају наставне области
- на крају класификационог периода
- у току школске године

Описно праћење, вредновање и оцењивање

Провере знања ученика, односно оствареност исхода, врше се континуирано, током целе наставне године, најчешће кроз естетске анализе радова, након завршене једне или више наставних тема.

Естетске анализе радова врши наставник, ученици уз помоћ наставника као и сами ученици. Ученици се оцењују и још: на основу излагања и представљања (изложбе радова, резултати истраживања, модели, цртежи, постери, дизајнерска решења, израда презентација и др.), учешћа у дискусији, рад домаћих задатака, учешћа у различитим облицима групног рада, рада на пројектима. Што се тиче праћења напредовања ученика, треба имати у виду да су се до сада као најефикаснији вид подршке

напредовању ученика показали савети које наставник даје у току практичног рада, као и питања која наводе ученике на промишљање и развијање идеја. Други вид ефикасне подршке је одељењска изложба (по завршетку задатка) на којој су заступљени сви радови ученика. Поређењем свих решења истог ликовног проблема ученици ефикасно уче на разликама и умеју да процене сопствени напредак. Такође, ученички портфолио (мапа радова) омогућава ученику да и ван наставе самостално процењује сопствени напредак.

Самопроцењивање радова се врши вербално и у писаној форми на листићима. Наставник осмишљава питања у зависности од задатка ученика (процена ликовних радова, разговор о уметнику, уметничком делу...)

Вредновање ученика са тешкоћама у развоју

Елементи вредновања:

- 1) Однос прем раду
- 2) Праћење постављених задатака
- 3) Уважавање других ученика и наставника, праћење правила понашања на часу, доношење ликовног прибора за рад.

Оцењивање се врши према Правилнику о оцењивању.

Оцењивање практичног рада

Оцењивање се врши бројчано и дели се према ликовним подручјима рада: цртање, сликање, тродимензионално обликовање, графичко обликовање и разумевање основних ликовних односа унутар ликовно - уметничких дела и ликовног рада ученика.

Оцењује се бројчано оценама: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2), недовољан (1).

Елементи вредновања ликовног рада:

- 1) Оригиналност
- 2) Праћење ликовног задатка
- 3) Техничка реализација задатка

Критеријуми и елементи оцењивања у настави математике

Основне школе „Соња Маринковић“

Стручно веће за предмет математика (V, VI, VII, VIII разред)

Елементи оцењивања из математике су:

- Усвојеност образовних садржаја;
- Примена знања;
- Активност ученика.

Сумативно оцењивање

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

1. Писмених провера знања (контролних задатака, писмених задатака)
2. Усменог испитивања;
3. Активности на часу.

При вредновању квалитета знања, оценом се исказује трајност, коректност, свесност и употребљивост знања на разним нивоима (ниво препознавања, ниво репродукције, ниво разумевања, ниво примене и ниво креативног, стваралачког решавања проблема).

Оцењивање је јавно и оцена одмах мора да буде образложена ученику.

Писмена оцењивања се врше након пређене области, уз ранију најаву а по распореду писаних провера знања. Писане провере, које трају до 15 минута сене најављују.

У току једног полугодишта ученик добија оцене из 4 писане провере (2 контролна задатка + 2 писмена задатка), усменог одговарања и активности на часу. Закључна оцена се формира као аритметичка средина свих оцена добијених током целе школске године.

Када су питању писмене провере знања скала која изражава однос између процента тачних одговора и одговарајуће оцене је следећа:

- 85% - до 100% одличан (5)
- 70% - до 84% врло добар (4)
- 50% - 69% добар (3)
- 30% - 49% добар (2)
- од 0% - 29% довољан (1)

У зависности од тежине теста дозвољена су одступања од $\pm 5\%$.

Формативно оцењивање

Подразумева: праћење рада, напредовања, ангажовања и мотивисаности ученика, потом активност на часовима, пројектима редовно доношење прибора, израда домаћих задатака - однос премараду.

Одличан успех – ученик редовно извршава своје школске обавезе, доноси прибор и домаће задатке, изузетно је активан и мотивисан, у континуитету показује заинтересованост и жељу за напредовањем и стицањем знања.

Врло добар успех –ученик се труди да редовно извршава својеобавезе, доноси прибори домаће задатке, активан је и мотивисан за рад.

Добаруспех–ученик прати наставу,труди се,углавном доноси прибор и домаће задатке,активан је на часу, али не у континуитету.

Довољан успех–ученик повремено прати наставу и повремено доноси прибор и домаћи и ретко кад је активан на часу, углавном пише све што од њега наставник очекује.

Недовољан успех - ученик не извршава своје обавезе, нема одговоран однос према раду, не доноси прибор, домаће задатке, неактиван и незаинтересован на часу.

Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 1, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 2, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода, који су дефинисани у персонализованом плану наставе и учења, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

ОЦЕНА	ПРОВЕРАЗНАЊА		АКТИВНОСТ	
	Усмена провера (усвојеност образовних садржаја)	Писана провера (применазнања)	Домаћи рад	Однос према раду и рад
довоља н (2)	Основни математички појмови идефиниције -прерознаје их -уме да их искаже Тврђења,правила, формуле -препознаје их Поступци -поступке које примењује образлаже уз помоћ наставника	Решавање задатака -самостално решава једноставне задатке -једноставне проблемске ситуације решава уз помоћ наставника Примена тврђења, правила,формула -примењује само у познатим и једноставним ситуацијама	Писање -углавном редовно Написано -непотпуно -делимично тачно -делимично уредно Провера -углавном зна образложити написано	Интерес за предмет -показује на подстицај Радначасу -труди се самостално решаватизадатке -повремено учествује у расправи Сарадња -тражи помоћ када му нешто није јесно Извршавање обавеза -труди се писати све у свеску -на час доноси потребан прибор
добар (3)	Основни математички појмови и дефиниције -познаје их и разуме -зна их изрећи и објаснити Тврђења,правила, формуле -познаје их -зна их изрећи Поступци -поступке које примењује образлаже самостално -објашњења су углавном јасна,тачна и потпуна	Решавање задатака -самостално,брзо и Тачно решава Једноставне задатке -сложеније задатке решава спорије -решава једноставне проблемске ситуације Примена тврђења, правила,формула -самостално их примењује у познатим ситуацијама	Писање -редовно Написано -углавном потпуно и тачно -углавном уредно Провера -углавном зна образложити написано	Интерес за предмет -показује Рад на часу -вредно ради на часу и самостално решава задатке -радо учествује у расправи Сарадња -прихвата рад у пару и групи -ако не разуме тражи помоћ Извршавње обавеза -свеска је уредна и потпуна -на час доноси потребан прибор

врло добар (4)	Основни математички појмови и дефиниције -самостално излаже и објашњава -разуме их у потпуности -успоставља односе међу њима Тврђења, правила, формуле -зна их изрећи -зна их објаснити и правилно их тумачи -наводи сопствене примере који потврђују исказано Поступци -образлаже тачно, јасно, прецизно и потпуно -прихвата и разуме нове идеје и концепте	Решавање задатака -решава задатке брзо и тачно -самостално решава сложеније задатке -бира углавном најбоље стратегије за решавање проблема -решава сложеније проблемске ситуације Примена тврђења, правила, формула -примењује их самостално и тачно	Писање -редовно Написано -потпуно -тачно -детаљно -уредно Провера -зна образложити написано -образлаже јасно, тачно и потпуно	Интерес за предмет -показује стално Рад на часу -концентрисано и вредно ради на часу -редовно и самостално извршава све постављене задатке -учествује у расправи и предлаже сопствене активности и идеје Сарадња -радо учествује у заједничком раду (у пару или групи) -према потреби помаже другима Извршавње обавеза -свеска је уредна и потпуна -на час долази припремљен
одличан (5)	Основни математички појмови и дефиниције -самостално излаже и објашњава -разуме их и према потреби обликује својим речима -успоставља односе међу њима Тврђења, правила, формуле -зна их изрећи -зна их објаснити и правилно их тумачи -наводи сопствене примере који потврђују исказано Поступци -своје идеје и поступке које примењује образлаже јасно, тачно и потпуно -користи се властитим идејама и концептима	Решавање задатака -решава задатке брзо и тачно и са лакоћом -самостално и успешно решава сложене задатке -при решавању сложених проблемских ситуација комбинује познате стратегије или креира сопствене -одабира математичке поступке који највише одговарају задатку и примењује их без грешке и примереном брзином Примена тврђења, правила, формула -знање примењује на нове, сложеније примере и реалне проблеме	Писање -редовно Написано -потпуно -тачно -детаљно -уредно -нове идеје при решавању Провера -зна образложити написано -образлаже јасно, тачно и потпуно	Интерес за предмет -изражен служе се додатним изворима знања Рад на часу -концентрисано и вредно ради на часу -редовно и самостално извршава све постављене задатке -учествује у расправи и предлаже сопствене активности и идеје Сарадња -радо учествује и подстиче заједнички рад (у пару или групи) -помаже другима Извршавње обавеза -свеска је уредна и потпуна -на час долази припремљен

Критеријуми за оцењивање усвојености садржаја ученика 5.разреда	
недовољан (1)	- Не испуњава захтеве за довољну оцену; - Не препознаје градиво ни уз помоћ наставника; - Не показује заинтересованост за учење, не сарађује
довољан(2)	Ученик уме да: - сабере, одузме, подели и помножи два броја у истом запису - претвара из једног у други запис једноставније бројеве као што су $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, 0, 2... - напамет одреди 50% и 10% природног броја - рачунски одреди 20%, 25% у једноставнијим примерима - упореди разломке чији су имениоци једнаки и било која два децимална броја - прошири и скрати разломак датим бројем - представи број на бројевној полуправој - правилно чита податке из табеле и са кружног дијаграма - препозна основне симетричне фигуре и одреди им осу симетрије - конструише симетралу дужи и симетралу угла - угломером измери и нацрта дати угао - сабере и одузме углове дате у основној јединици мере - нацрта и издвоји туп, оштар и прав угао и зна у ком су опсегу њихове мере
добар(3)	Ученик уме да: - претвори децималан број у разломак и обрнуто - претвори мешовити број у неправи разломак и обрнуто - упореди два броја у различитим записима - сабере, одузме, подели и помножи два броја у различитим записима у једноставнијим случајевима - напамет одреди 50% и 10% дате природне величине - рачунски одреди произвољан проценат - скрати разломак до нескративог облика - састави једноставнији бројевни изрази и израчуна његову вредност - реши једначину једноставнијег облика - одреди аритметичку средину датих бројева - подели величину на два дела у датој размери - правилно заокружи број - представи бројеве на бројевној полуправој - прикупљене податке прикаже табелом и правилно прочита кружни дијаграм - издвоји основне симетричне фигуре и одреди им осу симетрије - конструише половину, четвртину и осмину угла и дужи користећи симетралу - преслика тачку и дуж осном симетријом у односу на дату осу - угломером црта и мери углове - упореди, сабере и одузме два угла рачунски и конструктивно - израчуна комплементаран и суплементаран угао датом углу - уочи и нацрта суседне, упоредне и унакрсне углове као и углове са паралелним крацима и на трансверзали, као и да опише њихове основне особине
врлодобар (4)	Ученик уме да: - претвори децималан број у разломак и обрнуто - претвори мешовити број у неправи разломак и обрнуто - упореди два броја у различитим записима - сабере, одузме, подели и помножи више бројева у различитим записима - напамет одреди 50%, 10%, 5%, 20%, 25% од датог (једноставнијег) броја - рачунски одреди произвољан проценат дате величине и примени у једноставнијим ситуацијама - скрати разломак до нескративог облика у својству сређивања резултата - састави бројевни израз и израчуна његову вредност - рачуна вредност израза за дату вредност променљиве

	- реши једначину основног облика и облика $ax+b=c$ и $ax-b=c$ - реши дату неједначину - реши једноставније примере из праксе помоћу израза и једначина - одреди аритметичку средину датих бројева - подели величину у датој размери и примени размеру у једноставним ситуацијама - правилно заокругли број и процени грешку - представи бројеве на бројевној полуправој - прикупљене податке прикаже табелом и кружним дијаграмом - издвоји оносиметричне фигуре и одреди им осе симетрије - конструише половину, четвртину и осмину угла и дужи користитећи симетралу и користи их даље у конструкцији - преслика фигуру осном симетријом у односу на дату осу у једноставнијим примерима - конструише нормалу на дату праву - угломером црта и мери углове - упореди, сабере и одузме два угла рачунски и конструктивно - израчуна комплементаран и суплементаран угао датом углу - користи особине суседних, упоредних и унакрсних углова као и углове са паралелним крацима и на трансверзали у задацима
одличан(5)	Ученик уме да: - претвори децималан број у разломак и обрнуто - претвори мешовити број у неправи разломак и обрнуто - упореди бројеве у различитим записима - сабере, одузме, подели и помножи више бројева у различитим записима - напамет одреди 50%, 10%, 5%, 20%, 25% од датог броја - рачунски одреди произвољан проценат дате величине и примени у сложенијим ситуацијама - скрати разломак до нескративог облика у својству сређивања резултата - састави сложенији бројевни израз и израчуна његову вредност - рачуна вредност сложенијег израза за дату вредност променљиве - реши дату једначину - реши дату неједначину - реши примере из свакодневног живота помоћу израза и једначина - примени аритметичку средину у пракси - подели величину у датој размери и примени размеру у реалним ситуацијама - правилно заокругли број и процени грешку - представи бројеве на бројевној полуправој - прикупљене податке прикаже табелом и кружним дијаграмом - издвоји оносиметричне фигуре и одреди им осе симетрије - конструише половину, четвртину и осмину угла и дужи користитећи симетралу и користи их даље у конструкцији - конструише нормалу на дату праву - преслика фигуру осном симетријом у односу на дату осу у сложенијим примерима - угломером црта и мери углове - упореди, сабере и одузме више углова рачунски и конструктивно - израчуна комплементаран и суплементаран угао датом углу - користи особине суседних, упоредних и унакрсних углова као и углове са паралелним крацима и на трансверзали у сложенијим задацима

6. разред

Критеријуми за оцењивање усвојености садржаја ученика 6. разреда

недовољан (1)	- Не испуњава захтеве за довољну оцену; - Не препознаје градиво ни уз помоћ наставника; - Не показује заинтересованост за учење, не сарађује;
довољан(2)	Ученик уме да: - прочита, запише, упореди и представи на бројевној првој рационалне бројеве - одреди супротан број, и реципрочну вредност рационалног броја - сабере, одузме, подели и помножи два броја у истом запису - упореди рационалне бројеве чији су имениоци једнаки и било која два децимална броја - прошири и скрати рационални број датим бројем - правилно чита податке из табеле и са дијаграма - израчуна једноставан бројевни израз - израчуна непознати члан из пропорције - класификује троуглове и четвороуглове на основу њихових својстава и нацрта - конструише углове од 60 и 90 степени - препозна подударне троуглове - конструише троугао на основу познатих ставова подударности - израчуна површину троугла, квадрата и правоугаоника у најједноставнијим примерима - уцрта тачку са датим координатама и прочита
добар(3)	Ученику међа: - упореди два броја у различитим записима, - сабере, одузме, подели и помножи два броја у различитим записима у једноставнијим случајевима - рачунски одреди произвољан проценат од једноставнијег броја - израчуна једноставнији бројевни израз са променљивом - састави једноставнији бројевни израз и израчуна његову вредност - реши једначину у скупу рационалних бројева једноставнијег облика - примени пропорцију и проценат у једноставнијим реалним ситуацијама - подели величину на два дела у датој размери - представи бројеве на бројевној правој - прикупљене податке прикаже табелом и правилно прочита једноставнији дијаграм - утврди да ли су два троугла подударна на основу ставова подударности у једноставнијим примерима - нацрта, прочита и одреди удаљеност тачке од координатне осе - сабира, одузима и множи бројем векторе-једноставнији примери - израчуна површину троугла и четвороугла
врло добар (4)	Ученик уме да: - израчуна бројевни израз са променљивом - упореди два броја у различитим записима - сабере, одузме, подели и помножи више рационалних бројева у различитим записима - примени својства рачунских операција у скупу рационалних бројева - рачунски одреди произвољан проценат дате величине и примени у једноставнијим ситуацијама - састави бројевни израз и израчуна његову вредност - реши једначину основног облика и облика $ax+b=c$ и $ax-b=c$ у скупу рационалних бројева - реши неједначину основног облика - реши једноставноставније проблеме из праксе помоћу израза и једначина - подели величину у датој размери и примени размеру у једноставним ситуацијама - конструише углове и троугао на основу ставова подударности - примени својства четвороуглова у једноставнијим проблемским задацима - графички приказује зависност међу величинама - примена пропорције у директној и обрнутој пропорционалности - израчуна површину троугла и четвороугла у случајевима када неопходни елементи нису непосредно дати

	-конструише четвороугао -нацрта и прочита тачку и дуж симетричну датој у односу на координатни почетак и координатну осу -сабира,одузима и множи бројем векторе
одличан(5)	Ученик уме да: -рачунски одреди произвољан проценат дате величине и примени у сложенијим ситуацијама -састави сложенији бројевни израз и израчуна његову вредност -рачуна вредност сложенијег израза за дату вредност променљиве -реши једначину основног облика и облика $ax+b=c$ и $ax-b=c$ -реши неједначине са сабирањем, одузимањем, множењем и дељењем рационалних бројева -реши примере из свакодневног живота помоћу израза и једначина -примени пропорцију и проценат у пракси -подели величину у датој размери и примени размеру у реалним ситуацијама -прикупљене податке прикаже табелом и дијаграмом -тумачи податке приказане табелом и дијаграмом -примени својства троуглова и четвороуглова у сложеним примерима и израчуна површину -сабира,одузима и множи више вектора бројем

7. разред

Критеријуми за оцењивање усвојености садржаја ученика 7.разреда	
недовољан(1)	- Не испуњава захтеве задовољну оцену; - Не препознаје градиво ни уз помоћ наставника; - Не показује заинтересованост за учење,не сарађује;
довољан(2)	Ученик уме да: - израчуна степен датог броја,зна основне операције са степенима - сабира,одузима и множи мономе,зна формуле за квадрат бинома и разлику квадрата - нацрта произвољан н-тоугао, нацрта све његове елементе, одређује многоугао и број дијагонала из једног темена у основним задацима, дефинише правилан многоугао и одреди збир унутрашњих углова истог - влада појмовима круг и кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полипречника) -израчуна аритметичку средину датих бројева и представи на бројевној правој дате бројеве и њихову аритметичку средину
добар(3)	Ученик уме да у решавању једноставнијих задатака: -оперише са степенима и зна шта је квадратни корен -сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином, раставља разлику квадрата, раставља полиноме на чиниоце, сређује полиноме - одреди укупан број дијагонала многоугла, одреди збир унутрашњих и спољашњих углова многоугла, одреди тежишне дужи, висине и значајне тачке троугла, израчуна обим и површину плавилних многоуглова за $n=3,4,6$, искаже њихове особине и конструише исте -користи формуле за обим и површину круга -чита једноставне дијаграме и табеле и на основу њих обради податке по једном критеријуму (нпр. одреди аритметичку средину за дати скуп података; пореди вредности узорка са средњом вредношћу)

	-обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички; представља средњу вредност медијаном
врлодобар(4)	Ученик уме да у задацима у којима се захтева разумевање: -оперише са степенима и квадратним коренима -сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином, раставља разлику квадрата, раставља полиноме на чиниоце, сређује полиноме - одреди укупан број дијагонала многоугла, одреди збир унутрашњих и спољашњих углова многоугла, одреди тежишне дужи и значајне тачке троугла, израчуна обим и површину плавилних многоуглова за $n=3,4,6$, искаже њихове особине и конструише исте -користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена, дужину лука и кружног исечка и примењује их у задацима -чита дијаграме и табеле и на основу њих обради податке по једном критеријуму (нпр. одреди аритметичку средину за дати скуп података; пореди вредности узорка са средњом вредношћу, одреди мод)
одличан(5)	Ученик уме да: - да користи особине степена и квадратног корена у сложенијим задацима - примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; увежбано трансформише алгебарске изразе и своди их на најједноставнији облик и решава једначине -конструише ортоцентар и тежиште троугла; примени ставове подударности при доказивању једноставнијих тврђења и у конструктивним задацима;примени својства централног и периферијског угла у кругу; израчуна обим и површину круга и његових делова;– преслика дати геометријски објекат ротацијом; - тумачи дијаграме и табеле - прикупи и обради податке и сам састави дијаграм или табелу; црта график којим представља међузависност величина - одређује средњу вредност, медијану и мод

8. разред

Критеријуми за оцењивање усвојености садржаја ученика 8.разреда	
недовољан(1)	- Знање које ученик показује неиспуњава захтеве за довољну оцену; - Не препознаје градиво ни уз помоћ наставника; - Не показује способност репродукције и примене; - Не показује заинтересованост за учење,за учешће у активностима нити ангажовање;
довољан(2)	Ученик уме да: - препозна моделе коцке и квадра, нацрта их, наведе њихове елементе и израчуна површину и запремину коцке и квадра у најједноставнијим задацима; - препозна моделе правилне четворостране призме, правилне тростране призме, правилне шестостране призме, нацрта их и израчуна површину и запремину правилне четворостране призме у најједноставнијим задацима; - препозна моделе правилне четворостране пирамиде, правилне тростране пирамиде, правилне шестостране пирамиде, нацрта их и израчуна површину и запремину правилне четворостране пирамиде у најједноставнијим задацима; - одреди вредност функције дате таблицом или формулом; - нацрта график линеарне функције у најједноставнијим примерима; - провери да ли дата тачка припада графику линеарне функције; - прочита податак са графикона, дијаграма или табеле и одреди минимум и максимум зависне величине; - податке из табеле прикаже графиконом и обрнуто;

	- реши систем две линеарне једначине са две непознате методом замене и методом супротних коефицијената у најједноставнијим примерима; - препозна моделе ваљка, купе, лопте, нацрта их и израчуна површину и запремину ових тела у најједноставнијим примерима;
добар(3)	Ученик који испуњава све захтеве за довољну оцену и још уме да: - нацрта правилну призму (четворострану, тространу, шестострану) и да израчуна њену површину и запремину у једноставнијим примерима; - нацрта правилну пирамиду (четворострану, тространу, шестострану) и да израчуна њену површину и запремину у једноставнијим примерима; - нацрта график линеарне функције; - анализира график линеарне функције на основу коефицијената кип; - претвори експлицитни у имплицитни облик линеарне функције и обрнуто; - обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички; - одреди средњу вредност и медијану у једноставнијим примерима; - реши систем две линеарне једначине са две непознате графичком методом, методом замене и методом супротних коефицијената; - провери да ли су системи са по две линеарне једначине са две непознате еквивалентни; - реши једноставнији реални проблем применом система две линеарне једначине са две непознате; - нацрта обртна тела(ваљак, купу, лопту) и да израчуна њихову површину и запремину;
врлодобар(4)	Ученик који испуњава све захтеве за добру оцену и још уме да: - нацрта праву призму (четворострану, тространу, шестострану) и да израчуна њену површину и запремину и у случајевима када неопходни елементи нису непосредно дати; - нацрта пирамиду (четворострану, тространу, шестострану) и да израчуна њену површину и запремину и у случајевима када неопходни елементи нису непосредно дати; - уочи правоугли троугао у простору и примени Питагорину теорему како би израчунао неопходне елементе, који нису задати у задатку; - нацрта пресеке призме и пресеке пирамиде и израчуна њихове површине; - реши реалан проблем примењујући површину и запремину призме и пирамиде; - нацрта график линеарне функције и анализира особине линеарне функције (ток, нуле, монотоност, знак); - реши једноставнији реалан проблем применом линеарне функције; - обради прикупљене податке и изабере пригодан приказ за представљање (графиком или дијаграмом); - одреди средњу вредност и медијану; - одреди пресеке правих, ако су задате њихове једначине; - израчуна површину троугла који граде координатне осе и задата права; - реши једноставнији реални проблем применом система две линеарне једначине са две непознате; - нацрта обртна тела (ваљак, купу, лопту) и да израчуна њихову површину и запремину и у случајевима када неопходни елементи нису непосредно дати; - нацрта пресеке ваљка, пресеке купе и пресеке лопте и израчуна њихове површине; - израчуна масу геометријског тела;

одличан(5)	Ученик који испуњава све захтеве за врло добру оцену и још уме да: - уочи у простору правоугли троугао са оштрим углом од 30° и једнакокрако-правоугли троугао и примени њихова својства; - применом особина линеарне функције одреди непознати коефицијент или параметар; - примени услов паралелности и чињеницу да тачка припада правој у задацима; - реши реалан проблем применом линеарне функције; - примени процентни рачун и пропорционалност за представљање кружног дијаграма; - реши реални проблем применом система две линеарне једначине са две непознате; - реши реалан проблем примењујућ и површину и запремину геометријских тела. - одреди односе површина и запремина различитих геометријских тела; - израчуна површину и запремину сложених геометријских тела;
------------	--

Наставници математике: Биљана Војнић Хајдук, Слађана Каловић и Снежана Марковић

Критеријуми, праћење, вредновање и оцењивање у настави музичке културе

У току наставе прати се и региструје рад сваког ученика. Оцењивање је својеврсно мерење постигнућа ученика током једног периода. Настава музичке културе је предмет који подразумева учешће свих ученика, а не само оних који имају музичке предиспозиције. Битни фактори за праћење музичког развоја и оцењивање сваког ученика нису његове музичке способности или урођен таленат за музику, већ ниво његових постигнућа у односу на дефинисане исходе, као и рад, труд, степен ангажованости, кооперативност, интересовање, став, умешност и креативност.

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем.

Формативно оцењивање је свакодневна активност у учионици. Оно је усмеравајуће за ученике јер начин на који наставник оцењује директно афирмише одређене стратегије учења које ученик развија и структурира градиво по важности која му се придаје. Формативно оцењивање, у смислу правилника оцењивања, односи се на редовно проверавање постигнућа и праћење владања ученика у току савладавања школског програма. Оно садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање и, по правилу, евидентира се у педагошкој документацији наставника као и у електронском дневнику.

Сумативно оцењивање је завршно, балансно и резимира постигнућа ученика током одређеног периода образовања, даје сведочанство о школској спреми. Сумативно оцењивање, у смислу правилника о оцењивању, јесте вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период из предмета са модулом и без њега и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно-васпитном раду.

Критеријуми оцењивања

Бројчано оцењивање успеха ученика из предмета обавља се на основу следећих критеријума:

- 1) ученик који остварује веома значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и већину захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз веома висок степен ангажовања, добија оцену одличан (5);
- 2) ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално, испуњавања захтеве који су утврђени на основном и средњем нивоу, као и део захтева са напредног нивоа посебних стандарда постигнућа уз мању помоћ наставника, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз висок степен ангажовања, добија оцену врло добар (4);

3) ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета и у потпуности, самостално испуњавања захтеве који су утврђени на основном и већи део на средњем нивоу посебних стандарда постигнућа, односно захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз ангажовање ученика, добија оцену добар (3);

4) ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и испуњавања уз помоћ наставника захтеве који су утврђени у већем делу основног нивоа постигнућа, односно захтеве који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа и ангажовање ученика, добија оцену довољан (2);

5) ученик који не остварује минималан напредак у савладавању програма предмета и ни уз помоћ наставника не испуњавања захтеве који су утврђени на основном нивоу постигнућа, добија оцену недовољан (1).

ОБЛАСТИ ВРЕДНОВАЊА И ОЦЕЊИВАЊА:

1. Основе музичке писмености

-Ученик самостално дефинише, примењује и креативно комбинује нотне вредности. Самостално савладава једноставне и захтевније практичне ритмичке задатке. Кроз праксу показује разумевање теоретске основе музичке писмености. Одређује и примењује тонске висине као и остале музичке ознаке у нотном тексту...оцењује се са **одличан (5)**;

- Ученик у већој мери самостално дефинише, примењује и креативно комбинује нотне вредности. Самостално савладава једноставне а уз помоћ наставника захтевније практичне ритмичке задатке. Кроз праксу показује разумевање теоретске основе музичке писмености. Одређује и у већој мери примењује тонске висине као и остале музичке ознаке у нотном тексту...оцењује се са **врло добар (4)**;

- Ученик у мањој мери самостално дефинише, примењује и креативно комбинује нотне вредности. Уз помоћ наставника савладава једноставне практичне ритмичке задатке. Показује разумевање теоретске основе музичке писмености. У мањој мери одређује и примењује тонске висине као и остале музичке ознаке у нотном тексту...оцењује се са **добар (3)**;

- Ученик у мањој мери самостално дефинише нотне вредности (именује и одређује трајање на основу изгледа). Уз помоћ наставника минимално савладава једноставне практичне ритмичке задатке. У мањој мери и уз помоћ наставника одређује и примењује тонске висине као и остале музичке ознаке у нотном тексту...оцењује се са **довољан (2)**;

-Ученик не савладава основе музичке писмености ни на теоретском нивоу препознавања и разликовања изгледа елемената, ни самостално ни уз помоћ наставника...оцењује се са **недовољан (1)**.

2. Извођење музике (инструментално и вокално-инструментално):

НАПОМЕНА: Лепота певања не утиче на оцену . Уколико код ученика изостаје урођен осећај за ритам узима се у обзир приликом оцењивања.

-Ученик самостално савладава и изводи инструменталне и вокално-инструменталне примере на мелодијском инструменту (металофон, синтисајзер...). Има изражен осећај за ритам и синхронизовано певање и свирање. Музику изводи самостално и у групи. Оцењује се са **одличан (5)**;

Додатно се награђују ученици који самоиницијативно испољавају извођачку креативност.

- Ученик самостално савладава и изводи инструменталне и вокално-инструменталне примере на мелодијском инструменту (металофон, синтисајзер...). Има изражен осећај за ритам и у већој мери успешно синхронизује певање и свирање. Музику изводи самостално и у групи. Оцењује се са **врло добар (4)**;

- Ученик уз мању помоћ наставника савладава и изводи инструменталне и вокално-инструменталне примере на мелодијском инструменту (металофон, синтисајзер...). Има слабије изражен осећај за ритам и у мањој мери успешно синхронизује певање и свирање. Музику изводи самостално и у групи. Оцењује се са **добар (3)**;

- Ученик уз помоћ наставника минимално савладава и изводи инструменталне и вокално-инструменталне примере на мелодијском инструменту (металофон, синтисајзер...). Има слабије изражен осећај за ритам и тешко синхронизује певање и свирање тако да такве примере изводи само инструментално. Музику нерадо изводи самостално, радије у групи. Оцењује се са **довољан (2)**;

-Ученик ни уз помоћ наставника не савладава и не изводи инструменталне и вокално-инструменталне примере на мелодијском инструменту (металофон, синтисајзер...). На најављене часове оцењивања долази неспреман, без уложеног труда код куће. Песме не савладава ни вокално. Музику не изводи ни самостално ни у групи. Оцењује се са **недовољан (1)**.

3. Слушање музике

А) Теоретско знање имена композитора и њихових композиција са задате листе у оквиру најављених петнаестоминутних провера.

БОДОВАЊЕ:

5. разред (19 композиција и 11 композитора), максималан број бодова је 33:

30-33= одличан(5) 25-29= врло добар(4) 20-24= добар(3) 15-19= довољан(2)
0-14= недовољан(1)

Провера се врши једном у другом полугодишту уз формативну оцену.

6. разред (21 композиција и 7 композитора), максималан број бодова је 28,5:

25-28,5= одличан(5) 21-24= врло добар(4) 17-20= добар(3) 14-16= довољан(2)
0-13= недовољан(1)

Провера се врши два пута у првом полугодишту , оцењује се формативно, а затим сумативно уз бројчану оцену.

7. разред (23 композиције и 15 композитора), максималан број бодова је 31:

26-31= одличан(5) 21-25= врло добар(4) 16-20= добар(3) 10-15= довољан(2)
0-9= недовољан(1)

Провера се врши два пута у првом полугодишту , оцењује се формативно, а затим сумативно уз бројчану оцену.

8. разред (15 композиција и 12 композитора- скраћена верзија), максималан број бодова је 22:

19-22= одличан(5) 15-18= врло добар(4) 11-14= добар(3) 6-10= довољан(2)
0-5= недовољан(1)

Провера се врши једном у првом полугодишту уз формативну оцену.

НАПОМЕНА ЗА СВЕ РАЗРЕДЕ: За основни ниво и оцену довољан(2) довољно је познавање имена композитора, без обзира на бодовну табелу.

Б) Звучно препознавање композиција са исте, задате, листе у оквиру најављене петнаестоминутне провере. Задаје се по 5 композиција за две групе. Циљ је препознати и записати назив дела као и име и презиме композитора. Тако урађен задатак сматра се тачним. Уколико се погоди назив композиције, али не и композитор, задатак је полутачан.

5. разред- Провера се врши једном у другом полугодишту уз формативну оцену. Бројчана оцена из области слушања музике је сумативна и изводи се из формативних делова области, **А** и **Б**.

6. разред- Провера се врши два пута у другом полугодишту , оцењује се формативно, а затим сумативно уз бројчану оцену.

7. разред- Провера се врши два пута у другом полугодишту , оцењује се формативно, а затим сумативно уз бројчану оцену.

8. разред- Провера се врши једном у првом полугодишту уз формативну оцену. Бројчана оцена из области слушања музике је сумативна и изводи се из формативних делова области, **А** и **Б**.

Критеријум оцењивања ученика из технике и технологије

Ученик у току школске године може добити оцене на основу:

- активности на часу,
- израде техничких цртежа,
- израде практичних радова,
- израде презентација,
- паноа, реферата,
- практичног рада на рачунару,
- усменог испитивања,
- активности везане за припреме и учешће на такмичењима и школским манифестацијама
- повезивање теоријских знања са практичним радом и свакодневним животом.

Активност, ангажованост и постигнути ниво знања ученика вреднује се на сваком часу.

Такође, различити практични радови, вреднују се на основу :

- сложености рада
- самосталности израде рада од стране ученика,
- примене мера заштите на раду,
- правилног коришћења различитих алата и прибора,
- прецизности преношења мера са цртежа на материјал,
- прецизност израде делова и завршне обраде,
- функционалности и/или естетске вредности рада,
- мотивисаности ученика током израде рада.

Оцену одличан (5), добија ученик који:

- Може својим речима, без тешкоћа, да објасни битне стручне информације, тумачења наставника и техничко-технолошка својста материјала, алата, прибора, уређаја, апарата и машина, обухваћених наставним програмом.
- Уме да користи и сам израђује скице, техничке цртеже и шеме.
- Уме да правилно користи одговарајући алат и прибор за обликовања материјала, предвиђеног за радне вежбе.
- Уноси елементе креативности у облик и конструкцију предмета (модела), који израђује у току радних вежби.
- Радне вежбе обавља успешно у задатом времену.
- Уме прецизно да извуче маргине, свеска је увек уредна.

Оцену врло добар (4), добија ученик који:

- Са разумевањем може да понови битне кључне информације, тумачења наставника, и да наведена значајнија техничко-технолошка својства материјала, уређаја, апарата и машина, предвиђених наставним програмом.
- Уме да користи у раду скице, техничке цртеже, шеме.

- Да сам израђује једноставније радне вежбе у предвиђеном времену.

Оцену добар (3), добија ученик који:

- Са мањим тешкоћама савлађује предвиђена знања и основна својства материјала, важнијих уређаја, апарата и машина.
- Са различитим успехом обавља поједине радне вежбе.
- Повремено тражи помоћ наставника или бољих ученика.

Оцену довољан (2), добија ученик који:

- Зна битна техничко-технолошка својства материјала, уређаја и апарата.
- Радне вежбе обавља споро, а по некад није у стању да их успешно обави.
- Није сасвим самосталан у раду.
- Не уме да користи успешно техничке цртеже, шеме алат, прибор.

Оцену недовољан (1), добија ученик који:

- Избегава да стиче одговарајућа знања и умења.
- Немарно обавља радне вежбе и равнодушно се односи према учењу и раду.
- Не извршава радне задатке.
- Стално користи туђу помоћ или се некоректно понаша ради добијања позитивне оцене.

**ОШ „Соња Маринковић“
СУБОТИЦА**

**КРИТЕРИЈУМИ И ЕЛЕМЕНТИ
ОЦЕЊИВАЊА
У НАСТАВИ ФИЗИКЕ**

**наставник:
Милорад Ковачевић**

Ученици од шестог до осмог разреда се из физике оцењују на четири начина:

1. Писмено (контролне вежбе, контролни задаци)
2. Усмено одговарање
3. На основу редовног праћења постигнућа ученика и активности на часу
4. На основу израде домаћих задатака

Усмено одговарање

Ученици би увек требали да буду припремљени за усмено одговарање. Могу бити испитивани сваког часа. Оцена из усменог одговарања се уписује у дневник. Ученици се могу и сами јављати да усмено одговарају.

Контролне вежбе (контролни задаци)

Контролне вежбе (контролни задаци) изводе се према унапред утврђеном плану који је истакнут на сајту школе и на огласној табли школе. Оцена добијена из контролне вежбе се уписује у дневник. До промене термина одржавања контролне вежбе (контролног задатка) може доћи у договору са ученицима или предметним наставницима (мах. 3 контролна у седмици).

Редовно праћење постигнућа ученика и активност на часу

У активности ученика спадају кратки усмени одговори на часу приликом обнављања градива или обраде нове лекције, петнаестоминутне провере и редовне провере познавања елементарних појмова. Наставник сваки час прати активности ученика и благовремено их бележи у своју педагошку евиденцију. На тај начин наставник формативно оцењује ученика. Целокупна активност ученика може бити изражена сумативном оценом у дневнику.

Домаћи задаци

Димензионисани су тако да сви ученици могу да се њима баве у оквиру својих потреба и могућности. Такође представљају показатељ односа према

обавезама у настави.

Врста, ниво и обим знања и ангажовање ученика
оцењују се тако да оцену:

одличан (5) - Добија ученик који у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, лако логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује, показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања на часовима.

врло добар (4) - Добија ученик који у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.

добар (3) - Добија ученик који у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама, у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, показује делимични степен активности и ангажовања.

довољан (2) - Добија ученик који знања која је остварио су на нивоу репродукције уз минималну примену, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.

недовољан (1) - Добија ученик који знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

- **Закључна оцена утврђује се на крају првог и другог полугодишта, на основу свих појединачних оцена које су унете у дневник од почетка школске године. Закључна оцена не може да буде већа од највеће појединачне оцене уписане у дневник, добијене било којом техником провере знања.**

Закључна оцена на полугодишту не узима се у обзир приликом утврђивања аритметичке средине на крају другог полугодишта.

Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 1, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 2, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода, који су дефинисани у персонализованом плану наставе и учења, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Опис потребних знања и вештина за добијање оцене из физике:

Оцена одличан (5)

- **Ученик примењује знања, укључујући и методолошка, у сложеним и непознатим ситуацијама**
- **Самостално и на креативан начин објашњава и критички разматра сложене садржинске целине и информације, процењује вредност теорија, идеја и ставова**
 - **Бира, повезује и вреднује различите врсте и изворе података**
 - **Формулише претпоставке, проверава их и аргументује решења, ставове и одлуке**
 - **Решава проблеме који имају и више решења, вреднује и образлаже решења и примењене поступке**
 - **Изражава се на различите начине (усмено, писано, графички, практично, и др.), укључујући и коришћење информационих технологија и прилагођава комуникацију и начин презентације различитим контекстима**
 - **Самостално извршава сложене радне задатке поштујући стандардизовану процедуру, захтеве безбедности и очувања околине, показује иницијативу и прилагођава извођење, начин рада и средства новим ситуацијама**
 - **Доприноси групном раду продукцијом идеја, иницира и организује поделу**

задатака, уважава мишљења других чланова групе и помаже им у реализацији њихових задатака, посебно у ситуацији „застоја” у групном раду, фокусиран је на заједнички циљ групног рада и преузима одговорност за реализацију продуката у задатом временском оквиру

- Утврђује приоритете и ризике и на основу тога планира и организује краткорочне и дугорочне активности и одређује потребно време и ресурсе
- Континуирано показује заинтересованост и одговорност према сопственом процесу учења, уважава препоруке за напредовање и реализује их
 - Ученик репродукује градиво, разуме, надограђује стечена знања
- Самостално образлаже садржај наводећи и своје примере, решава и сложене проблеме и задатке. Одлично познаје физичке појаве, изводи закључке на основу физичких појава које је видео или замислио, повезује податке са графика и других визуелизација, корелише стечена знања са садржајима других предмета
- Може преносити своја знања другима и сигурно и јасно излаже сопствене ставове о проблематици

Оцена врлодобар (4)

- Логички организује и самостално тумачи сложене садржинске целине и информације
- Повезује садржаје и концепте из различитих области са ситуацијама из живота
- Пореди и разврстава различите врсте података према више критеријума истовремено
 - Заузима ставове на основу сопствених тумачења и аргумената
 - Уме да анализира проблем, изврши избор одговарајуће процедуре и поступака у решавању нових проблемских ситуација
- Изражава се на различите начине (усмено, писано, графички, практично, и др.), укључујући и коришћење информационих технологија и прилагођава комуникацију задатим контекстима
 - Самостално извршава сложене радне задатке према стандардизованој процедури, бира прибор и алате у складу са задатком и захтевима безбедности и очувања здравља и околине
 - Планира динамику рада, организује активности у групи, реализује сопствене задатке имајући на уму планиране заједничке продукте групног рада
 - Планира и организује краткорочне и дугорочне активности, утврђује приоритете и одређује потребно време и ресурсе
 - Континуирано показује заинтересованост за сопствени процес учења, уважава препоруке за напредовање и углавном их реализује

- У стању је да надогради стечена знања. Садржај образлаже самостално, користи задате примере и самостално решава проблеме и задатке. Познаје ознаке физичких величина, повезује задате податке, ретко не може да реши сложене проблеме и задатке, није самосталан у решавању најтежих задатака
- Приликом израде рачунских задатака сналази се и решава и задатке који су сасвим нови, уз повезивање свих стечених знања из свих школских предмета., коришћењем већ виђених и решених задатака

Оцена добар (3)

- Разуме и самостално објашњава основне појмове и везе између њих
- Разврстава различите врсте података у основне категорије према задатом критеријуму
- Уме да формулише своје ставове, процене и одлуке и објасни начин како је дошао до њих
 - Бира и примењује одговарајуће поступке и процедуре у решавању проблемских ситуација у познатом контексту
 - Уме јасно да искаже одређени садржај у складу са захтевом и на одговарајући начин (усмено, писмено, графички, практично, и др.), укључујући коришћење информационих технологија
 - Самостално извршава рутинске радне задатке према стандардизованој процедури, користећи прибор и алате у складу са захтевима безбедности и очувања здравља и околине
- Извршава додељене задатке у складу с циљевима, очекиваним продуктима и планираном динамиком рада у групи; уважава чланове тима и различитост идеја
- Планира и организује краткорочне активности и одређује потребно време и ресурсе
- Показује заинтересованост за сопствени процес учења, уважава препоруке за напредовање и делимично их реализује
- Ученик репродукује и разуме основне физичке појмове, разуме садржај, али је површан у његовој примени
- Садржај може образложити користећи задате примере, али уз интервенцију наставника
 - Познаје основне физичке формуле, самостално решава задатке средње тежине, и проблеме
 - Уме да реши рачунске задатке који су слични задацима рађеним на редовној настави
- Понекад греша приликом самосталног решавања сложених проблема или задатака
 - Повезује податке приказане графицима, сликама или таблицама и

интерпретира их самостално

- Јасно излаже садржаје али је нејасан у аргументацији

Оцена довољан (2)

- Познаје и разуме кључне појмове и информације и повезује их на основу задатог критеријума
 - Усвојио је одговарајућу терминологију
- Закључује директно на основу поређења и аналогije са конкретним примером
 - Способан је да се определи и искаже став
- Примењује одговарајуће поступке и процедуре у решавању једноставних проблемских ситуација у познатом контексту
- Уме јасно да искаже појединости у оквиру одређеног садржаја, држећи се основног захтева и на одговарајући начин (усмено, писмено, графички, практично, и др.), укључујући и коришћење информационих технологија
- Уз инструкције извршава рутинске радне задатке према стандардизованој процедури, користећи прибор и алате у складу са захтевима безбедности и очувања здравља и околине
- Извршава додељене задатке искључиво на захтев и уз подршку осталих чланова групе; уважава чланове тима и различитост идеја
- Планира и организује краткорочне активности на основу задатих услова и ресурса
 - Повремено показује заинтересованост за сопствени процес учења, а препоруке за напредовање реализује уз стално праћење
- Ученик репродукује и препознаје основне појмове: разуме садржај, али не зна да га примени ни образложи на непознатим задацима
- Познаје основне физичке формуле, али често греша приликом самосталног решавања чак и једноставних проблема и задатака
- Препознаје податке приказане графицима, сликама или у табелама али их не може у потпуности самостално интерпретирати, већ му је потребна помоћ наставника
 - Аргументује површно и несигурно па је нејасан и у излагању градива

Оцена недовољан (1)

- Ученик који не испуњава критеријуме за оцену довољан (2) и не показује заинтересованост за сопствени процес учења, нити напредак
- Ученик не препознаје основне физичке појмове, или их само може набројати
 - Не показује разумевање садржаја ни уз помоћ наставника и није у стању

самостално да га репродукује

- **Не може самостално да решава најпростије рачунске задатке**

Критеријуми и елементи оцењивања у настави хемије

Овим документом утврђују се начин, поступак и критеријуми оцењивања постигнућа ученика из предмета хемија VII и VIII разреду.

Разред	Седми	Осми
Годишњи фонд часова	72 часа	68 часова

Циљ учења: да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу, тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.

Сврха и принципи оцењивања ученика

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања прописаних исхода и стандарда постигнућа ученика, а за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом прилагођених циљева, садржаја и исхода у савладавању индивидуалног образовног плана.

Оцењивање је континуирана педагошка активност која позитивно утврђује однос према учењу и знању и подстиче мотивацију за учење.

Оцењивањем се ученик оспособљава за објективну процену сопствених постигнућа и постигнућа других ученика, за постављање личних циљева током процеса учења, развија се систем вредности и обезбеђује се поштовање општих принципа система образовања и васпитања утврђених законом којим се уређују основе система образовања и васпитања

Принципи оцењивања, јесу:

- ❖ објективност у оцењивању према утврђеним критеријумима;
- ❖ релевантност оцењивања; коришћење разноврсних техника и метода оцењивања;
- ❖ правичност у оцењивању;
- ❖ редовност и благовременост у оцењивању;
- ❖ оцењивање без дискриминације и издвајања по било ком основу;
- ❖ уважавање индивидуалних разлика, потреба, узраста, претходних постигнућа ученика и тренутних услова у којима се оцењивање одвија.

Формативно и сумативно оцењивање

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем.

Формативно оцењивање, јесте редовно праћење и процена напредовања у остваривању прописаних исхода, стандарда постигнућа и ангажовања у оквиру предмета. Формативно оцењивање садржи повратну информацију о остварености прописаних исхода и стандарда постигнућа и ангажовања ученика. Формативне оцене се евидентирају у педагошкој документацији наставника и електронском дневнику, и најчешће се односе на редовно праћење напретка постигнућа ученика, начина како учи, степена самосталности у раду, начина остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима и другим подацима о ученику битним за праћење.

Сумативно оцењивање, јесте вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или на крају полугодишта. Оцене добијене сумативним оцењивањем су по правилу бројчане и евидентирају у се електронском дневнику.

Бројчано оцењивање ученика

Оцена представља објективну и поуздану меру напредовања и развоја ученика, као и ангажовања ученика и његове самосталности у раду.

Оцена је јавна и саопштава се ученику одмах по добијању, са образложењем. Образложење оцене садржи препоруку које активности ученик треба да предузме у даљем раду.

Оцена из предмета је бројчана. Бројчана оцена је: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2) и недовољан (1).

Оцена недовољан (1) је непрелазна.

Ученик коме је потребна додатна подршка у образовању и васпитању оцењује се на основу ангажовања и степена остварености циљева и исхода дефинисаних планом индивидуализације и ИОП-ом.

- ❖ Уколико ученик стиче образовање и васпитање по **ИОП-у 1**, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.
- ❖ Уколико ученик стиче образовање и васпитање по **ИОП-у 2**, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода, који су дефинисани у персонализованом плану наставе и учења, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.
- ❖ Ученику који стиче образовање и васпитање по индивидуалном образовном плану, а не остварује планиране циљеве и исходе, ревидира се индивидуални образовни план.
- ❖ Ученик са изузетним способностима који стиче образовање и васпитање на прилагођен и обogaћен начин, применом индивидуалног образовног плана, оцењује се на основу праћења остваривања прописаних исхода и стандарда постигнућа и ангажовања.

Закључна оцена

Закључна оцена из предмета утврђује се на крају првог и другог полугодишта, на основу свих појединачних оцена које су унете у дневник од почетка школске године, а у складу са законом.

Закључна оцена је бројчана.

Закључна оцена за успех из предмета не може да буде мања од:

- одличан (5), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена најмање 4,50;
- врло добар (4), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 3,50 до 4,49;
- добар (3), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 2,50 до 3,49;
- довољан (2), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 1,50 до 2,49.

Закључна оцена на полугодишту не узима се у обзир приликом утврђивања аритметичке средине на крају другог полугодишта.

Начин и поступак оцењивања

Ученик се оцењује на основу усмене провере постигнућа, писмене провере постигнућа и практичног рада, на основу активности и његових резултата рада, а у складу са програмом предмета. У току полугодишта најмање једна оцена треба да буде на основу усмене провере постигнућа ученика.

Ученик се оцењује и на основу активности и његових резултата рада, а нарочито: излагања и представљања (изложба радова, резултати истраживања, модели, цртежи, постери, дизајнерска решења и др.), учешћа у дебати и дискусији, писања есеја, домаћих задатака, учешћа у различитим облицима групног рада, рада на пројектима, збирке одабраних ученикових продуката рада - портфолија, у складу са програмом наставе и учења, односно школским програмом.

Постигнуће ученика из практичног рада, огледа, лабораторијске вежбе оцењује се на основу примене учениковог знања, самосталности, показаних вештина у коришћењу материјала, алата, инструмената и других помагала у извођењу задатка, као и примене мера заштите и безбедности према себи, другима и околини, у складу са програмом наставе и учења, односно школским програмом.

Ученику који стиче образовање и васпитање по индивидуалном образовном плану, а не испуњава захтеве по прилагођеним постигнућима ревидира се индивидуални образовни план.

Ученик у току часа може да буде само једанпут оцењен за усмену или писмену проверу постигнућа.

Иницијални тест

Иницијалним тестирањем, на почетку школске године (у првој или другој недељи рада) наставник процењује претходна постигнућа ученика у оквиру одређене области или теме, која су од значаја за хемију у текућој школској години. Резултат иницијалног процењивања не оцењује се и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика.

УСМЕНЕ ПРОВЕРЕ ПОСТИГНУЋА

Усмена провера постигнућа ученика обавља се на сваком часу. Усмена провера постигнућа се не најављује. Усмена провера евидентира се у дневнику. Бројчана оцена у току школске године, утврђује се на основу следећих критеријума: оствареност исхода, самосталност и ангажовање ученика.

- ❖ **Оцену одличан (5)** добија ученик који: у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; лако логички повезује чињенице и појмове; самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.
- ❖ **Оцену врло добар (4)** добија ученик који: у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.
- ❖ **Оцену добар (3)** добија ученик који: у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; у довољној мери критички расуђује; показује делимични степен активности и ангажовања.
- ❖ **Оцену довољан (2)** добија ученик који: знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује; показује мањи степен активности и ангажовања.
- ❖ **Недовољан (1)** добија ученик који: знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; не изводи закључке који се заснивају на подацима; критички не расуђује; не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

ПИСМЕНЕ ПРОВЕРЕ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА

Писмене провере постигнућа ученика могу бити остварене у складу са временском динамиком : писмене провере до 15 минута и писмене провере дуже од 15 минута.

а) Провере до 15 минута

Писмене провере постигнућа у трајању до 15 минута обављају се без најаве, а спроводе се ради утврђивања остварености циља једног или више часова и савладаности дела реализованих програмских садржаја, односно остварености операционализованих исхода. Оцена из писмене провере постигнућа у трајању до 15 минута се не уписују у дневник, већ се евидентира се у педагошкој документацији наставника ради праћења постигнућа ученика на крају програмске целине или на крају полугодишта. Резултати писмене провере постигнућа у трајању до 15 минута могу се узети у обзир приликом утврђивања закључне оцене ученика.

б) Провере дуже од 15 минута

Распоред писмених провера дужих од 15 минута уписује се у дневник и објављује се за свако одељење на огласној табли школе и на званичној интернет страни школе. Наставник је дужан да обавести ученике о садржајима програма наставе и учења који ће се писмено проверавати према распореду најкасније пет дана пре провере. Оцена из писмене провере постигнућа која је дужа од 15 минута уписује се у дневник. Ученик и родитељ има право увида у писани рад, као и право на образложење оцене.

Критеријуми за оцењивање писмене провере постигнућа:

ПРОЦЕНТИ (БОДОВИ)	ОЦЕНА
85 – 100	одличан (5)
70 – 84	врло добар (4)
50 – 69	добар (3)
30 – 49	довољан (2)
0 – 29	недовољан (1)

Изузетно, у интересу ученика, у случају отежаних услова рада и других објективних околности, наведени критеријум може бити и нижи.

ПРОВЕРЕ ЗАСНОВАНЕ НА ПРАКТИЧНОМ РАДУ УЧЕНИКА

Постигнуће ученика из практичног рада, демонстрационог огледа, лабораторијске вежбе оцењује се на основу примене учениковог знања, самосталности, показаних вештина у коришћењу материјала, алата, инструмената и других помагала у извођењу задатка, као и примене мера заштите и безбедности према себи, другима и околини, у складу са програмом наставе и учења, односно школским програмом. Практични рад ученика може се изводити индивидуално, у пару и/или групи.

Критеријуми процењивања практичног рада, демонстрационог огледа, лабораторијске вежбе ученика на часовима хемије:

- Способност опажања, примања и класификовања информација добијених практичним радом, извођењем огледа/лабораторијске вежбе, издвајање битних информација, способност анализирања ситуација, способност закључивања, коришћење хемијских појмова у формулисању објашњења и закључака, повезивање различитих делова градива хемије, као и градива различитих предмета, коришћење одговарајућег хемијског речника.
- Способности практичног рада - употреба лабораторијског прибора и посуђа, припрема апаратуре, коришћење инструмената, рад са супстанцама и придржавање мера предострожности у раду, мерама заштите околине, редослед извођења појединих операција, уредност радног места током и после завршетка рада.

Оцена	Опис
Одличан (5)	• Самосталан, тачан, прецизан и уредан у раду и остваривању практичних вештина. • Проширује знања додатном литературом. Решава једноставне и сложеније задатке. • Употребљава прибор за рад и изузетно познаје елементе техника рада. • Има смисла за водство у тимском раду, врло активан и предузетан, подстиче друге на активност. • Примењује мере заштите себе и околине. • Белешке редовне. • Тачна опсервација, потпуна објашења и одговарајући закључци, навођење доказа, коришћење одговарајућег речника.
Врло добар (4)	• Самосталан, активан и истрајан у остваривању практичних вештина, премда понекад несигуран и спорији у раду. • Решава једноставније и већи број сложенијих задатака. • Употребљава прибор за рад и већој мери познаје елементе техника рада. • Примењује мере заштите себе и околине. • Белешке редовне. • Има смисла за тимски рад. • Тачна опсервација и потпуно објашење.
Добар (3)	• Уз мању наставникову помоћ остварује практичне вештине, решава једноставније задатке, повремено се залаже, па му је у раду потребна контрола и подстицај. • Употребљава прибор за рад и познаје делимично елементе техника рада. • Примењује мере заштите себе и околине. • Белешке нередовне или непотпуне. • Добра опсервација с делимичним објашњењем (предвиђање различитих делимичних одговора).
Довољан (2)	• Уз наставникову помоћ остварује практичне вештине, потребна је стална помоћ и навођење наставника. • Задатке обавља споро, несигурно, слабо сарађује у тиму. • Употребљава прибор за рад и познаје елементе техника рада. • Примењује мере заштите себе и околине. • Белешке нередовне и непотпуне. • Добра опсервација без објашњења или закључка, или погрешно објашњење, односно погрешан закључак.
Недовољан (1)	• Нема развијене радне навике, одбија сарадњу и помоћ за остваривање практичних вештина, понекад омета наставу. • Погрешно запажање или изостајње опсервације и објашњења.

ФОРМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА

Формативна оцена из предмета хемија изводи се из сета активности ученика остварених за одређени садржај, модул и/или наставну тему. Најмањи број сета активности ученика који се оцењује за одређени садржај, модул и/или наставну тему према процени наставника је две. Активности ученика се изражавају у процентима/бодовима, а коначна оцена се изводи као збир свих процената/бодова које ученик оствари на датим активностима према следећем критеријуму.

ПРОЦЕНТИ (БОДОВИ)	ОЦЕНА	ЕМОТИКОН забележен за активност
85 – 100	одличан (5)	Зелени
70 – 84	врло добар (4)	
50 – 69	добар (3)	Жути
30 – 49	довољан (2)	
0 – 29	недовољан (1)	Црвени

Изузетно, у интересу ученика, у случају отежаних услова рада и других објективних околности (неподстицајна породична средина, долазак из иностранства...), наведени критеријум може бити и нижи.

Могући елементи формативне оцене:

- ❖ **Квиз** - неколико кратких питања или задатака у оквиру одређеног наставног садржаја, модула или теме за које ученици уколико одговоре тачно добијају одређени број поена. Сви ученици учествују у реализовању квиза. Ученици квиз знања могу радити усмено или писмено, у зависности од процене наставника.
- ❖ **Усмени одговор (блиц питање)** - за успешно или делимично успешно одговорено питање ученик добија зелени смајли, док за неуспешно одговорено питање ученик добија црвени смајли. Уз белешку, наставник може додати и коментар који је у вези с одговором ученика.
- ❖ **Есеји, дебате и дискусије, портфолио, едукативне радионице, модели, цртежи, шеме, скице, графикони, табеле, постери, стрипови, дизајнерска решења, укрштенице, осмосмерке, ребуси, истраживачки задаци, реферати, пројекти, изложба радова**
- ❖ **Школска свеска** - наставник вреднује школску свеску ученика. Том приликом наставник процењује: комплетност садржаја свеске, цртеже, шеме, додатне текстове, додатне задатке и слично.
- ❖ **Домаћи задатак** - сваки урађени задатак који наставник потпише у оквиру активности назначене за формативну оцену, носи један бод/проценат. Три не урађена домаћа задатка повлаче са собом да ученик оствари 0 бодова/процената на овој активности.
- ❖ **Реферати, семинарски радови, пројекти:** ученик може радити реферат, семинарски рад или пројекат на одређену тему коју му задаје наставник (индивидуално, у пару или групи). Временски оквир за израду активности зависи од њеног обима. За рад на активности ученик добија одговарајући број поена/процената. Уколико наставник утврди да је ученик реферат, семинарски рад или пројекат плагирао (користио туђу својину коју је представио као своју)

задржава право да ученика/ученицу оцени са 0 бодова/процената на овој активности.

ОСТАЛИ ЕЛЕМЕНТИ ОЦЕЊИВАЊА

Екстра бодови(проценти) и супер оцена:

- ❖ **Екстра бодове (проценти)** остварује ученик који у току часа закључи, повеже, пронађе решење за постављену проблемску ситуацију. Начин добијања екстра поена тј. одређену активност, наставник ће најавити на часу хемије. Ова активност има ограничену временску динамику и траје неколико минута. Екстра поени се даље могу искористити само као додатни поени приликом добијања формативне оцене или усменог одговарања ученика. Екстра бодови/проценти се бележе употребом зеленог емотикона уз који су описом исказани и бодови/проценти.
- ❖ **Супер оцена** - одличан (5) остварује ученик који током часа или током израде домаћег задатка покаже изизетно знање према процени наставника, приликом решавања одређене проблемске ситуације или одређене ваншколске активности које су у вези с наставом хемије: излети, изложбе, фестивали науке, извођење експеримената у циљу популаризације науке међу младима, учествовање у пројектима локалне заједнице, као и остваривање посебних резултата ученика на националним, републичким, међународним скуповима и такмичењима.
- ❖ **Реферати, семинарски радови, пројекти:** ученик ради реферат, семинарски рад или пројекат на одређену тему коју му задаје наставник (индивидуално, у пару или групи). Након завршетка активности ученик/ученици је у обавези је да пред осталим ученицима и наставником исту одбрани. Временски оквир за израду активности зависи од њеног обима. За рад на активности и одбрану ученик добија одговарајућу оцену. Одбрана пројекта не сме да буде дужа од 10 минута. На крају одбране наставник може, у вези с оствареном ученичком активношћу поставити неколико додатних питања ученику у вези са истом. Додатна питања наставника могу помоћи приликом реализације процењивања активности ученика. Уколико наставник утврди да је ученик реферат, семинарски рад или пројекат плагирао (користио туђу својину коју је представио као своју) задржава право да ученика/ученицу оцени са недовољан (1).

Полугодишњи или завршни тј. годишњи тест:

- ❖ Полугодишњи тест се реализује на крају првог полугодишта или почетком другог полугодишта, док се завршни тј. годишњи тест реализује пред крај другог полугодишта.
- ❖ Овим тестом се процењује постигнуће ученика на полугодишту или крају школске године (ниво усвојености знања и његова примена), ради даље организације рада и или/припреме ученика за завршни испит. Наставник резултате ових тестова не мора оценити, већ они могу служити планирање рада наставника за следећу школску годину.

Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на основном нивоу у свакој области.

Област ОПШТА ХЕМИЈА

- ХЕ.1.1.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота, на основу њихове сложености
- ХЕ.1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења, на основу њихових својстава
- ХЕ.1.1.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама

промена супстанце подлежу, као и да се при променама укупна маса супстанци не мења

- ХЕ.1.1.4. да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе
- ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима
- ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације
- ХЕ.1.1.7. шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу
- ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор
- ХЕ.1.1.9. загрева супстанцу на безбедан начин
- ХЕ.1.1.10. измери масу, запремину и температуру
- ХЕ.1.1.11. састави апаратуру и изведе поступак цеђења
- ХЕ.1.1.12. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише

2. Област НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

- ХЕ.1.2.1. основна физичка и хемијска својства неметала и метала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитет и реакцију са кисеоником)
- ХЕ.1.2.2. везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене
- ХЕ.1.2.3. да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава
- ХЕ.1.2.4. да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења
- ХЕ.1.2.5. примере оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења
- ХЕ.1.2.6. основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли
- ХЕ.1.2.7. утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис)
- ХЕ.1.2.8. докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора
- ХЕ.1.2.9. испита растворљивост соли
- ХЕ.1.2.10. безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором

Област ОРГАНСКА ХЕМИЈА

- ХЕ.1.3.1. формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
- ХЕ.1.3.2. основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
- ХЕ.1.3.3. практични значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу

2. Област БИОХЕМИЈА

- ХЕ.1.4.1. да наведе физичка својства (агрегатно стање и растворљивост) масти и уља, угљених хидрата, протеина
- ХЕ.1.4.2. примере и заступљеност масти и уља, угљених хидрата и протеина у намирницама

3. Област ХЕМИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

- ХЕ.1.5.1. значај безбедног поступања са супстанцама, начине њиховог правилног складиштења, а са циљем очувања здравља и животне средине

Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на средњем нивоу у свакој области.

1. Област ОПШТА ХЕМИЈА

- ХЕ.2.1.1. како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци)

- ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп
- ХЕ.2.1.3. шта је засићен, незасићен и презасићен раствор
- ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције
- ХЕ.2.1.5. изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварача, уситњавањем супстанце, мешањем)
- ХЕ.2.1.6. промени концентрацију раствора додавањем растворене супстанце или растварача (разблаживање и концентровање)
- ХЕ.2.1.7. у огледима испитује својства супстанци и податке о супстанцама приказује табеларно или шематски
- ХЕ.2.1.8. израчуна процентни састав једињења на основу формуле и масу реактаната и производа на основу хемијске једначине, то јест да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијским реакцијама
- ХЕ.2.1.9. израчуна масу растворене супстанце и растварача, на основу процентног састава раствора и обрнуто
- ХЕ.2.1.10. направи раствор одређеног процентног састава
 1. Област НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА
- ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци
- ХЕ.2.2.2. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења
- ХЕ.2.2.3. експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом
- ХЕ.2.2.4. испита најважнија хемијска својства киселина (реакција са карбонатима и металима)
 2. Област ОРГАНСКА ХЕМИЈА
 - ХЕ.2.3.1. пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника и алкохола
 3. Област БИОХЕМИЈА
 - ХЕ.2.4.1. најважније улоге масти и уља, угљених хидрата и протеина у живим организмима

Следећи искази описују шта ученик зна, уме и може да уради на напредном нивоу у свакој области.

1. Област ОПШТА ХЕМИЈА

- ХЕ.3.1.1. разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеше, на основу врста честица које их изграђују
- ХЕ.3.1.2. како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима
- ХЕ.3.1.3. да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица
- ХЕ.3.1.4. структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома, молекула и јона
- ХЕ.3.1.5. зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварача
- ХЕ.3.1.6. значење следећих термина: естерификација, сапонификација
- ХЕ.3.1.7. на основу својстава састојака смеше да изабере и изведе одговарајући поступак за њихово раздвајање
- ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е
- ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеси, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце

1. Област НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

- ХЕ.3.2.1. да су физичка и хемијска својства метала и неметала одређена структуром њихових атома/молекула
- ХЕ.3.2.2. хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима)
- ХЕ.3.2.3. да општа својства киселина зависе од њихове структуре (реакција са хидроксидима, металима, карбонатима, бикарбонатима и базним оксидима)
- ХЕ.3.2.4. да општа својства база зависе од њихове структуре (реакције са киселинама и са киселим оксидима)
- ХЕ.3.2.5. да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре
- ХЕ.3.2.6. изведе реакцију неутрализације

2. Област ОРГАНСКА ХЕМИЈА

- ХЕ.3.3.1. хемијске реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
- ХЕ.3.3.2. видове практичне примене угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају
- ХЕ.3.3.3. пише једначине хемијских реакција угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара

3. Област БИОХЕМИЈА

- ХЕ.3.4.1. основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине
- ХЕ.3.4.2. основна хемијска својства масти и уља (сапонификацију и хидролизу), угљених хидрата и протеина

ЕКСПЕРИМЕНТ (Заједничка област за предмете природних наука: Биологију, Физику и Хемију)

У области ЕКСПЕРИМЕНТ на основном нивоу ученик/ученица на основном нивоу уме да:

- ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама
- ХЕ.1.6.2. изведе експеримент према датом упутству
- У области ЕКСПЕРИМЕНТ на средњем нивоу ученик/ученица на средњем нивоу уме да:
 - ХЕ.2.6.1. прикупи податке посматрањем и мерењем, и да при том користи одговарајуће инструменте
 - ХЕ.2.6.2. табеларно и графички прикаже резултате посматрања или мерења
 - ХЕ.2.6.3. изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата
- У области ЕКСПЕРИМЕНТ на напредном нивоу ученик/ученица на напредном нивоу уме да:
 - ХЕ.3.6.1. препозна питање/проблем које се може експериментално истражити
 - ХЕ.3.6.2. постави хипотезе
 - ХЕ.3.6.3. планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе
 - ХЕ.3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду

Наставница хемије Жељка Ђурић